

รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง
อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ
ของ คณะกรรมการธิการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักการรมธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ

ของ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

นายดวง อันทะไชย
ประธานคณะกรรมการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก ประสาท สุขเกษตร
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายทรงเดช เสมอคำ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

นายอน กาจกระโทก
เลขานุการคณะกรรมการ

นายเจลา พวงมลัย
โฆษกคณะกรรมการ

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ู้ด เบื้องบน
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน
กรรมการ

พลเอก สลีน ทองภักดี
กรรมการ

นางสุนี จึงวิโรจน์
กรรมการ

รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรภิจาวร
กรรมการ

นายรณวิทย์ ปรียฉัตรตระกูล
กรรมการ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ที่ สว ๐๐๑๙.๑๙/(ร ๕๐)

วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภาเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิเคราะห์ข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชนโดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายทรงเดช เสมอคำ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายออน กาจกระโทก	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลา พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นายวีระศักดิ์ พุทธระกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมการ
๑๑. นางสุนี จึงวิโรจน์	กรรมการ
๑๒. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมการ
๑๓. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	กรรมการ
๑๔. นายรณวรินทร์ ปรียฉัตรตระกูล	กรรมการ

บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาและจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) ตวง อันทะไชย

(นายตวง อันทะไชย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

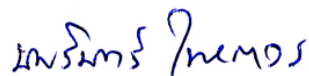
สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรณีย์ ปินตาวงศ์)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

สำเนาถูกต้อง

(นายนพรินทร์ ไทยถาวร)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๘๒๑๗ - ๘

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : edu.senateth@gmail.com

นพรินทร์ พิมพ์

อำพรณีย์/เจตจำนงค์ ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง
อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ
สำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา
ของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภาเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน” และได้จัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตั้งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาตามคำสั่งที่ ๑๘/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายทรงเดช เสมอคำ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวีระศักดิ์ พุทธระกุล	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสัมพันธ์ เย็นสำราญ	อนุกรรมการ
๕. นายสถิต สำราญสุข	อนุกรรมการ
๖. นายทิวา แจ่มสุข	อนุกรรมการ
๗. นางสาวชมพูนุช บัวบังศรี	อนุกรรมการ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีย์ วชิรวราการ	อนุกรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์อนุชัย รามวงษ์กูร	อนุกรรมการ
๑๐. นายวิรัตน์ อัครวานุวัตร	อนุกรรมการ

๑๑. นางอร่ามศรี อาภาอตุล	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นายนพรินทร์ ไทยถาวร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายคม แร่งสูงเนิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายกมล พิณรัตน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. พลตรีหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรพล พุฒคำ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นายทวีศักดิ์ คิ้วทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

โดยให้คณะอนุกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่

๑. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๒. ศึกษาและติดตามการดำเนินนโยบาย งบประมาณ แนวทางและกระบวนการ ในการส่งเสริมการสนับสนุน การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษา และการพัฒนาอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๓. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายด้านการอาชีวศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดจากการบังคับใช้ กฎหมาย ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๔. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการการศึกษามอบหมาย เพื่อนำผล การพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ต่อไป

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ การประชุม

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงและสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง การเดินทางไปศึกษาดูงาน การสะท้อนประเด็นปัญหาจากผู้ที่คณะอนุกรรมการ เชิญเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น ดังนั้น จึงได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษา ในประเด็นดังกล่าว รวม ๔ ครั้ง ดังนี้

- การประชุม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖
- การประชุม ครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๖
- การประชุม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๖
- การประชุม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖

๒.๒ การเดินทางไปศึกษาดูงาน

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาและการบูรณาการ หลักสูตรการเรียนการสอน ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาและการบูรณาการ หลักสูตรการเรียนการสอน ณ วิทยาลัยพัฒนวิชาการเซตุน เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร

(ค)

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีพังโคนพิชยการ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีการโรงแรมและการท่องเที่ยวไทย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
ณ วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และความร่วมมือในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการ ณ บริษัท อาซาฮีแมชชีน
จำกัด อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในการจัดการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน
อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง
จังหวัดนครพนม

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ อำเภอเมือง
จังหวัดบึงกาฬ

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
การต่อเรือนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้
อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคตรัง อำเภอเมือง
จังหวัดตรัง

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่อาชีพ
และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ณ ศูนย์การเรียนรู้ บริษัทในกลุ่มสมบурณ์ แอ็ดวานซ์เทคโนโลยี จำกัด

(มหาชน) (Somboon Learning Academy) และสถานประกอบการในเครือข่ายฯ นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ตำบลมาบยางพร อำเภอลวกแดง จังหวัดระยอง

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ ศูนย์การเรียนรู้ True Digital Academy โครงการ ทรุ่ดิจิทัลพาร์ค ทรุ่ ดิจิทัล อคาเดมี แคมป์ส ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวันดี แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ บริษัท ภูพานเฮ 2021 (ไทยแลนด์) จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ณ วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์การนักวิชาชีพ ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ณ อาคารสำนักงาน บริษัท เลิศวิลัยแอนด์ซันส์ จำกัด เขตบางแค กรุงเทพมหานคร และศูนย์บูรณาการระบบอัตโนมัติ ถนนเศรษฐกิจ ๑ ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ภายใต้สถาบันการอาชีวศึกษา ณ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ณ วิทยาลัยเทคนิคราชนครินทร์ เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเรียนคู่งาน – งานคู่เรียน และการจัดหลักสูตรการเรียนรู้สู่การมีงานทำโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล” ณ สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

(จ)

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิ และ การพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM) ณ วิทยาลัย พณิชยการธนบุรี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิต และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM) ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๒.๓ การจัดการเสวนา

- การจัดการเสวนาเกี่ยวกับการรับฟังข้อสรุปว่าด้วยการติดตาม เสนอแนะ และ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษิตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ (๔ ภูมิภาค) ณ โรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

- การจัดการเสวนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางและกระบวนการ บริหารจัดการอาชีวศึกษา (แบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Cisco Webex Meeting) เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

- การจัดการเสวนาเพื่อติดตามและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ โดยนำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา ไปสู่การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษากับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันด้วยศาสตร์พระราชา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ โรงแรม บีเค เพลส บึงกาฬ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

- การจัดการเสวนาเพื่อติดตามและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ โดยนำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา ไปสู่การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษากับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันด้วยศาสตร์พระราชา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ โรงแรมธรรมรินทร์ ธนา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

- การจัดการเสวนา เรื่อง การติดตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการศึกษา (กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ณ ห้องประชุมแกรนด์บอลรูม โรงแรมเนวาด้า คอนเวนชั่น ชั้น ๒ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๔ การพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ/กฎหมาย

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อบังคับ /นโยบาย /ยุทธศาสตร์ /ประกาศ /หลักเกณฑ์

๑) ข้อบังคับวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

๒) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐

๓) ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)

๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

๕) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ของคณะกรรมการอิสระ เพื่อปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

(ฉ)

๖) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

๗) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี

(นายเศรษฐา ทวีสิน)

๘) นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

(พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ” โดยได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา พิจารณาศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๔ บท ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ

บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

คณะกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ” ซึ่งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาดังกล่าว พร้อมข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ตามรายงานทำนองนี้ เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณา รวมทั้งข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ แล้ว ขอให้โปรดแจ้งไปยังรัฐบาล คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายอนันต์ กาจกระโทก)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร

ในการพิจารณาศึกษาเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานครั้งนี้ เป็นการพิจารณาศึกษาแนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรคในการการสร้างแรงจูงใจต่อการเข้าเรียนอาชีวศึกษา โดยจะมีการศึกษา กฎหมาย กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเข้าเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ แผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ในส่วน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และเป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ในการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ทั้งการปฏิรูป กลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ รวมทั้งการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉม ด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) เพื่อหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ ที่จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและบริการของประเทศ ให้ก้าวหน้าไปได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาทางด้านคุณภาพของอาชีวศึกษาเกิดจากหลายปัจจัย ที่สำคัญประกอบกัน ทั้งเนื้อหาสาระในหลักสูตรไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในการประกอบ อาชีพจริง สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้มีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งไม่เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการ ของสถานประกอบการและตัวผู้เรียน แม้ในกรณีที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเปิดสอนได้ตรงสาขาวิชา ที่เป็นความต้องการของสถานประกอบการก็ตาม แต่เนื้อหาสาระในหลักสูตรการเรียนการสอนกลับ ไม่ตรงและสอดคล้องกับทักษะความรู้ความสามารถที่สถานประกอบการต้องการ นอกจากนี้ปัญหาที่เกิด จากหลักสูตรการศึกษาแล้ว ยังพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ดำเนินการอยู่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียน มีทักษะและสมรรถนะที่เพียงพอในการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากสื่อ การเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ห้องเรียน หรือแม้แต่ห้องปฏิบัติการที่ไม่ได้รับการปรับปรุง และพัฒนาให้มีความทันสมัยตามยุคและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัญหา ในเรื่องคุณภาพของครูผู้สอน ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีผลกระทบกับผู้เรียน ดังนั้น การยกระดับ คุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา ควรพิจารณาเพื่อดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้

๑) สำรวจความต้องการกำลังแรงงานของสถานประกอบการ รวมทั้งกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน

๒) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยการปรับชื่อสาขาวิชาเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และให้มีสมรรถนะตามที่กำหนดในมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ และตามความสนใจของผู้เรียน โดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรการศึกษาไม่จำเป็นต้องใช้เวลาเรียนเท่ากัน แต่ควรต้องเน้นไปที่สมรรถนะของผู้เรียนเป็นหลักที่สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่อาชีพได้ทันทีเมื่อผ่านการทดสอบสมรรถนะแล้ว และไม่ต้องเสียเวลาเรียนในสิ่งที่ไม่จำเป็นและไม่ได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยจัดการเรียนรู้ในระบบทวิภาคีทั้งหมดในทุกสาขาวิชาที่เปิดสอน และสิ่งที่ควรพิจารณา คือ ควรต้องยกเลิกหลักสูตรการเรียนการสอนที่ล้าสมัย หรือไม่มีผู้สนใจเรียนแล้ว

๓) เตรียมความพร้อมของสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โดยอาจจะจัดหาสื่อการเรียนรู้ข้างต้นใหม่หากมีงบประมาณเพียงพอ หรืออาจใช้กลไกในความร่วมมือกับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีที่มีความพร้อมกว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกในส่วนดังกล่าว

๔) พัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ รวมทั้งต้องมีสมรรถนะในการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ

๕) พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละสาขาวิชาชีพ ด้วยวิธีการสอนโดยการบูรณาการศาสตร์และองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน รวมไปถึงการวัดผล การประเมินผลที่มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับสมรรถนะในหลักสูตร

๖) พัฒนางานวิจัยของครูผู้สอนให้มีความหลากหลาย โดยร่วมกับสถานประกอบการในการทำงานวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษา เพื่อให้สามารถนำงานวิจัยที่ดำเนินการร่วมกันมานั้นไปขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์ได้จริงในทางปฏิบัติ

จากแนวทางดังกล่าวข้างต้น เป็นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ซึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีขนาดใหญ่อาจจะพบปัญหาน้อยกว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยเฉพาะในวิทยาลัยการอาชีพ การกำหนดแนวทางการพัฒนาในครั้งนี้ จะนำเสนอจากสภาพปัญหาที่พบและการสะท้อนจากสถานศึกษาในการเดินทางไปศึกษาดูงานของคณะอนุกรรมการฯ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานได้ในทุกสถานศึกษาอาชีวศึกษา และจะมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้มีผู้สนใจเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้นด้วย

ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้สนใจเข้าเรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น จากแนวทางที่นำเสนอ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลและเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ควรต้องดำเนินการวางแผนแนวทางและกำหนดมาตรการในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา ดังนี้

๔.๒.๑ ด้านคุณภาพและมาตรฐาน

๑) คุณภาพครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา

๑.๑) กำหนดสมรรถนะและวิธีการประเมินสมรรถนะทางการสอนและสมรรถนะเฉพาะในแต่ละสาขา

๑.๒) ประเมินสมรรถนะเพื่อหาสมรรถนะที่ขาดหายไป (Competency Gap) ของครูผู้สอนเป็นรายบุคคล

๑.๓) พัฒนาสมรรถนะที่ขาดหายไป ด้วยการ Up-Skill, Re-Skill หรือ New-Skill เพื่อให้ครูมีสมรรถนะในการสอน โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ รวมทั้งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับแต่ละสาขาวิชาชีพ ด้วยวิธีการสอน การวัดผล การประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสมรรถนะในหลักสูตร

๑.๔) พัฒนาระบบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

๑.๕) จัดหาทุนสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรอาชีวศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกองทุนต่าง ๆ อาทิ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูผู้สอนและบุคลากรอาชีวศึกษาได้พัฒนาสมรรถนะของตนเอง ทั้งทางด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และสมรรถนะทางวิชาชีพด้วย

๒) คุณภาพสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ

๒.๑) สำรวจความต้องการใช้ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์การเรียนในภาพรวมทั้งหมด

๒.๒) วางแผนในการจัดหา ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์การเรียน เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการในการจัดการเรียนรู้จริง

๒.๓) วางแผนในการปรับปรุงห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ พร้อมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

๒.๔) ดำเนินการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๕) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา ในการระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ โดยไม่ต้องรอเพียงงบประมาณแผ่นดินซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด

๓) คุณภาพมาตรฐานของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

๓.๑) พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

๓.๒) หลักสูตรการเรียนรู้ ควรมาจากมาตรฐานอาชีพที่กำหนดโดยเจ้าของอาชีพ

๓.๓) หลักสูตรควรเน้นการสร้างให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพ โดยให้ความสำคัญกับภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีที่ควรจะเรียนเฉพาะรายวิชาที่จำเป็นเท่านั้น จะสามารถลดเวลาในการเรียนได้ และหากมีการบูรณาการองค์ความรู้เข้าด้วยกัน จะช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการจัดการศึกษาได้มากพอสมควร

๓.๔) พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน โดยเลือกใช้สื่อที่หลากหลายตามลักษณะของแต่ละศาสตร์แต่ละศาสตร์ให้มีความน่าสนใจ ทันสมัย โดยใช้เทคนิค และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓.๕) กระบวนการจัดการเรียนการสอน ควรบูรณาการในรายวิชาที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน ควรมีการเรียนและนำมาใช้ในการปฏิบัติจริง

๓.๖) ต้องให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพจริงในสถานประกอบการ ที่ตรงกับสาขาอาชีพของผู้เรียน

๔.๒.๒ ด้านแรงจูงใจผู้เรียนอาชีวศึกษา

๑) ค่านิยมของผู้เรียนและผู้ปกครอง

๑.๑) ประชาสัมพันธ์ เพื่อนำเสนอผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพจากการเรียนทางด้านอาชีวศึกษาให้แพร่หลายผ่านสื่อและช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับรู้ อย่างเข้าใจ ตระหนักในการเรียนสายวิชาชีพและเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษาว่าเป็นระบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน มีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา มีความก้าวหน้าในอาชีพ รวมทั้งสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

๑.๒) สร้างค่านิยมต่อการเรียนอาชีวศึกษาว่าการเรียนทางด้านอาชีวศึกษา จะทำให้ผู้เรียนมีงานทำทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยไม่จำเป็นต้องเรียนต่อเนื่องทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในระดับอุดมศึกษา แต่การเรียนสายวิชาชีพก็สามารถก้าวไปสู่การศึกษาในระดับปริญญาได้เช่นเดียวกัน และยังมีความรู้ทางด้านวิชาชีพติดตัวไปเพื่อประกอบอาชีพได้อีกด้วย

๑.๓) ให้ความสำคัญกับสมาคมผู้ปกครอง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนการศึกษาทั้งในรูปแบบของทุนการศึกษา การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็น โดยไม่ต้องรองบประมาณแผ่นดิน

๒) กระบวนการแนะแนวศึกษาต่อสายอาชีพ

๒.๑) พัฒนาระบบการแนะแนว โดยอาจจะจัดทำเป็นรูปแบบเปิดบ้าน (Open House) เพื่อให้ผู้ปกครองและผู้เรียนได้เข้ามาในสถานศึกษาอาชีพศึกษาใกล้บ้าน ที่จัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอผลงานหรือผลสำเร็จของผู้เรียนอาชีพศึกษาที่ผ่านมา หรือแสดงความพร้อมของการจัดการเรียนการสอนให้บุคคลภายนอกได้รับรู้

๒.๒) ใช้วิธีการแนะแนวเชิงรุก ในลักษณะของการแนะแนวจากรุ่นพี่ไปสู่รุ่นน้อง ซึ่งจะสร้างความน่าสนใจได้มาก

๒.๓) ให้ความสำคัญกับการแนะแนวการศึกษาต่อ โดยต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวที่ชัดเจน และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๓) ภาพลักษณ์ด้านอาชีพศึกษา

๓.๑) นำเสนอความสำเร็จของผู้เรียนอาชีพศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพให้แพร่หลายผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ผู้เรียนอาชีพศึกษา และสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนสายอาชีพ

๓.๒) เชิดชูเกียรติ ให้รางวัลกับผู้เรียน และศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

๓.๓) ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของสถานศึกษาอาชีพศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นการสร้างภาพลักษณ์ของอาชีพศึกษา

๔) การมีงานทำและค่าตอบแทนของผู้จบสายอาชีพศึกษา

๔.๑) สร้างระบบการเรียนรู้ร่วมกับการทำงานและมีรายได้ระหว่างเรียน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง ซึ่งผู้เรียนจะได้มีประสบการณ์จริงและทักษะในการประกอบอาชีพระหว่างที่เรียนด้วย

๔.๒) ร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อหาตำแหน่งงานให้ผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษา

๔.๓) รวบรวมข้อมูลค่าตอบแทนเฉลี่ยของผู้เรียนอาชีพศึกษาในแต่ละระดับที่จะแสดงให้เห็นว่าสถานประกอบการให้ความสำคัญกับผู้จบทางด้านอาชีพศึกษา เพราะมีสมรรถนะในอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา

๔.๔) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดอัตราค่าตอบแทนให้ผู้เรียนอาชีพศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ควรต้องได้รับค่าตอบแทนตามสมรรถนะและทักษะที่ปรากฏ

คำนำ

การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโลกปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรเป็นระบบที่มีรูปแบบและสนับสนุนผู้เรียนที่มีความหลากหลายและ ผู้เรียนที่สามารถเลือกเรียนได้ตามความในและความต้องการ ดังนั้น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นจากหลักการและแนวทางข้างต้น

การจัดการศึกษาการอาชีวศึกษาโดยการเน้นคุณภาพและมาตรฐานที่ดีจะเป็นแรงจูงใจ สำคัญที่ทำให้มีผู้สนใจเข้าเรียนสายวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การจัดระบบและรูปแบบการบริหาร จัดการที่ดีที่เหมาะสมจะเป็นพลังสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาประสบผลสำเร็จไปได้ด้วยดี อาทิ รูปแบบความร่วมมือการพัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกำลังคนเข้าสู่อาชีพ การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานโดยเน้นรูปแบบทวิภาคี การจัดการศึกษาเพื่อลด ความเหลื่อมล้ำและสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การผลิตและพัฒนาครูอาชีวศึกษา การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สำหรับอาชีวศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน จึงเป็นการจัด การศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อมุ่งสู่คุณภาพมาตรฐานการอาชีวศึกษา อันเป็นการสร้างแรงจูงใจของผู้เรียนที่ดี ต่อการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการการ การอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา มีความเห็นร่วมกันว่าการพิจารณาศึกษาเรื่อง อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐานและแรงจูงใจ เป็นการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการสร้างแรงจูงใจ ให้มีผู้สนใจเข้าศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษามากขึ้น ซึ่งครอบคลุมไปถึงกลุ่มผู้เรียนทั้งที่อยู่ระหว่าง การเลือกเส้นทางการศึกษา และผู้เรียนที่อยู่ในระบบการศึกษาแล้ว ซึ่งมีมาตรการจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป

ขอขอบคุณอนุกรรมการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาทุกท่าน ที่ได้ช่วยระดมความคิดเห็น และเสียสละเวลาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานฉบับนี้ โดยเฉพาะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้พยายามค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ พยายาม เสียสละและมีความอุตสาหะเป็นที่ตั้ง อันส่งผลให้การจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างดียิ่ง

(รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร)

ประธานคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา

ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑) - (๕)
คำนำ	(๗)
สารบัญ	(๙)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๔
๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ	๕
บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐	๗
๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓	๘
๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา	๑๗
๒.๔ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙	๒๓
๒.๕ นโยบายของรัฐบาล (นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี)	๒๖
๒.๖ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)	๒๘
๒.๗ นโยบายการพัฒนาการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	๓๑
๒.๘ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	๓๒
๒.๙ ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๙)	๓๕
๒.๑๐ ทักษะที่จำเป็นในการทำงานยุคดิจิทัล	๓๗
๒.๑๑ ความเปลี่ยนแปลงของอาชีพในสถานการณ์ปัจจุบัน	๔๖
บทที่ ๓ อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ	๔๙
๓.๑ สถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน	๔๙
๓.๒ บริบทด้านคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา	๕๕
๓.๓ บริบทด้านแรงจูงใจผู้เรียนสายอาชีวศึกษา	๖๑
๓.๔ ความเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีวศึกษากับมาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐาน คุณวุฒิวิชาชีพ	๖๓
๓.๕ บทวิเคราะห์แนวทางการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา	๖๕
๓.๖ บทวิเคราะห์แนวทางการสร้างแรงจูงใจในการเรียนสายอาชีวศึกษา	๖๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะ	๗๑
๔.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา	๗๑
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๗๒
บรรณานุกรม	๗๗
ภาคผนวก	๗๘

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการคัดเลือกคนที่ดีและมีคุณภาพอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนที่จะป้อนเข้าสู่ภาคประกอบการ ทั้งภาคอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ ซึ่งกำลังคนดังกล่าวนอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางทฤษฎีอย่างดีแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างเป็นระบบ การพัฒนาประเทศเพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ชาตินั้น จะต้องพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไป แต่ปัญหาหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม คือ ทรัพยากรมนุษย์ จากสถานการณ์ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมอย่างมาก ซึ่งกำลังก้าวสู่การปฏิวัติครั้งใหม่ ที่เรียกว่าอุตสาหกรรม ๔.๐ (Industries 4.0) ซึ่งจะมีเทคโนโลยีอัจฉริยะต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อรูปแบบในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ ที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภค เช่น เครื่องจักรกล เทคโนโลยีอัตโนมัติ หรือหุ่นยนต์อัจฉริยะ ฯลฯ ซึ่งเป็นการบูรณาการโลกของระบบการผลิตเข้ากับการเชื่อมต่อทางเครือข่ายในรูปแบบ Internet of Things (IoT) ทุกหน่วยของระบบการผลิต ในขณะที่ปัญหาทรัพยากรมนุษย์ที่กำลังเผชิญอยู่ คือ การหาวิธีจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ สนองต่อความเจริญทางเทคโนโลยี โดยเร่งสร้างกำลังคนในระดับกลางและระดับสูงด้านวิชาชีพให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อสนองต่อความต้องการแรงงานในปัจจุบัน

ถึงแม้รัฐบาลจะมีนโยบายในการส่งเสริมผู้เรียนสายอาชีวศึกษาให้คุณภาพและมีสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในการพัฒนาภาคเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรมท่องเที่ยวและบริการ และสาขาเฉพาะทาง รวมถึงความร่วมมือ ในการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของการอาชีวศึกษาที่ต้องผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ มีทักษะฝีมือ และมีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงยั่งยืนให้กับประเทศ สถานศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบันมุ่งผลิตผู้เรียนให้เข้าสู่การประกอบอาชีพโดยเข้าสู่ภาคแรงงานในภาคต่าง ๆ มากมาย แต่ความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตัวผู้เรียน ภาคสถานประกอบการและสถานศึกษาอาชีวศึกษายังมีข้อจำกัดอยู่อย่างมากมาย เช่น เรื่องคุณภาพมาตรฐานการอาชีวศึกษา เรื่องแรงจูงใจที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีผู้สนใจมาเรียนด้านอาชีวศึกษาให้ได้ปริมาณและคุณภาพตรงตามความต้องการนั้นยังมีปัญหา ทั้งในส่วนของการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนาบุคคลในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้ความชำนาญเฉพาะด้านและสามารถประกอบอาชีพได้ก็ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรให้มีคุณสมบัติและสมรรถนะตรงความต้องการของตลาดแรงงานและสามารถประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติ ระดับเทคนิค คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เพื่อผลิตและพัฒนาแรงงานระดับผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาอาชีพและระดับ

เทคโนโลยี คือหลักสูตรปริญญาตรี ซึ่งสถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนมีรูปแบบการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และทวิภาคี และสามารถบูรณาการจัดการศึกษาการเรียนการสอนได้ทั้ง ๓ รูปแบบ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษายังได้รับการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการปฏิรูป การศึกษาโดยเพิ่มสัดส่วนให้ผู้เข้าเรียนสายอาชีพมากขึ้นในโครงการพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนเทคโนโลยี ฐานวิทยาศาสตร์ โครงการอาชีวศึกษาพันธุ์ใหม่ โครงการอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โครงการผลิตและ พัฒนากำลังคนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ กระบวนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาก็มีการจัดอาชีวศึกษา ทั้งระบบปกติและระบบทวิภาคี เพื่อเพิ่มปริมาณแรงงานฝีมือและพัฒนาช่างเทคนิคที่มีความจำเป็นต่อ การพัฒนาประเทศในระยะยาว อีกทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติค่านิยมเกี่ยวกับการเรียนสายอาชีพ ให้ถูกต้องและวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะ เร่งพัฒนาคุณภาพ เพื่อเตรียมบุคลากรที่มีคุณภาพสูงระบบเศรษฐกิจตลาดแรงงานในประเทศสามารถแข่งขันได้ในระดับ นานาชาติ แต่ในปัจจุบันค่านิยมในการเข้าศึกษาต่อของเยาวชนชนชั้น ยังมุ่งเรียนสายสามัญมากกว่า สายอาชีพ ส่งผลให้การอาชีวศึกษาของประเทศที่มีหน้าที่ในการผลิตแรงงานอาชีพระดับกลางให้แก่ ตลาดแรงงานและสถานประกอบการต่าง ๆ ได้น้อยกว่าความต้องการที่แท้จริง

สถานการณ์การจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทย พบว่า สัดส่วนผู้เรียนในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (มัธยมศึกษา) ยังมีจำนวนสูงกว่าสายอาชีพ โดยเฉพาะในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นสัดส่วนโดยประมาณเท่ากับ ๖๐ ต่อ ๔๐ ตลาดแรงงานและ ภาคประกอบการจึงหาแนวทางในการแก้ปัญหาโดยการรับแรงงานที่มีคุณภาพต่ำเข้าทำงานเพื่อทดแทน แรงงานอาชีวศึกษาที่อยู่ในสถานะขาดแคลนเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.๓) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) ที่เข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยไม่ได้ รวมทั้งแรงงาน ที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า คือ ระดับประถมศึกษา หรือแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งที่ถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย ที่นำไปสู่ปัญหาตามมาในระดับประเทศอีกด้านหนึ่งคือการค้ำมนุษย์ การใช้แรงงานทาส และแรงงานเด็ก เป็นต้น ในขณะที่นโยบายในการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีปริมาณและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ อย่างแท้จริง โดยเน้นให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงาน การฝึกอาชีพจริงในสถานประกอบการที่เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและ สถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนา กำลังคนให้มีศักยภาพและมีสมรรถนะตรงตามกับอุปสงค์ทางด้านแรงงานของสถานประกอบการ ซึ่งกำลังคนส่วนใหญ่ของภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและบริการ ภาคการเกษตร คือ ผู้ที่จบการศึกษา ทางด้านอาชีวศึกษา ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน นอกนั้นเป็นแรงงานที่จบการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยแรงงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศมากที่สุดคือผู้ที่จบการศึกษาทางด้าน อาชีวศึกษาในทุกระดับการศึกษา แต่การศึกษาข้อมูลที่ปรากฏและได้รับการสะท้อนจากหลายหน่วยงาน พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น แรงงานของประเทศไทยที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานที่ตรงตาม ความต้องการของมาตรฐานในการผลิตยังมีไม่มากพอ อีกทั้งประเทศไทยยังขาดมาตรการสำหรับ

การประเมินคุณภาพมาตรฐานแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อพิจารณาบริบทการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมภาคธุรกิจและบริการ และภาคการเกษตรที่มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กระบวนการผลิต และระบบการติดต่อสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลายเข้ามาขับเคลื่อนธุรกิจประเภทต่าง ๆ ส่งผลทำให้ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ด้านช่างอุตสาหกรรมภาคธุรกิจและบริการ และภาคการเกษตรลดน้อยไปจากการดำเนินธุรกิจยุคก่อน ซึ่งการขับเคลื่อนและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้นั้น นอกจากคุณภาพของครูผู้สอน อาจารย์ หลักสูตรและครุภัณฑ์ทางการศึกษาแล้ว ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาผู้เรียนก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญด้วย ดังนั้น สิ่งที่ทำนายสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน คือ การจัดหา การผลิตและการพัฒนากำลังคนทางด้านวิชาชีพในภาคการผลิตอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและบริการ และภาคการเกษตรที่มีทั้งปริมาณ มีคุณภาพและสมรรถนะสูงเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น เนื่องจากอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นการผลิตกำลังคนเข้าสู่ระบบอาชีพที่สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ อันนำไปสู่การสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับประเทศในระดับฐานรากได้ และจากสภาพปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบันนั้น ปัญหาสำคัญคือมีผู้ให้ความสนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาค่อนข้างน้อย ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่มีมาอย่างต่อเนื่องและยังไม่ได้ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ ปัญหาในเรื่องภาพลักษณ์ของการอาชีวศึกษา การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาและความปลอดภัย ปัญหาในเรื่องทัศนคติและค่านิยมของผู้ปกครองต่อการเรียนสายอาชีพ ที่ยังเน้นและให้ความสำคัญกับการเรียนในระดับปริญญาตรีมากกว่าสายอาชีพ ผู้เรียนอาชีวศึกษาถูกสังคมมองว่าเป็นบุคคลชั้นสอง ปัญหาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา การมีงานทำและค่าตอบแทน รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และหลักสูตรการเรียนรู้ที่แทบไม่มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้รองรับกับงานใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ส่งผลให้การผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาออกมายังคงขาดทั้งคุณภาพและปริมาณพร้อมกันไป ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมาตรฐาน สามารถผลิตบุคลากรอาชีวศึกษาออกมามีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ อันนำไปสู่การสร้างแรงจูงใจให้ผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น จึงเห็นสมควรที่จะต้องศึกษาแนวทางการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้สามารถผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ พร้อมกับมีสมรรถนะตามความต้องการของภาคประกอบการที่จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน แนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรคในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา และการสร้างแรงจูงใจต่อการเข้าเรียนอาชีวศึกษา รวมทั้งศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเข้าเรียนอาชีวศึกษา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษารูปแบบและปัจจัยในการสร้างแรงจูงใจต่อการเข้าเรียนอาชีวศึกษา รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการในการสร้างแรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้สามารถผลิตกำลังคนอาชีวศึกษามีสมรรถนะและคุณสมบัติ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

๑.๒.๔ เพื่อหาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับนำไปกำหนดเป็นแนวนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๒.๕ นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา สรุปผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล พร้อมจัดทำความเห็น ข้อเสนอแนะ และยกร่างเพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อเสนอต่อวุฒิสภา และหน่วยงานทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

ในการพิจารณาศึกษาเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานครั้งนี้ เป็นการพิจารณาศึกษาแนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรคในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา การสร้างแรงจูงใจต่อการเข้าเรียนอาชีวศึกษา โดยจะมีการศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนสนับสนุนกระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเข้าเรียนอาชีวศึกษา ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ แผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ในส่วนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และเป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ในการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษาเพื่อเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ทั้งการปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ รวมทั้งการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) เพื่อหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพที่จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและบริการของประเทศให้ก้าวหน้าไปได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา

๑.๔.๑ ศึกษาเอกสารเผยแพร่และข้อมูลต่าง ๆ ศึกษาเอกสารงานวิจัย บทความ กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรายงานการพิจารณาศึกษาในเรื่องที่สอดคล้องกัน

๑.๔.๒ ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๓ เชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อนำเสนอข้อมูล เอกสาร และให้ความเห็นในประเด็นที่พิจารณาศึกษา

๑.๔.๔ การศึกษาดูงาน และประชุมร่วมกันโดยการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล เอกสารเพิ่มเติม และให้ความเห็นในประเด็นที่พิจารณาศึกษา

๑.๔.๕ นำข้อมูลทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิจัยเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และสรุปประเด็นความเห็นในส่วนต่าง ๆ พร้อมดำเนินการจัดทำและยก่างรายงานการพิจารณาศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ คณะกรรมการรับทราบสถานการณ์ปัจจุบัน แนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรคในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา และการสร้างแรงจูงใจต่อการเข้าเรียนอาชีวศึกษา รวมทั้งศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเข้าเรียนอาชีวศึกษา

๑.๕.๒ ได้รูปแบบและปัจจัยในการสร้างแรงจูงใจต่อการเข้าเรียนอาชีวศึกษา รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

๑.๕.๓ รับทราบกระบวนการในการสร้างแรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้สามารถผลิตกำลังคนอาชีวศึกษามีสมรรถนะและคุณสมบัติทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

๑.๕.๔ ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับนำไปกำหนดเป็นแนวนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๕.๕ ผลที่ได้จากการศึกษานำไปสู่การสรุปผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล พร้อมจัดทำความเห็น ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ และยก่างเพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา และหน่วยงานทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๖ คำอธิบายคำย่อและนิยามศัพท์เฉพาะ

สอศ.	หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
การจัดการศึกษา	หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธี การศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
สมรรถนะ	หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานได้โดดเด่น หรือเป็นความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะการปฏิบัติ ทักษะด้านความคิด และเจตคติ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิผล ตามมาตรฐาน ที่ต้องการของอาชีพ

คุณภาพ	หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการ ซึ่งเป็นลักษณะที่เด่นของบุคคลหรือสิ่งของ
มาตรฐาน	หมายถึง สิ่งที่อยู่เป็นหลักสำหรับเทียบกำหนดในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งถือเป็นเกณฑ์สำหรับรับรองกันทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เห็นพ้องร่วมกัน เพื่อใช้เป็นกฎแนวทาง หรือค่านิยมของคุณลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่า วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ กระบวนการ หรือบริการต่าง ๆ เหมาะสมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
แรงจูงใจ	หมายถึง สิ่งซึ่งควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากความต้องการ (Needs) พลังกดดัน (Drives) หรือความปรารถนา (Desires) และความพยายามเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย หรือเป็นพลังผลักดันภายในที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ อันนำไปสู่ทิศทางและเป้าหมายในเรื่องต่าง ๆ

บทที่ ๒

ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทย บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน ด้วยวิสัยทัศน์ประเทศดังกล่าว เป้าหมายการพัฒนาประเทศที่สำคัญ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนา อย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยประเมินผล การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ อาทิ ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย ๒) ชีตความสามารถ ในการแข่งขัน ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และ ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ การพัฒนาประเทศช่วงเวลา ของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยที่ ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามี ๕ ยุทธศาสตร์สำคัญ ดังนี้ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และ ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑) **ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง** มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับ ภัยคุกคามและ ภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะ เกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

๒) **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** มีเป้าหมายการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราเก่งทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศ ในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจ และสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล การปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (๓) “สร้าง

คุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่กับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี การเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในชาติได้ในคราวเดียว

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ตีรอบด้าน มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม เป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สูการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัด

๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนเพื่อส่วนรวม กระจายอำนาจ และความรับผิดชอบต่อสังคมไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การเตรียมความพร้อมของประชากรทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับหรือในการให้บริการ ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า ปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย เป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและอำนวยความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ มีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งหวังให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ทำหน้าที่เป็นกลไกในการชี้ประเด็นที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี และเพื่อผลักดันให้ประเทศก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนสู่

ความเจริญเติบโตที่ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาบนพื้นฐานของหลักการและแนวคิดสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

๑) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีควบคู่กับการใช้เงื่อนไข ๒ ประการ คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาและใช้องค์ความรู้ทางวิชาการที่โดยยึดถือประโยชน์ของประชาชนและความเป็นธรรมในทุกมิติของสังคม

๒) แนวคิด Resilience เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการลดความเปราะบางต่อความเปลี่ยนแปลงอันประกอบด้วยการพัฒนาความสามารถใน ๓ ระดับ ได้แก่ (๑) การพร้อมรับ (Cope) หมายถึงความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะวิกฤติ ให้สามารถยืนหยัดและต้านทานความยากลำบาก รวมถึงฟื้นคืนกลับสู่สภาวะปกติอย่างรวดเร็ว (๒) การปรับตัว (Adapt) หมายถึง การปรับทิศทาง รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง พร้อมกระจายความเสี่ยงและปรับตัวอย่างเท่าทันเพื่อแสวงหาประโยชน์จากสิ่งที่เกิดขึ้น และ (๓) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Transform) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง

๓) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” โดยมุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาสที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป

๔) โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจใน ๓ รูปแบบควบคู่กัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว โดยอาศัยฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศอันประกอบด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม พร้อมการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อผลักดันให้ประเทศเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสามารถกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งได้อย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา การวางกรอบการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ มีความมุ่งหมายที่จะเร่งเพิ่มศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อที่รุนแรงและเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทัน่วงที การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวทันพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดเป้าหมายหลัก ๕ ประการ ประกอบด้วย

๑) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญให้สูงขึ้น และสามารถตอบโจทย์พัฒนาการของเทคโนโลยีและสังคมยุคใหม่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการ รวมถึงพัฒนาระบบนิเวศที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนและนวัตกรรม

๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เตรียมพร้อมกำลังคนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูง รวมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต

๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงรายได้ ความมั่งคั่ง และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ สนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสเลื่อนขั้นทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๔) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยปรับปรุงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิต และบริโภคให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ แก้ไขปัญหามลพิษสำคัญด้วยวิธีการที่ยั่งยืน โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ ขยะ และมลพิษทางน้ำ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon neutrality)

๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยการสร้างความพร้อมในการรับมือและแสวงหาโอกาสจากการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยโรคระบาด และภัยคุกคามทางไซเบอร์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างทันเวลา มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล

หมุดหมายการพัฒนา เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่ภาพของการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะของวาระการพัฒนา (Agenda) ที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนา จำนวน ๑๓ ประการ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ ‘เป็น’ มุ่งหวังจะ ‘มี’ หรือต้องการจะ ‘จัด’ เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” และการบรรลุเป้าหมายหลักในช่วงเวลา ๕ ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ โดยหมุดหมายการพัฒนาทั้ง ๑๓ ประการ มีที่มาจาก การประเมินโอกาสและความเสี่ยงของไทยในการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้มีการพิจารณาถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 รวมถึงผลการพัฒนาในประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา

หมุดหมายการพัฒนาที่กำหนดขึ้นเป็นประเด็นเชิงบูรณาการ สามารถนำไปสู่การพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน ทำให้หมุดหมายแต่ละประการสามารถสนับสนุนเป้าหมายหลักได้มากกว่าหนึ่งข้อ โดยหมุดหมายทั้ง ๑๓ ประการ แบ่งเป็น ๔ มิติ ดังนี้

๑) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

หมุดหมายที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

หมุดหมายที่ ๒ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

หมุดหมายที่ ๓ ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก

หมุดหมายที่ ๔ ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

หมวดหมู่ที่ ๕ ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญ
ของภูมิภาค

หมวดหมู่ที่ ๖ ไทยเป็นฐานการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรม
ดิจิทัลของอาเซียน

๒) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

หมวดหมู่ที่ ๗ ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง
และสามารถแข่งขันได้

หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็ดขาดได้อย่างยั่งยืน

หมวดหมู่ที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครอง
ทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

๓) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมวดหมู่ที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

หมวดหมู่ที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ

หมวดหมู่ที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนา
แห่งอนาคต

หมวดหมู่ที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

แผนภาพความเชื่อมโยงระหว่างหมวดหมู่การพัฒนา กับเป้าหมายหลัก

ทั้งนี้ หมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษานี้ คือ หมวดหมู่ที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

เป้าหมายการพัฒนา

๑) ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ และ ยุทธศาสตร์ชาติ หมุดหมายที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนา แห่งอนาคต ๒ เป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาคนสำหรับยุคใหม่ โดยพัฒนาคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนา ในทุกมิติ การพัฒนาากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต สามารถสร้างงาน อนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนา ระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถ เรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยหมุดหมายที่ ๑๒ ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติใน ๓ ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันสูงขึ้น ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและ สนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมาย สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และกระจายศูนย์กลางความเจริญ ทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

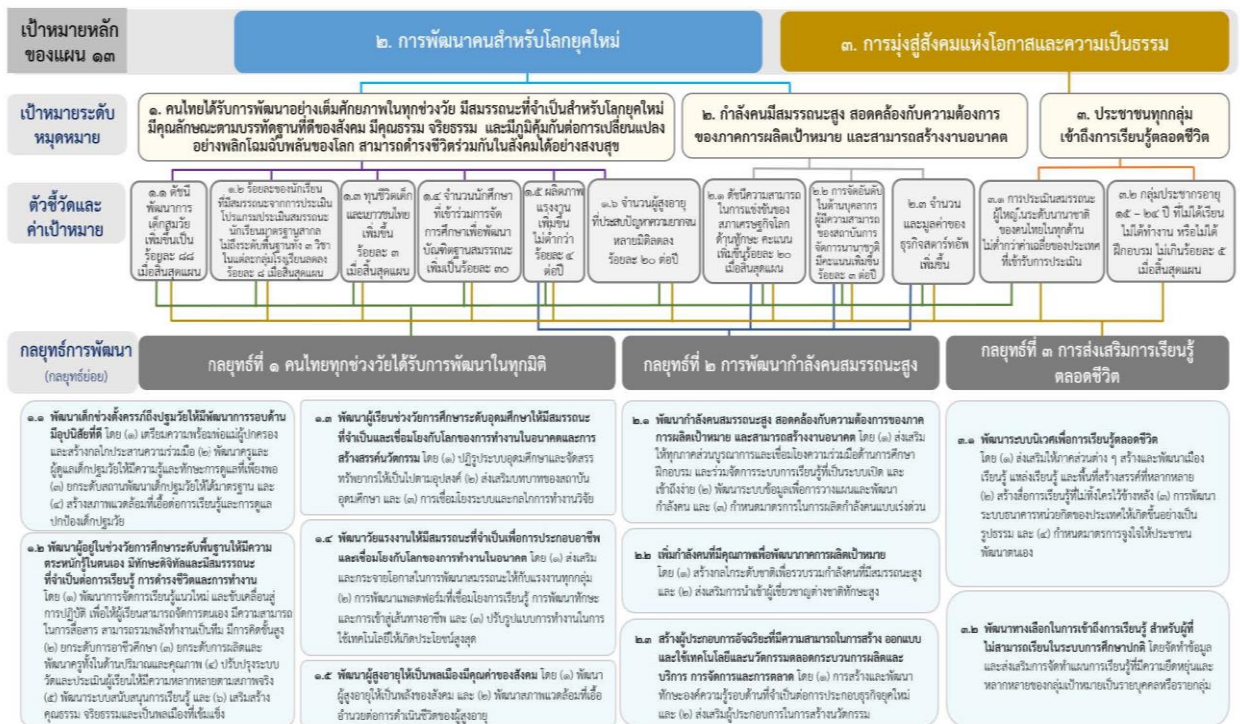
๒) เป้าหมายและผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

เป้าหมายที่ ๑ คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะ ที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

เป้าหมายที่ ๒ กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต เป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต

เป้าหมายที่ ๓ ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๓) แผนที่กลยุทธ์

๔) กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๑ พัฒนาเด็กช่วงตั้งครรภ์ถึงปฐมวัย ให้มีพัฒนาการรอบด้าน มีอุปนิสัยที่ดี โดยการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ผู้ปกครองและสร้างกลไกประสานความร่วมมือ เพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพ และดูแลเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ - ๖ ปี การพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะการดูแลที่เพียงพอ มีจิตวิทยาการพัฒนารอบด้านของเด็กปฐมวัย สามารถทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการสมวัยตามหลักการพัฒนาสมองและกระบวนการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับพัฒนาการด้านร่างกาย สาธารณสุขและโภชนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีรอบด้านก่อนเข้าสู่วัยเรียน การยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน จัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยรายพื้นที่ที่มีคุณภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการดูแลปกป้องเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน สติปัญญาสมวัย โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน รวมถึงพัฒนาระบบสารสนเทศเด็กรายบุคคลเพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ พัฒนาผู้เรียนระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดย

๑) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยนาร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่สนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ

๒) การยกระดับการอาชีวศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอาชีพ ผู้ประกอบการ และสถาบันอุดมศึกษาสายปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามความต้องการของตลาดงาน มีงานทำและมีรายได้ตามสมรรถนะ และเป็นผู้ประกอบการใหม่ได้

๓) การยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวางแผนจำนวนความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรองที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่การยกระดับครูสู่วิชาชีพชั้นสูง

๔) การปรับปรุงระบบวัดและประเมินผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามสภาพจริง ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๕) การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ (๑) การแก้ไขภาวะการถดถอยของความรู้ในวัยเรียน โดยสถานศึกษาพัฒนาแนวปฏิบัติและระบบสนับสนุนที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการเรียนรู้ที่บ้านในสถานการณ์ฉุกเฉิน (๒) การพัฒนาระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาครูและผู้ประกอบอาชีพแนะแนวให้สามารถร่วมวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด (๓) พัฒนา

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๔ พัฒนาวัยแรงงานให้มีสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพและเชื่อมโยงกับโลกของการทำงานในอนาคต โดยส่งเสริมและกระจายโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะให้กับแรงงานทุกกลุ่ม ทั้งการเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะความรู้ใหม่ เพื่อให้มีทักษะตรงกับงานและอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไป และการพัฒนาทักษะเดิมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน โดยให้สถาบันการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานพัฒนาของรัฐ วางแผนสำรวจข้อมูลและจัดทำหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะที่จำเป็น โดยมีกรอบการปรับกฎ ระเบียบให้มีความยืดหยุ่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในรูปแบบที่หลากหลายได้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและรูปแบบการทำงานในอนาคต และประชาชนควรได้รับเครดิตในทักษะอนาคต เพื่อใช้พัฒนาทักษะในหลักสูตรที่ได้รับการรับรองและสนับสนุนจากภาครัฐ การพัฒนาแพลตฟอร์มที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะและการเข้าสู่เส้นทางอาชีพเข้าด้วยกันอย่างเบ็ดเสร็จ และมีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความสะดวแก่ผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะสามารถต่อยอดสู่การทำงานและเชื่อมโยงการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีการรับรองมาตรฐาน ปรับรูปแบบการทำงานในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความคล่องตัวในการทำงานได้ทุกที่ และสร้างวัฒนธรรมการทำงานในทุกองค์กรที่ส่งเสริมให้คนเก่งได้แสดงความสามารถและแข่งขันอย่างเป็นธรรม เพื่อขจัดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๕ พัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลเมืองมีคุณค่าของสังคม โดยพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลังของสังคม ให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตสู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสานและต่อยอดการพัฒนาสังคมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคนต่างวัย และส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานตามศักยภาพ รวมทั้งพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย และหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาความรู้ สมรรถนะทางดิจิทัล และทักษะทางธุรกิจ และการใช้ชีวิตที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุแก่คนวัยอื่น ๆ รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง

กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๑ พัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนบูรณาการและเชื่อมโยงความร่วมมือด้านการศึกษาฝึกอบรม และร่วมจัดการเรียนรู้ตามโลกสมัยใหม่ที่ครอบคลุมทั้งความสามารถในงาน ทักษะในการใช้ชีวิต สมรรถนะดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และการใช้สิทธิในการเข้าถึงบริการพื้นฐานภาครัฐและสินค้าบริการได้อย่างเท่าทัน การแก้ปัญหา การมีแนวคิดของผู้ประกอบการ รวมถึงความสามารถในการบริหารตัวเอง และการบริหารคนเพื่อนำทักษะของสมาชิกทีมที่หลากหลายมาประสานพลังรวมกัน ในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งกำหนดมาตรการจูงใจและกลไกการสนับสนุนการฝึกอบรมและร่วมจัดการเรียนรู้ พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนและพัฒนากำลังคน ทั้งข้อมูลอุปสงค์ อุปทานของแรงงาน และการเชื่อมโยงกับสมรรถนะตลอดห่วงโซ่การผลิตและห่วงโซ่คุณค่าตามรายอุตสาหกรรมของการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงการเชื่อมโยงระบบสมรรถนะกับค่าจ้าง กำหนดมาตรการในการผลิตกำลังคนแบบเร่งด่วน โดยจัดการศึกษารูปแบบจำลองในสาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ ด้านปัญญาประดิษฐ์ และด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๒ เพิ่มกำลังคนที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาภาคการผลิตเป้าหมาย
 โดยสร้างกลไกระดับชาติเพื่อรวบรวมกำลังคนที่มีสมรรถนะสูง ทั้งคนไทยและคนต่างชาตินำเข้า
 ในประเทศไทย และสนับสนุนให้ได้แสดงศักยภาพและใช้ความสามารถในการทำประโยชน์ให้กับประเทศ
 ทั้งในภาครัฐและเอกชน มีรูปแบบการทำงานที่เอื้อให้ทำงานข้ามพรมแดนกับสถาบันชั้นนำทั้งภาครัฐ
 และเอกชนในระดับโลกได้ ควบคู่กับสร้างวัฒนธรรมการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร และสภาพแวดล้อม
 การทำงานที่เอื้อให้กำลังคนคุณภาพทำงานหรือแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่และทำงานอย่างมีความสุข
 ส่งเสริมการนำเข้าผู้เชี่ยวชาญต่างชาติทักษะสูง โดยกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
 ต่างชาติให้เข้ามาทำงานด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงการดึงนักศึกษาต่างชาติที่จบการศึกษา
 ในไทยให้สามารถอยู่ต่อในประเทศเพื่อพัฒนานวัตกรรม

**กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๓ สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้าง
 และใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดกระบวนการผลิตและบริการ การจัดการและการตลาด** โดยการสร้าง
 และพัฒนาทักษะองค์ความรู้รอบด้านที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจยุคใหม่ โดยการสร้างความเชื่อใหม่
 ที่ส่งผลต่อการปรับพฤติกรรม ให้ตระหนักรู้ รับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อสังคม
 สามารถนำไปวิเคราะห์และใช้
 ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการวางแผนธุรกิจ และสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจได้ โดยมี
 รูปแบบการเรียนรู้ที่ง่าย กระชับ และรวดเร็ว ตอบสนองการเรียนรู้ที่แตกต่างของแต่ละบุคคลผ่านการเรียนรู้
 ในระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ด้วยเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นเรื่องง่าย รวมถึงการสร้าง
 ชุมชนผู้ประกอบการแบ่งปันการเรียนรู้และแรงบันดาลใจเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม
 ผู้ประกอบการในการสร้างนวัตกรรม เพื่อต่อยอดสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรม
 ในอนาคต โดยการสร้างพื้นที่ให้ผู้ประกอบการได้แข่งขันทดลองความคิด ส่งเสริมการลงทุนสำหรับการสร้าง
 นวัตกรรม การจับคู่ทางธุรกิจ รวมถึงสนับสนุนด้านเงินทุน

กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริม
 ให้ภาคส่วนต่าง ๆ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสม
 เพื่อให้สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม
 ภาคเอกชนโดยเฉพาะผู้ประกอบการ startup สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสาระที่
 ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม ครอบคลุมทุกพื้นที่ เข้าถึงได้ง่ายทั้งพื้นที่กายภาพ
 และพื้นที่เสมือนจริง สร้างสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยการสร้างสื่อที่ใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้
 ประชาชนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาหลักเข้าถึงได้ สื่อทางเลือกสำหรับผู้พิการทางสายตาและ
 ผู้พิการทางการได้ยิน รวมถึงสนับสนุนกลุ่มประชากรที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจให้เข้าถึงสื่อในราคา
 ที่เข้าถึงได้ การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ที่สามารถเชื่อมโยง
 การเรียนรู้ในทุกระดับและประเภททั้งในระบบสายสามัญ สายอาชีพ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย
 ตั้งแต่มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา และนอกระบบ เพื่อสร้างความคล่องตัว และเปิดทางเลือก
 ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกระดับ กำหนดมาตรการจูงใจให้ประชาชนพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้
 อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยจัดให้มีแหล่งเงินทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การพัฒนาเครดิต
 การฝึกอบรมสำหรับคนทุกกลุ่ม การจัดสรรสิทธิพิเศษในการเข้ารับบริการฝึกอบรม การเข้าชมแหล่ง
 เรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมให้เอกชนที่ผลิตนวัตกรรมทางการศึกษา จัดทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม
 ขององค์กร โดยกำหนดเงื่อนไขการใช้ผลิตภัณฑ์โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยจัดทำข้อมูลและส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ของกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางเส้นทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในอนาคตของตนเอง และสามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน

๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ จ. บัญญัติให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ครอบคลุมให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณ ความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถ สมรรถนะ และประสิทธิภาพในการสอน มีกลไกสร้างระบบคุณธรรมการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู ให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ การปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายรายได้ โดยวัตถุประสงค์การปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

๑) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (enhance quality of education) ครอบคลุม

๑.๑) ผลลัพธ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ (learning outcomes) ทั้งด้านความรู้ ทักษะเจตคติที่ถูกต้อง และรู้จักดูแลสุขภาพ เพื่อการจัดการในเรื่องการดำรงชีวิตของตนเองและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๔ วรรค ๔

๑.๒) ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ครุมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

๑.๓) หลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ (educational core processes) ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา และมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้อง

๑.๔) สถานศึกษาและระบบสนับสนุน (educational institutions and support systems) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของการจัดการศึกษา ตลอดจนทรัพยากรด้านการศึกษา ที่มีคุณภาพ ได้แก่ งบประมาณและเทคโนโลยี

๒) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (reduce disparity in education) เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (equity in education) ประกอบด้วย

๒.๑) โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ (equity in access)

๒.๒) โอกาสในการได้รับทางเลือกในการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาที่เหมาะสมกับ ศักยภาพของผู้เรียน (equity in choosing Appropriate process in education)

๒.๓) โอกาสในการได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบ อาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน (equity in benefiting from aptitude-based quality of education) ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๓) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (leverage excellence and competitiveness) หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มี ศักยภาพสูง มีความเป็นผู้นำ ริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ และการผลิตนักวิจัยและนักเทคโนโลยี ชั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือ และเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคมและ สิ่งแวดล้อมของประเทศ อีกทั้งสถาบันการศึกษาของไทยและระบบการศึกษาไทยต้องได้รับการยอมรับ ว่าเทียบเคียงได้กับประเทศชั้นนำอื่น ๆ

๔) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัว ในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (improve Efficiency, agility and good governance) โดยเฉพาะการส่งเสริมและสร้างสมดุลของความคุ้มค่า ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ คุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ ระบบการศึกษาของประเทศไทยที่มีธรรมาภิบาลจะเอื้อต่อ การบรรลุวัตถุประสงค์ข้อ ๑) – ๓) อย่างครอบคลุมและสมดุล (balanced and inclusive achievement)

ทั้งนี้ การศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ จะครอบคลุม ถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น และเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาข้างต้น จึงได้มีการกำหนดประเด็นการปฏิรูปไว้ ๗ เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายลำดับรอง โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นกลไกสำคัญ ต่อการบริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ....

๒) ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีความร่วมมือในการจัด การศึกษาอย่างสมดุลและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

๓) คนไทยทุกช่วงวัยสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ตามความต้องการผ่านการจัด การศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้เป็น คนไทยที่มีศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัด และสามารถเทียบมาตรฐาน สมรรถนะได้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ

๔) การศึกษาไทยมีทิศทางและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสามารถแข่งขันได้

๕) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระดับสูง เพื่อการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ....

เรื่องที่ ๒ การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เด็กปฐมวัย ทั้งเด็กกลุ่มทั่วไป และกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถเข้าถึง และได้รับการดูแลและการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างเหมาะสม มีคุณภาพ ทั้งถึง และเท่าเทียมกัน รวมถึงมีระบบคัดเลือกเด็กเข้าเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย มีระบบฐานข้อมูลที่เอื้อต่อการดูแลที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน และมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องของ มีกลไกขับเคลื่อนและบูรณาการการทำงานระหว่างกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นเอกภาพ

๒) พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ปรับเปลี่ยนกรอบแนวคิด (Mindset) เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรรค์ การเลี้ยงดูดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย

เรื่องที่ ๓ การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เด็ก เยาวชน และประชาชน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส ทุกคนมีความเสมอภาคในโอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพและเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมถึงเสริมสร้างพัฒนาครูและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ตลอดจนวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่นำไปใช้ได้จริงเพื่อยกระดับความสามารถของคนไทยได้อย่างยั่งยืน

๒) บุคคลพิการ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่มีความต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี

๓) โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางที่ต้องการการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วน ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ

๔) ครู บุคลากรทางการศึกษาได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ที่เกื้อกูลอื่นที่เหมาะสม โดยให้คำนึงถึงการปฏิบัติงานที่มีความยากลำบาก หรือการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เสี่ยงภัยหรือห่างไกล

๕) ครูและผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางที่ต้องการการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วนสามารถเข้าถึงการสนับสนุนทางวิชาการได้อย่างเพียงพอ

เรื่องที่ ๔ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) มีแผนการผลิตและพัฒนาครูตามความต้องการของประเทศ (demand-side financing) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดกรองผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สนับสนุนทุนการศึกษา คัดเลือกสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพในการผลิตครูเพื่อให้ผู้รับทุนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้ได้ครูที่มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของประเทศ

๒) ได้ครูสมรรถนะสูงและตรงตามความต้องการของประเทศ ที่จบการศึกษาจากสถาบันที่ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่ให้นิสิตนักศึกษาครูมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับประสบการณ์ด้านวิชาชีพครูและการนิเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร

๓) ได้ครูอาชีพศึกษาที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

๔) ครู บุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาความรู้และทักษะ และสมรรถนะ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพด้วยระบบและวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสมในการพัฒนาแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงการปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล เสี่ยงภัย ยากลำบาก และทุรกันดารให้ได้รับความสะดวกในการพัฒนา

๕) ครู บุคลากรทางการศึกษา มีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ได้รับ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถ ประสิทธิภาพในการสอน และผลลัพธ์ในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล เสี่ยงภัย ยากลำบาก และทุรกันดาร

๖) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณสมบัติ สมรรถนะ และความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์และจัดหรือสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ สมรรถนะ และ ประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ รวมไปถึงการพัฒนาผู้ที่มีโอกาสจะได้รับการคัดเลือกหรือ สรรหาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ไม่ผ่านการประเมิน

๗) ให้ครูสภาเป็นองค์กรวิชาชีพครูที่มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและ จรรยาบรรณของวิชาชีพ ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ยกย่อง และผดุงเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

๘) ให้ระบบงานในการบริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาภาครัฐ เป็นระบบ ที่มีการดำเนินการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความคล่องตัว มีการกระจายอำนาจที่เหมาะสม เอื้อต่อการบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระ

เรื่องที่ ๕ การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) การจัดการศึกษาทุกระดับใช้หลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน

๒) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นคนดีของสังคม มีวินัย และภูมิใจในชาติ

๓) มีระบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ได้รับการปรับปรุงให้สามารถ ประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างมีสัมฤทธิ์ผล และมีแนวทางในการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา

๔) สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมกับบริบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับตามปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาและมีระบบ ความรับผิดชอบทางการศึกษา (Educational Accountability) บนพื้นฐานสมรรถนะหลักของผู้เรียน

๕) สถานศึกษาระดับต่าง ๆ มีระบบคุ้มครองด้านความปลอดภัย สุขภาพ และ สวัสดิภาพอย่างเหมาะสม

๖) เพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการ ของภาคเอกชนและประเทศ และผู้จบอาชีวศึกษามีงานทำ

๗) ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะเป็นที่ยอมรับ หรือ ผ่านการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกงานในสถานประกอบการ

- ๘) ผู้เรียนที่จบการศึกษาอาชีวศึกษามีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้เอง
- ๙) บัณฑิตระดับอุดมศึกษามีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพิ่มการผลิตในสาขาที่ประเทศต้องการ และลดการผลิตในสาขาที่ไม่ตรงกับความต้องการ
- ๑๐) สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศในอนาคต ทั้งด้านการพัฒนาคน การวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรม ตลอดจนทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถปรับตัวและแข่งขันได้ในโลก เป็นสถาบันที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๑๑) ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในระดับอุดมศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสามารถในการเรียนในระดับอุดมศึกษา สามารถที่จะเข้าเรียนในสาขาที่ตนถนัดได้อย่างเต็มศักยภาพ
- ๑๒) เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณของรัฐในการสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศ รวมถึงปรับปรุงธรรมาภิบาลในการจัดการระบบอุดมศึกษา และธรรมาภิบาลภายในสถาบันอุดมศึกษา ให้การจัดการมีความรับผิดชอบ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม
- ๑๓) มีสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น เป็นหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการจัดทำ ส่งเสริม สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนติดตามผล

เรื่องที่ ๖ การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา มีเป้าหมาย คือ

- ๑) สถานศึกษาของรัฐมีความเป็นอิสระและมีธรรมาภิบาลในการบริหารและจัดการศึกษาครอบคลุมด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานทั่วไป และมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา
- ๒) ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เหมาะสม สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่
- ๓) มีการเรียนรู้และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ
- ๔) กระทรวงศึกษาธิการมีโครงสร้างที่แบ่งแยกหน้าที่และอำนาจเพื่อรองรับรูปแบบใหม่ที่แยกความรับผิดชอบในด้านนโยบาย (Policy) ด้านกำกับดูแลส่งเสริม (Regulator) ด้านการสนับสนุน (Supporter) และด้านการดำเนินการหรือการปฏิบัติการ (Operator) มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ธรรมาภิบาล รับผิดชอบต่อการสนับสนุนสถานศึกษาและมีบทบาท หน้าที่และอำนาจสอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

เรื่องที่ ๗ การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

- ๑) เพื่อพัฒนาระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติ (National Digital Learning Platform) ในการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา สร้างคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ก้าวกระโดดทันกับพัฒนาการในโลก ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายจำเพาะ ดังนี้

๑.๑) เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่และจะมีการสร้างขึ้นต่อไป ทั้งในประเทศและต่างประเทศให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ทั้งเป็นที่รวบรวมข้อมูลสื่อการเรียนรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว

๑.๒) เป็นกลไกในการรวบรวม คัดกรอง พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ตลอดจนมีกลไกในการเข้าถึงและคัดเลือกสิ่งที่ต้องการได้โดยง่าย

๑.๓) เป็นเวทีที่มีการเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะชุมชน นำไปสู่การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามาเรียนซึ่งจะลดความเหลื่อมล้ำ และนำแหล่งข้อมูลสื่อการเรียนรู้ใหม่เข้ามาได้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันตลอด ตลอดจนเป็นเวทีที่ให้บริการเพื่อการเรียนรู้ (service) ต่าง ๆ

๑.๔) เพื่อเร่งรัดแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างเสริมคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล หรือผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ที่มีความจำเป็นพิเศษอันเป็นการสร้างพลังให้กับผู้เรียน ครู และโรงเรียน

๑.๕) เพื่อพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปรับบทบาทให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (facilitator) โดยเน้นให้ผู้เรียนมีวิธีหาความรู้ในโลกแห่งความรู้ อันมากมายมหาศาลให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ ๒๑

๒) มีระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบการศึกษา ครอบคลุมการจัดทำข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา หน่วยงาน และกระบวนการที่เกี่ยวข้องในทุกระดับการศึกษาและทุกระบบการศึกษา

๓) คนไทยมีความฉลาดรู้ มีความเข้าใจ สามารถตัดสินใจและตอบสนองต่อการใช้สื่อและระบบดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

การบรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาตามแผนข้างต้น จะแบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ (๑) ระยะเร่งด่วน (๒) ระยะสั้น หรือภายใน ๓ ปี และ (๓) ระยะกลาง-ระยะยาว หรือภายใน ๕ - ๑๐ ปี ทั้งนี้ ประเด็นปฏิรูปที่มีลำดับสำคัญสูงสุดและต้องดำเนินการให้บรรลุผลให้ได้ในระยะเร่งด่วน มี ๖ ประเด็น ได้แก่

๑) ยกเครื่องระบบการศึกษาโดยการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่รวมถึงกฎหมายสำคัญอื่น ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... และการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

๒) บุกเบิกนวัตกรรมของการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือการจัดการระดับพื้นที่โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพของการศึกษา ผ่านการขับเคลื่อนเรื่องสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และระบบนิเวศที่สนับสนุนการดำเนินการของสถานศึกษา

๓) นำเสนอแนวทางการปรับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะและรูปแบบการปรับหลักสูตรในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ จัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเสมือนศูนย์กลางความเป็นเลิศในการวิจัย พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ

๔) สร้าง “ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ” ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล นำความรู้และวิธีการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียน นักเรียน และครูทั่วประเทศ โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกล

๕) จัดระบบการผลิตครูให้มีคุณภาพและสมรรถนะความเป็นครู ผ่านการจัดตั้งกองทุนหรือแผนงานเพื่อการผลิตและพัฒนาครูสำหรับครูรุ่นใหม่ และพัฒนาบัณฑิตครูที่มีอยู่ให้ตรงตามความจำเป็นของประเทศ ในระยะแรกเน้นครูปฐมวัย และครูประถมศึกษา สำหรับท้องถิ่นขาดแคลน

๖) ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษาให้เริ่มดำเนินการได้ และมีความต่อเนื่องในระยะยาว

๒.๔ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ จากแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑”

โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ๔ ประการ คือ ๑) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ๒) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ๓) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ๔) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ ๒ ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

❖ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

❖ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding)

ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) ๕ ประการ ประกอบด้วย

- ๑) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access)
- ๒) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity)
- ๓) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality)
- ๔) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency)
- ๕) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาภายใต้ ๖ ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมายวิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการศึกษาข้างต้น ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมาย ดังนี้

๑.๑ คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๒ คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

๑.๓ คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ทั้งที่เป็นพื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดนและพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมาย ดังนี้

๒.๑ กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๒.๒ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน

๒.๓ การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมาย ดังนี้

๓.๑ ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๓.๒ คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

๓.๓ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

๓.๔ แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๓.๕ ระบบและกลไกการวัด การติดตาม และประเมินผลมีประสิทธิภาพ

๓.๖ ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล

๓.๗ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และมีแผนงานและโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีเป้าหมาย ดังนี้

๔.๑ ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

๔.๒ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

๔.๓ ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผล

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาระบบข้อมูล

ด้านการศึกษามีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ มีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศแรงงาน และการศึกษา เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
มีเป้าหมาย ดังนี้

๕.๑ คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

๕.๒ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

๕.๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีเขียว เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีเป้าหมาย ดังนี้

๖.๑ โครงสร้าง บทบาทและระบบการบริหารจัดการมีความคล่องตัว ชัดเจน ตรวจสอบได้

๖.๒ ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลกระทบต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

๖.๓ ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

๖.๔ กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

๖.๕ ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา และโครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทาน เป็นต้น

๒.๕ นโยบายของรัฐบาล (นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี)

นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ในส่วนของนโยบายด้านการศึกษา โดยสรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญ ดังนี้ รัฐบาลจะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ

รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ กระจายอำนาจ การศึกษา ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ จัดทำหลักสูตรและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาทั้งในด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) และการวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research) เพื่อต่อยอดให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยไม่ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศ และการปลูกฝัง ความรักในสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองของโลกสมัยใหม่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั่วประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนว เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ การตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจของนักเรียนทุกคน นอกจากนี้ รัฐบาลจะส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งสายวิชาการและสายอาชีพให้มี รายได้จากวิชาที่เรียน โอกาสฝึกงานระหว่างเรียน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถตรงต่อ ความต้องการของการจ้างงาน และที่สำคัญที่สุด รัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

โดยที่นโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี มีความสอดคล้องกับ บทบัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ ยุทธศาสตร์ชาติ ในมาตราต่าง ๆ ดังนี้ มาตรา ๕๒ ในส่วนของการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมา ของประเทศ และการปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ มาตรา ๕๔ ในส่วนของการปฏิรูปการศึกษา และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้าง ศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ กระจายอำนาจการศึกษา ให้ผู้เรียน ได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยี การศึกษาสมัยใหม่ จัดทำหลักสูตรและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริม งานวิจัยและพัฒนา ทั้งในด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) และการวิจัยขั้น แนวหน้า (Frontier Research) เพื่อต่อยอดให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยไม่ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของประเทศ และการปลูกฝังความรักในสถาบันหลัก ของชาติ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของโลกสมัยใหม่ อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม และมาตรา ๗๑ ในส่วนของการปฏิรูปการศึกษา และสร้างสังคมแห่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำหรับความสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาตินั้น จะเป็นในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษา และสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริม ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ การให้ผู้เรียนได้เข้าถึง การเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยี การศึกษาสมัยใหม่ความมีคุณภาพของครูทั่วประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนวเพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับ คำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนและ ประกอบอาชีพ และการกระจายอำนาจการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง

๒.๖ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)

พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เข้ารับตำแหน่งอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ และนำเสนอแนวนโยบายในการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ภายใต้แนวคิด “เรียนดี มีความสุข” การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต โดยสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา

- ๑) ปรับวิธีการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา ลดขั้นตอน มุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
- ๒) ครูและบุคลากรทางการศึกษาคืนถิ่น
- ๓) แก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ๔) จัดหาอุปกรณ์การสอนและสวัสดิการ (๑ ครู ๑ Tablet)

ลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

๑) **เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime)** เรียนฟรี มีงานทำ “ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” มีระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (๑ นักเรียน ๑ Tablet)

๑.๑) ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและจัดการศึกษา และการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมในระหว่างการเรียนรู้หรือฝึกอาชีพ สร้างโอกาสการมีงานทำ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันแรงงานเข้าสู่ตลาดได้เร็วยิ่งขึ้น

๑.๒) ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง ออกแบบระบบการเรียนการสอนในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เรียนที่ไหนก็ได้ และร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ รวมทั้งสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น สถานประกอบการ ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน นักศึกษา ให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๑.๓) สนับสนุน จัดหาอุปกรณ์ ในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

๑.๔) สนับสนุนจัดหาแท็บเล็ต (Tablet) ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงระบบออนไลน์รองรับการใช้งานให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๑-๓ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของโลกยุคดิจิทัล

๑.๕) บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน (ผู้เป็นเจ้าของสัมปทานสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และภาครัฐ ในการพัฒนาเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทุกพื้นที่)

๑.๖) พัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยจัดทำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ให้ครอบคลุมหลักสูตรการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนการสอน

๑.๗) จัดทำระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสามารถเข้าสู่แหล่งความรู้ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ นำแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติ มาผสมผสานการเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียนกับการเรียนการสอนออนไลน์ (Hybrid Education) ผู้เรียนจะมีโอกาส

เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ และขยายการเรียนรู้ ไปถึงประชาชนทุกช่วงวัยทั่วประเทศ ให้มีโอกาสทางการศึกษา เข้าถึงเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพและมีประโยชน์ อันจะนำไปสู่การเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมของประเทศ

๑.๘) พัฒนาการศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้เรียนและทำงานไปในเวลาเดียวกัน สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ตามความต้องการของผู้เรียน ตามเวลา สถานที่ที่เหมาะสมกับสภาพและความสนใจ โดยสามารถนำความรู้หรือความสามารถที่ได้จากทักษะ ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม หรือการเรียนรู้ ทั้งจากสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษา การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเทียบโอนเป็นหน่วยกิตมาสะสมไว้สำหรับเทียบคุณวุฒิหรือความสามารถในการทำงานทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษาได้

๑.๙) ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสาขาที่เรียนในขณะที่เข้ารับการศึกษแล้ว เพื่อให้ตรงกับความต้องการและความต้องการของผู้เรียน และตรงตามตลาดแรงงานที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมโดยอิสระ

๒) ๑) ๑) โรงเรียนคุณภาพ

๒.๑) จัดให้มีการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพต้นแบบอย่างน้อย ๑ โรงเรียนในแต่ละอำเภอหรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำร่องการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน สื่อ อุปกรณ์ และงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และบริบทของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ปัจจุบัน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น บ้าน (ครอบครัว) ผู้นำทางศาสนา และโรงเรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๒.๒) จัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปีงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานและการวางแผนเกิดความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๒.๓) จัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้เกณฑ์พิเศษหรือมีงบประมาณครูอัตราจ้างเพิ่มเติมในวิชาเอกที่ขาดแคลน

๒.๔) สร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอน

๓) ระบบแนะแนวการเรียน (Coaching) และเป้าหมายชีวิต

๓.๑) พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโลก โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และมีหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

๓.๒) จัดให้มีระบบแนะแนวทางการศึกษาสำหรับผู้เรียน (Coaching) ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบแนวทางการเรียนและเป้าหมายชีวิตที่ตนเองชอบ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดระยะเวลาการเรียน

๓.๓) เน้นนวัตกรรมการเรียนรู้แบบ STEM Education (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์) ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น มุ่งเน้นทักษะจากการปฏิบัติจริง และเสริมความสามารถด้าน Soft Skill ควบคู่กับการพัฒนา

๓.๔) ประสานความร่วมมือกับกรมสุขภาพจิตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาสุขภาพจิตของผู้เรียน เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนให้สามารถอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข

๔) การจัดทำระบบวัดผลรับรองมาตรฐานวิชาชีพ (Skill Certificate) ผู้เรียนสามารถเรียนเพิ่ม เพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพ

๔.๑) ผู้เรียนและประชาชนสามารถนำหน่วยกิตที่สะสมมาใช้สำหรับเทียบคุณวุฒิรับรองมาตรฐานวิชาชีพเพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพนำไปใช้ต่อยอดในการเรียนและความก้าวหน้าในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยื่นข้อเสนอขอรับเงินเดือนที่เหมาะสมกับประสบการณ์ที่มี

๔.๒) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสายอาชีวศึกษา สามารถขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพได้ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะมีรายได้ระหว่างเรียนควบคู่กับการทำงานไปพร้อมกัน และสามารถที่จะขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อยกระดับศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการลดระยะเวลาในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเปิดโอกาสทางการศึกษาที่ยืดหยุ่นต่อการประกอบอาชีพ

๕) การจัดทำระบบวัดผลเทียบระดับการศึกษา และประเมินผลการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ ไม่ต้องเสียเวลาเรียนในระบบ ประหยัดเวลาประหยัดค่าใช้จ่าย

๕.๑) จัดทำระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะจากระบบเดียวกันแต่ต่างสถานศึกษาหรือจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่ง หรือจากต่างประเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษา หรือการรับรองระดับการศึกษาต่างสถานศึกษาหรือต่างระบบได้ หรือไปสะสมเพื่อประโยชน์ในการได้รับการรับรองคุณวุฒิ หรือเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ สามารถเรียนในระดับที่สูงขึ้นโดยไม่ยึดติดกับระยะเวลาในการศึกษา

๕.๒) จัดระบบวัดแววและความถนัดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยสามารถปรับเปลี่ยนแผนการเรียนในระหว่างเรียนได้ รวมทั้งการแนะแนวเลือกเรียนตามเส้นทางอาชีพ ความถนัดและความสนใจ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในอนาคต

๖) มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)

๖.๑) การจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ต่อเนื่อง) เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคนิค โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ด้วยความร่วมมืออย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องกับภาคประกอบการ องค์กรวิชาชีพ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ให้ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความพร้อมในการเข้าสู่อาชีพได้ทันต่อความต้องการกำลังคนของประเทศ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

๖.๒) จัดหาเงินกองทุน เพิ่มนักเรียนสายอาชีวศึกษานำเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยประสานกับกระทรวงแรงงาน เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาที่จบมา มีตลาดรองรับ สามารถประกอบอาชีพได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๖.๓) จัดให้มีการเชื่อมโยงหลักสูตรของสายอาชีวศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมศักยภาพแก่ผู้เรียน (Upskill) หรือเพิ่มพูนทักษะใหม่ (Reskill) โดยได้รับการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และผู้เรียนจะได้รับใบประกาศนียบัตรตามสมรรถนะอาชีพ เพื่อนำไปใช้ประกอบการสมัครงานและการขอขึ้นเงินเดือนและการประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ผู้เรียนอาจเป็นผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษาหรือนอกระบบการศึกษาก็ได้

๖.๔) จัดให้มีการอบรมอาชีพเสริมในชุมชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะใหม่ (New Skill) เพิ่มสมรรถนะ (Upskill) หรือทบทวนทักษะ (Reskill) ให้แก่ผู้เรียนและประชาชนทั่วไป เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างแอร์ การค้าขาย การเกษตร ฯลฯ เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยผู้เรียนและประชาชนลดรายจ่ายในครัวเรือน และอาจสร้างเป็นอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัวได้

๒.๗ นโยบายการพัฒนาการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดแนวนโยบายการพัฒนาการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ใน ๘ วาระงานพัฒนาด้านอาชีวศึกษา (8 Agenda) ภายใต้นโยบายการศึกษา “เรียนดี มีความสุข” ของกระทรวงศึกษาธิการ และกรอบนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑) ส่งเสริมการเรียนรู้อาชีวศึกษาทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime)

- ๑.๑) พัฒนาแพลตฟอร์มและสื่อการเรียนรู้อาชีวศึกษา
- ๑.๒) ขยายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอาชีวศึกษา (Vocational for All)

๒) พัฒนาทักษะวิชาชีพเพื่อลดภาระของผู้เรียนและผู้ปกครอง (Skill Certificate)

- ๒.๑) พัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพ (Up-Skill, Re-Skill)
- ๒.๒) พัฒนาระบบวัดผลรับรองมาตรฐานวิชาชีพ
- ๒.๓) พัฒนาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ (ปวพ.)
- ๒.๔) ส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)

๓) ยกกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง

- ๓.๑) ขยายและยกระดับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (DVE for All)
- ๓.๒) ยกกระดับการขับเคลื่อนความร่วมมือกับภาคเอกชน (Active MOU / MOA)
- ๓.๓) พัฒนาคุณภาพและทักษะชีวิตผู้เรียนอาชีวศึกษาในทุกมิติ
- ๓.๔) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning
- ๓.๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม การวิจัย และสิ่งประดิษฐ์

๔) พัฒนาระบบการเทียบระดับการศึกษาและคลังหน่วยกิตอาชีวศึกษา (Credit Bank)

- ๔.๑) พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ปวช./ปวส./ป.ตรี
- ๔.๒) พัฒนาระบบการวัดผล เทียบระดับการศึกษาและประเมินผลการศึกษา
- ๔.๓) พัฒนาระบบคลังหน่วยกิตอาชีวศึกษา
- ๔.๔) ตั้งศูนย์เทียบโอนผลการเรียนในระดับจังหวัด (๗๗ ศูนย์)
- ๔.๕) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรทวิศึกษา

๕) พัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการศึกษาและทำงาน (Language Skills)

- ๕.๑) พัฒนาทักษะด้านภาษาให้กับผู้เรียน
- ๕.๒) ส่งเสริมทักษะด้านภาษาเพื่อการทำงานให้กับประชาชน
- ๕.๓) พัฒนาหลักสูตร ๒ ภาษา (อังกฤษ/จีน)

๖) สร้างช่างชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพเสริม (๑ วิทยาลัย ๑ ศูนย์ช่างชุมชน)

- ๖.๑) สร้างศูนย์ช่างชุมชน ๔๓๓ แห่ง
- ๖.๒) พัฒนาทักษะอาชีพช่างและสร้างอาชีพเสริม (หลักสูตรช่างชุมชน)
- ๖.๓) พัฒนา Application ช่างชุมชน

๗) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลและการบริหารจัดการ

- ๗.๑) แก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ๗.๒) แก้ไขปัญหาความบาดหมางครูผู้สอนอาชีวศึกษา (จัดหาครูอัตราจ้าง)
- ๗.๓) ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานในภูมิภาคของตนเองตามแนวทางของ ก.ค.ศ.
- ๗.๔) พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง
- ๗.๕) ส่งเสริมข้าราชการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีวิทยฐานะและตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น
- ๗.๖) ขับเคลื่อนและบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)
- ๗.๗) ป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๗.๘) นำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ
- ๗.๙) ปรับปรุงกฎ ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ ค่าสิ่ง

๘) เสริมสร้างภาพลักษณ์อาชีวศึกษายุคใหม่

- ๘.๑) เสริมสร้างสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งความสุขและปลอดภัย
- ๘.๒) ยกระดับการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารองค์กร
- ๘.๓) เชิดชูเกียรติศิษย์เก่าดีเด่น / สร้างต้นแบบรุ่นพี่อาชีวะ (Senior Idol)
- ๘.๔) ส่งเสริม Soft Power อาชีวศึกษา (๑ วิทยาลัย ๑ Soft Power/อัตลักษณ์)

๒.๘ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจของประเทศ ในภาพรวม เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะ เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าว โดยจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ **พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๐** บัญญัติความตอนหนึ่งว่า การอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการบัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้ในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา ๔ กำหนดความหมายของการอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

มาตรา ๖ บัญญัติเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนา

กำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษา วิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะ จนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือผู้ประกอบการอาชีพโดยอิสระได้

มาตรา ๘ บัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยให้จัดการศึกษาได้ ๓ รูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลักโดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัด และการประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไข ของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

๓) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลง ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่อง การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนาากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ สถาบันสามารถจัดการศึกษาในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้น ต้องมุ่งเน้นจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

มาตรา ๙ บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งให้จัดได้ ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

๑) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

๒) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

๓) ปริญญาตรีสาขาสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

โดยที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มเติมความรู้ หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับเป้าหมายเฉพาะได้

มาตรา ๑๐ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง

๑) การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการ กระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน

๒) การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัด และความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี

๓) การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการกำหนด นโยบายการผลิตและพัฒนาากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

๔) การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายและมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและ ระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

๕) การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ

๖) การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๗) การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

มาตรา ๑๑ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน (๔) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของสถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ หลักสูตรการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนหลักเกณฑ์ การฝึกงาน และการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการ เพื่อขอรับ คุณสมบัติการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และใน (๖) บัญญัติเกี่ยวกับเกี่ยวกับสิทธิ ประโยชน์ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการได้รับสิทธิประโยชน์และการเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ หรือองค์กรอื่น ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการ

มาตรา ๕๑ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันและสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันและสถานประกอบการ

มาตรา ๕๒ สถานประกอบการใดที่ประสงค์จะดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองประโยชน์ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้ถือว่าไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานรูปแบบศูนย์การเรียน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ การยื่นคำขอและการพิจารณา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการ ให้จัดการสอนตามหลักสูตรการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพหรือจัดการสอนตามหลักสูตรที่สถานประกอบการร่วมกับสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันจัดทำขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการตามวรรคสามให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ การอาชีวศึกษากำหนด

มาตรา ๕๓ สถานประกอบการหรือภาคเอกชนอาจเข้าร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัย ห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันของรัฐหรือเอกชนได้ตามความตกลงของสถานศึกษาหรือสถาบันและ สถานประกอบการนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านความร่วมมือในการพัฒนากำลังคน การวิจัยและพัฒนา เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการอาชีวศึกษาและเพิ่มพูนประสบการณ์ของครูคณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาหรือสถาบันให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รายได้และทรัพย์สินที่เกิด จากการดำเนินการของสถานประกอบการตามวรรคหนึ่งให้เป็นรายได้ของสถานศึกษาหรือสถาบันนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าร่วมดำเนินการของสถานประกอบการหรือภาคเอกชน ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๕๔ สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอาจได้รับสิทธิและประโยชน์ ดังต่อไปนี้

(๑) การสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากรตามสมควรแก่กรณี

(๒) การเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

มาตรา ๕๕ ครูฝึกในสถานประกอบการตามมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและผ่านการศึกษา หรือฝึกอบรมวิชาการศึกษาด้านอาชีพ

(๒) เป็นผู้ชำนาญการด้านอาชีพโดยสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติหรือมาตรฐานอื่นตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๓) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพเฉพาะสาขาซึ่งสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าห้าปีหรือสำเร็จการศึกษาวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าสามปีหรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าห้าปี

(๔) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในอาชีพเฉพาะสาขามีผลงานเป็นที่ยอมรับในสังคมและท้องถิ่นและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกใบรับรองการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีหลักการสำคัญในการสร้างความมั่นคงและสร้างความเข้มแข็งให้การอาชีวศึกษา โดยที่มีเป้าหมายสำคัญที่จะยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษาไทย เพื่อเพิ่มผลผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาศักยภาพการอาชีวศึกษาในการสร้างความรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒.๙ ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)

สำหรับยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙) นั้นสาระสำคัญอยู่ที่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ ทั้งในด้าน

๑) สารสนเทศสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด

๒) ให้ความสำคัญกับครู และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเพิ่มพูนขีดความสามารถของครูในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน

๔) เตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของ การตั้งรับและเชิงรุก ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล

โดยมีประเด็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

นโยบายที่ ๑ : มุ่งสร้าง/ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาภายใต้บริบทความร่วมมือกับสถานประกอบการ ให้ได้ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและฝึกอบรมวิชาชีพกำลังคนอาชีวศึกษา ที่อยู่นอกระบบให้เพิ่มขึ้น มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ มุ่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียนให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและระดับสากล ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคม ทั้งในประเทศ ภูมิภาคอาเซียน และระดับสากล รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาการจัดอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาระบบทวิภาคี ส่งเสริม สนับสนุน และเร่งรัดการจัดอาชีวศึกษาด้านความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน และสิ่งสำคัญของการอาชีวศึกษาคือการปรับภาพลักษณ์ ทัศนคติ และสร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อการเรียนสายอาชีพด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพให้กับนักเรียนกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน ยุทธศาสตร์ต่อมาคือการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษาให้กับกลุ่มผู้นอกระบบ โดยการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ผู้นอกระบบการศึกษาให้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ การส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพตลอดชีวิตให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการและผู้นอกระบบ ส่งเสริม สนับสนุน อบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกประเด็น คือ พัฒนาระบบการประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การพัฒนาหลักสูตรให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นไปตามสมรรถนะของกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพตรงตามคุณวุฒิวิชาชีพ

นโยบายที่ ๒ : พัฒนาปริมาณและคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา มีเป้าหมายสำคัญ คือ มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาพอเพียงต่อการจัดการศึกษาระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและการฝึกอบรมวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมสมรรถนะและประสบการณ์เพื่อคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา การส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน

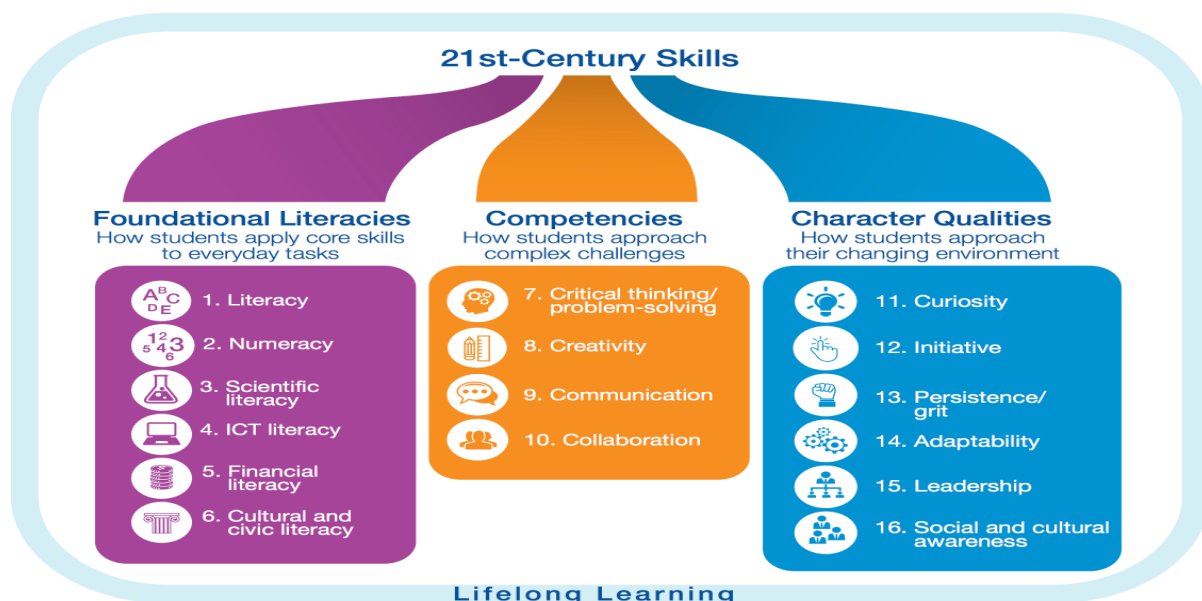
นโยบายที่ ๓ : พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ใหม่ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ สถานศึกษาของอาชีวศึกษามีมาตรฐานในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ในการยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาของอาชีวศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช. ปวส.และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ วิชาชีพและฝึกอบรมวิชาชีพของชุมชน ยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการเปิดสอนระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

นโยบายที่ ๔ : การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ เป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะการบริหารอย่างมีคุณภาพโดยยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นเป็นหลักการและแนวปฏิบัติที่เป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมในแต่ละบริบทของพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการควบคู่กันไปด้วย

๒.๙ ทักษะที่จำเป็นในการทำงานยุคดิจิทัล

21st-Century Skill ก็คือ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑” ซึ่งก็คือ รูปแบบใหม่ของการศึกษาที่ไม่ได้มีจุดหมายปลายทางเพื่อการสอบ แต่เป็นการเรียนรู้ทักษะเพื่อความอยู่รอดในยุคที่เกรดเฉลี่ยหรือเกียรตินิยมไม่ได้รับประกันอนาคตอันสดใสอีกต่อไป ความรู้เพียงอย่างเดียวมันไม่เพียงพอต่อการอยู่รอดในศตวรรษที่ ๒๑ หากปราศจากทักษะ โดยที่ World Economic Forum (WEF) ได้ทำการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งแนวโน้มของเทคโนโลยีในองค์กรใหญ่ ๆ ทั่วโลก ผลการศึกษาได้สรุปทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ (21st-Century Skill) ออกมาเป็น ๑๖ ทักษะ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่

ภาพที่ ๒.๑ ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (21st-Century Skill)

๑) **Foundational Literacies** กลุ่มทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งแปลงง่าย ๆ ก็คือ อยู่ที่ไหนแล้วต้องใช้อะไรบ้าง นั่นเองเพราะเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ ได้ก่อให้เกิดบริบทการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งทักษะเหล่านี้ได้แก่ การใช้ภาษา (Literacy) การคำนวณ (Numeracy) การใช้เทคโนโลยี (ICT Literacy) การใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว (Scientific Literacy) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม (Cultural & Civic Literacy) หรือแม้กระทั่งการจัดการด้านการเงิน (Financial Literacy) ที่รวมไปถึงวิธีการเป็นผู้ประกอบการ หรือ entrepreneurship ก็นับเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเช่นกัน

๒) **Competencies** กลุ่มทักษะที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการกับปัญหาหรือความท้าทายที่ต้องเจอในชีวิต ซึ่งความท้าทายเหล่านั้นจะมีความซับซ้อนขึ้นกว่าเมื่อเทียบกับความท้าทายในโลกเก่า โดยกลุ่มทักษะนี้จะเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกจุด (Critical Thinking) สร้างวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity) รวมทั้งสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น (Communication & Collaboration) เพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ได้ กลุ่มทักษะนี้มักถูกเรียกรวม ๆ ว่า “4C” จัดได้ว่าเป็นทักษะหลักที่ทำให้มนุษย์เราเหนือกว่าคอมพิวเตอร์ หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ เป็นสิ่งที่คอมพิวเตอร์ยังทำไม่ได้ในเร็ว ๆ นี้ นั่นเอง

๓) **Character Qualities** กลุ่มทักษะที่ใช้ในการจัดการตัวเองกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Persistence/Grit) ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม (Adaptability) ความเป็นผู้นำ (Leadership) และ ความตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness) ด้วยเหตุว่าความรวดเร็วของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เด็กยุคใหม่ต้องก้าวตามให้ทัน ทักษะเหล่านี้จึงมีความสำคัญมากขึ้น เพื่อที่จะได้ไม่เป็นคนที่ตามหลังคนอื่นอยู่เสมอ และเป็นคนที่มีคุณภาพ (Character Qualities) นั่นเอง

เราจะสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างไร

“ทักษะ” ไม่ใช่ “ความรู้” จึงเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสร้างโดยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ผ่านการลงมือทำจริง ด้วยเหตุนี้เองวิธีการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบเก่าที่มีครูเป็นคนสอนอยู่ฝ่ายเดียว จึงไม่ตอบโจทย์อีกต่อไป บทบาทของครูที่เป็น “ผู้ถ่ายทอดความรู้” (Lecturer) จึงต้องถูกเปลี่ยนเป็น “ผู้สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้” (Facilitator) โดยหน้าที่ของครูนั้นจะไม่ใช่การเพียงแต่การมาสอนหน้าห้องอีกต่อไป แต่จำเป็นต้องใช้กระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนผ่านการลงมือทำจริง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและแนะแนวทางแทน สิ่งที่น่าสนใจของทักษะเหล่านี้ก็คือ ควรสร้างให้เด็กตั้งแต่เนิ่น ๆ ยิ่งเร็วยิ่งดี หากเริ่มได้ตั้งแต่เด็กเล็กยิ่งได้เปรียบและสร้างได้ดีกว่า ส่วนเด็กโตนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องสอนชัดเจน และขาดไม่ได้เช่นกัน

WEF ได้ทำการวิเคราะห์ต่อด้วยว่า จะต้องเป็น กระบวนการ หรือ สื่อการเรียนการสอนแบบไหน ถึงจะสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการสร้าง social & emotional skill ที่นำไปสู่การสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยตรงได้ ผลที่ได้ออกมาชี้ว่ากระบวนการที่มีรูปแบบ (features) ๓ รูปแบบหลัก ๆ ต่อไปนี้ เป็นรูปแบบที่จะใช้ได้ผลดี

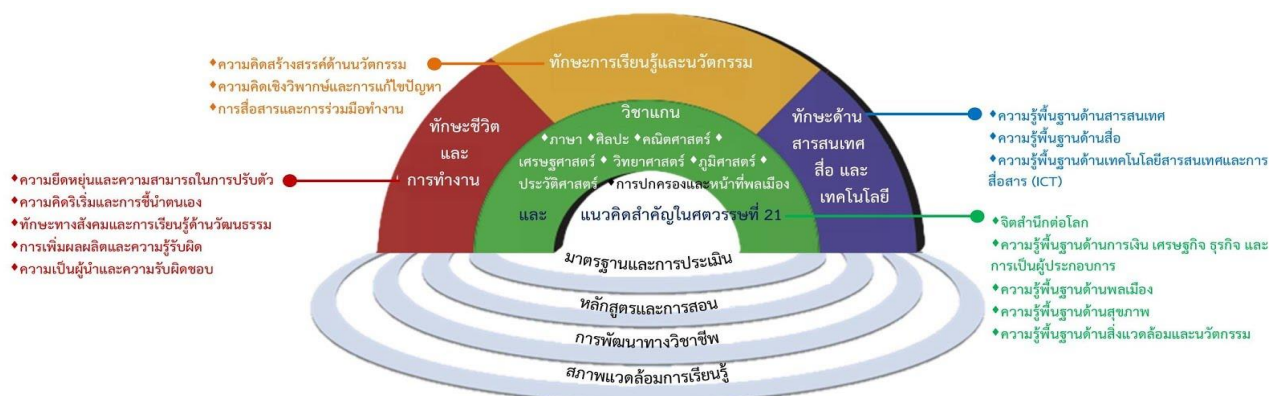
๑) รูปแบบกระบวนการที่มี “Structure of Interactions” เป็นกระบวนการที่สร้างการมีส่วนร่วม หรือ มีกลไกที่ผู้เรียนสามารถเล่นหรือผลัดกันเล่นกับบทเรียนได้อย่างซ้ำ ๆ และต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการฝึกซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นทักษะได้

๒) รูปแบบกระบวนการที่มี “Elements of Play” เป็นกระบวนการที่มีกลไกของการเล่นที่สามารถตอบสนองและปรับเปลี่ยนผลที่เกิดขึ้นไปได้ตามการตัดสินใจที่แตกต่างกันของผู้เรียนทำให้เห็นผลจากการตัดสินใจและเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ทำลงไปได้เดี๋ยวนั้นจริง ๆ

๓) รูปแบบกระบวนการที่มี “Assessment and Reinforcement” เป็นรูปแบบของกระบวนการที่มีการให้ feedback การวัดผล รวมทั้งการแนะนำและโค้ชให้กับผู้เรียนจากครูหรือผู้รู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้แนวทางที่ถูกต้อง และสามารถปรับแก้ในแนวทางที่ผิดได้ทันที

ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จะต้องเรียนรู้บริบทความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างทันเหตุการณ์ อาทิ ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

โดยสาระวิชาหลัก (Core Subjects) จะต้องเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ประวัติศาสตร์ ซึ่งวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้

ภาพที่ ๒.๒ แนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑

๑) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ (๑) ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม (๒) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และ (๓) การสื่อสารและการร่วมมือ

๒) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนี้ (๑) ความรู้ด้านสารสนเทศ (๒) ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และ (๓) ความรู้ด้านเทคโนโลยี

๓) ด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (๑) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (๒) การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง (๓) ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (๔) การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) และ (๕) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

ทั้งนี้ ทักษะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3R x 7C โดยที่ 3R คือ ๑) Reading (อ่านออก) ๒) (W)Riting (เขียนได้) และ ๓) (A)Rithmetics (คิดเลขเป็น) ส่วน 7C ได้แก่ ๑) Critical Thinking and Problem Solving ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา

๒) Creativity and Innovation ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

๓) Cross-cultural Understanding ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์

๔) Collaboration, Teamwork and Leadership ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ

๕) Communications, Information, and Media Literacy ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ

๖) Computing and ICT Literacy ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) และ

๗) Career and Learning Skills ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership For 21st Century Skills) (www.p21.org) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งได้พัฒนารอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต

ภาพที่ ๒.๓ คุณสมบัติ ๕ ประการ ทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

ที่สำคัญ ต่อให้มนุษย์จากพัฒนาด้านเทคโนโลยีไปมากแค่ไหน ธรรมชาติที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ก็มิได้เปลี่ยนแปลงไปเลย นั่นคือ ความจริงที่ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” มนุษย์เรายังต้องการสิ่งพื้นฐานเดิม ๆ ด้านสุขภาพและด้านจิตวิทยาสังคม เช่น มนุษย์ยังต้องการสัมพันธ์ภาพ (ทั้ง Physical และ Virtual) มนุษย์ยังต้องมีความสัมพันธ์กับตนเอง คือต้องการความเข้าใจจิตใจตนเอง เสมอมาไม่ว่าจะอยู่ในยุคไหน ในช่วง ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา ได้มีการศึกษาวิจัยกระบวนการเกี่ยวกับวิธีการสร้างทักษะเกี่ยวกับการจัดการตนเองและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการทำงานของสมองส่วนหน้า ซึ่งทำหน้าที่ให้เกิด กระบวนการรู้คิดหรือ Executive Function (EF) การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Learning : SEL) คือ กระบวนการที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจัดการอารมณ์ของตน การตั้งเป้าหมายและการบรรลุเป้าหมาย เข้าใจและแสดง ความเห็นใจผู้อื่น สร้างและการรักษาความสัมพันธ์ ตัดสินใจอย่างรับผิดชอบต่อความสัมพันธ์นั้น SEL จึงเป็นความสามารถที่อยู่โดยรอบแกนของการเรียนรู้ เช่น การอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ เป็นทักษะที่ช่วยในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และเป็นหัวใจของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้น SEL จึงมีความหมายที่ครอบคลุมถึงความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) ด้วย

โดยที่คุณสมบัติ ๕ ประการ ทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมประกอบด้วยนี้ คือ

๑) การตระหนักรู้ในตัวเอง (Self Awareness) : เข้าใจและระบุได้ว่า ความคิดและอารมณ์ที่เกิดขึ้นคืออะไร ส่งผลต่อพฤติกรรมอย่างไร รวมทั้งรู้ข้อจำกัดในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีความมั่นใจและมองโลกในแง่ดี

๒) การรู้จักบริหารจัดการอารมณ์ (Self Management) : ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงสามารถจัดการความเครียด ควบคุมและจงใจตนเอง ตลอดจนสามารถตั้งเป้าหมายและลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้

๓) ความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม (Social Awareness) : ความสามารถในการเข้าใจและเอาใจใส่ผู้อื่นที่มีพื้นฐานแตกต่างไปจากตนเองได้ รวมไปถึงสามารถทำความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากสังคม ค่านิยม และจริยธรรมที่แตกต่างและสามารถรับรู้เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่ได้รับจากครอบครัว โรงเรียน และสังคม

๔) มีทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relationship Skills) : ความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลและกลุ่มคนได้ รวมไปถึงสามารถสื่อสารได้ชัดเจน ร่วมมือกับผู้อื่น ต่อต้านความไม่ถูกต้องของสังคม เจรจาต่อรองเพื่อจัดการความขัดแย้ง ร้องขอและให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็นได้ มีทักษะด้านการสื่อสาร รับฟัง เชื่อมประสาน เป็นมิตร ประนีประนอม รู้ว่าเมื่อไรและอย่างไรจึงจะเป็นส่วนหนึ่งของทีมหรือกลุ่ม และเป็นผู้นำได้

๕) รับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจได้ (Responsible Decision Making) : ความสามารถในการสร้างทางเลือกของการแสดงออกและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบนพื้นฐานของมาตรฐานทางจริยธรรม การคำนึงถึงความปลอดภัย และบรรทัดฐานทางสังคม รวมไปถึงสามารถในการพิจารณาถึงสุขภาพของตนเองและผู้อื่นได้

ท่ามกลางความก้าวหน้าของการสื่อสารแบบไร้พรมแดน และความก้าวหน้าของนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่พัฒนาไปอย่างก้าวกระโดดและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยการพัฒนาระบบปัญญาประดิษฐ์และนำหุ่นยนต์มาทำงานแทนคนมากขึ้น ส่งผลกระทบกับคนที่อยู่ในตลาดแรงงานหลายอาชีพมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกเลิกจ้าง ดังนั้น การเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เพื่อความอยู่รอดเป็นสิ่งสำคัญ

และเพื่อพัฒนาทักษะให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งโดยปัจจุบันทักษะ Hard Skills อย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ การมีทักษะ Soft Skills จึงเป็นสิ่งจำเป็นในยุคดิจิทัล ไม่ว่าทุกคนกำลังมองหางานใหม่หรือปรับปรุงประสิทธิภาพในงานที่ทำอยู่ก็ตาม และทักษะที่จำเป็นในการทำงานยุคดิจิทัลเป็นทักษะแห่งอนาคตที่สำคัญที่จะช่วยให้คุณประสบความสำเร็จในเส้นทางอาชีพ อาทิ

๑) **Communication Skill** หรือ ทักษะการสื่อสาร เป็นทักษะสำคัญที่ต้องใช้อยู่เสมอ เนื่องจากการทำงานในองค์กรต้องติดต่อกับผู้อื่นตลอดเวลา เช่น หัวหน้า ลูกน้อง ผู้ร่วมงานในทีม ซัพพลายเออร์ รวมถึงติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเพื่อเสนอขายสินค้าหรือบริการ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ข้อมูลถูกต้องชัดเจน ตรงประเด็น ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ตกหล่น รวมถึงรู้จักเลือกใช้คำพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ นอกเหนือจากการพูดแล้ว การฟังก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การเป็นผู้ฟังที่ดีจะทำให้เข้าใจสิ่งที่ผู้พูดต้องการอย่างแท้จริง ขณะรับฟัง ไม่ควรรีบด่วนสรุป หรือไม่อดทนฟังจนจบ ทำให้ไม่เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้พูด และเป็นสาเหตุให้เกิดความล้มเหลวในการติดต่อสื่อสาร

๒) **Creative Thinking** หรือ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นทักษะที่สร้างแนวคิดใหม่ ๆ พัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ที่ช่วยให้การทำงานดีขึ้น ทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าเดิม วิธีการที่จะช่วยพัฒนาทักษะนี้คือ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อ่านข่าว อ่านหนังสือ อบรมสัมมนาความรู้ใหม่ ๆ ที่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนาการทำงานของכםให้ดีขึ้น พูดคุยกับผู้คนต่าง ๆ เพิ่มเกิดแนวคิดใหม่ ๆ เหล่านี้ จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้

๓) **Complex Problem Solving** หรือ ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน จำเป็นต้องอาศัยทักษะหลายอย่างประกอบกัน เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้เข้าใจถึงรากของปัญหา การตั้งคำถาม การหาเหตุผล ประเมินทางเลือกและตัดสินใจ นักแก้ปัญหาที่ดีไม่เพียงแต่หาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้าอีกด้วย

๔) **Teamwork and Collaboration** หรือ ทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานในองค์กรให้เกิดความสำเร็จต้องอาศัยการร่วมมือกันระหว่างหลาย ๆ ฝ่าย ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork) และความร่วมมือกัน (Collaboration) จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ทั้งภายในทีมและระหว่างแผนกต่าง ๆ ในองค์กร ความสำคัญของการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกันเป็นการท้าทายให้คนในทีมเกิดความคิดใหม่ ๆ มากกว่าคิดคนเดียว ดังคำกล่าวที่ว่าหลายหัวดีกว่าหัวเดียว ทำให้คนในทีมมองเห็นภาพใหญ่ของปัญหาหรือเป้าหมายที่ต้องการ เนื่องจากแต่ละคนในทีมอาจมีพื้นฐานความรู้ความสามารถแตกต่างกัน การทำงานเป็นทีมจะช่วยทำให้เกิดการแบ่งปันสิ่งที่ต่างคนต่างไม่รู้ เป็นการสอดประสานทำให้มองเห็นภาพใหญ่ของเป้าหมายที่จะมุ่งไปก่อให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ระหว่างกัน เนื่องจากการสร้างวัฒนธรรมในการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาไปด้วยกัน ทั้งนี้ ประโยชน์ของการทำงานเป็นทีมเป็นการรวมพลังของความคิดและสามารถเข้าด้วยกัน เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมแบ่งปันมุมมองและหาทางออกที่ดีที่สุดในแต่ละปัญหาที่ช่วยกันแก้ไข สิ่งนี้ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายมากขึ้นโดยใช้เวลาน้อยลงกว่าเดิมก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะในการทำงานของคนในทีม เมื่อทำงานร่วมกันแบ่งปันแนวคิดร่วมกัน จะเกิดการเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ ที่ผู้อื่นใช้แก้ปัญหา และเป็นแนวคิดในการประยุกต์ใช้กับตัวเองในอนาคต เป็นการเปิดมุมมองใหม่ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของแต่ละคน แก้ปัญหาได้รวดเร็วขึ้น การทำงานร่วมกันช่วยทำให้แก้ปัญหาที่ซับซ้อน ปัญหาใหญ่ที่ใช้เวลานานยากที่จะแก้ไขโดยลำพัง โดยเกิดการแบ่งปันมุมมอง ให้เกิดทางเลือกหลาย ๆ ทางที่แก้ปัญหาได้สำเร็จรวดเร็วขึ้น

๕) Time Management หรือ การบริหารเวลา เวลาเป็นทรัพยากรที่มีจำกัด ดังนั้น การบริหารเวลาอย่างชาญฉลาดจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน คนที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จะเข้าใจข้อจำกัดของเวลาในงานที่ต้องทำ และสามารถทำงานให้เสร็จลุล่วงภายใต้ข้อจำกัดเหล่านั้น รู้จักวางแผน ควบคุมระยะเวลา และจัดลำดับความสำคัญของงานให้ชัดเจน เพื่อให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย ในเวลาที่กำหนด แต่ปัญหาที่พบ คือ บางคนในองค์กรที่ทำงานเสร็จไม่ทันกำหนดบ่อย ๆ ประเมิน ระยะเวลาที่จะทำงานให้เสร็จผิดพลาด หรือไม่ใส่ใจต่อการบริหารเวลา มีนิสัยผัดวันประกันพรุ่ง ย่อมส่งผลเสียหายอย่างมากต่อทีมหรือองค์กร

๖) Flexibility and Adaptability หรือ ความสามารถในการปรับตัวและความยืดหยุ่น คือ ทักษะหรือความสามารถที่คนจะปรับเปลี่ยนการกระทำ วิธีการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีสามารถทำงานแทนคนได้ คนที่จะรักษา ตำแหน่งงานไว้ได้จึงต้องเป็นคนที่สามารถทำงานได้หลากหลาย ปรับตัวได้ดี มีทักษะที่เทคโนโลยีทำแทน ไม่ได้หรือทำแทนได้ไม่ค่อยดี ธุรกิจที่มีคนเก่ง มีความสามารถในการปรับตัวดีย่อมสามารถเข้าหาโอกาส ทางการตลาดได้ง่ายและรวดเร็วกว่า หากต้องการเป็นผู้ที่มีทักษะการปรับตัวดีต่อไปนี้เป็นเทคนิค ที่จะนำไปพัฒนาตัวเองได้ หมั่นสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงรอบตัว เช่น แนวโน้มตลาด การเปลี่ยนแปลง ของคู่แข่ง ความพึงพอใจของลูกค้า เทคโนโลยีใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งที่ทำ เต็มใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ เพื่อปรับตัวเองให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ เหล่านี้ก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะในการปรับตัวให้ทัน ต่อสถานการณ์ได้

๗) Leadership หรือ ภาวะผู้นำ การเป็นผู้นำที่ดีต้องสามารถสื่อสารกับผู้ตามให้มองเห็น เป้าหมายเดียวกันและนำไปสู่เป้าหมายได้ มีความรับผิดชอบสูง สามารถเป็นทั้งผู้สอนและพี่เลี้ยง สร้างแรงจูงใจให้ทุกคนเกิดความร่วมมือกัน ทำงานเป็นทีม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รักการเรียนรู้ เปิดใจรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยุติธรรมไม่เอนเอียงไปทางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง สามารถสร้างความไว้วางใจ ให้กับผู้ตามเกิดความเชื่อถือ ถ้าทำให้สิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม รับความกดดันได้ดี มีสติ ควบคุมอารมณ์ ได้ดี มีความสามารถบริหารคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็น Soft Skills สำหรับผู้บริหารจำเป็นต้องมี

๘) Positive Attitude หรือ ทศนคติเชิงบวก ทศนคติของคนเป็นเหมือนพลัง ในการขับเคลื่อนชีวิตของคนคนนั้น คนที่มีทัศนคติในแง่บวกกับเรื่องชีวิตหรือการทำงานก็จะนำไปสู่ ทิศทางในแง่บวก แม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางอุปสรรค ปัญหาในชีวิตที่ต้องเจอ การรักษาทัศนคติในแง่บวก จะช่วยเพิ่มพลังให้กับตัวเราและคนรอบข้าง ประโยชน์ของการมองโลกในแง่บวก คือ ลดความเครียด บริหารจัดการเรื่องต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เทคนิคดี ๆ ที่ช่วยพัฒนาทัศนคติเชิงบวก ปรับมุมมองในแง่บวกกับทุกเรื่อง ที่เกิดขึ้น กับเหตุการณ์หรืออุปสรรคในชีวิต เช่น หากมีแผนจะไปเที่ยวแล้วโครงการถูกล้มเลิก แง่มุมบวก อีกด้าน คือ จะมีเวลาเหลือมากขึ้นที่จะไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องการได้ หรือถ้าเป็นเรื่องการทำงาน เปลี่ยนการเน้นสิ่งที่ทำผิดพลาดเป็นการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากความผิดพลาดเพื่อที่ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น อีกฝึกฝนที่จะใช้คำพูดเชิงบวก ฝึกพูดกับตัวเองในแง่บวกทุกวันจะช่วยเปลี่ยนทัศนคติของคุณได้ จดบันทึกเรื่องราวดี ๆ ในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็เป้าหมายเล็ก ๆ ที่ทำได้สำเร็จแต่ละวัน ย่อมสร้างพลังบวก ให้กับตัวเอง หาเพื่อนร่วมงานที่มีทัศนคติเชิงบวก เมื่อรอบตัวแวดล้อมด้วยเพื่อนที่มีทัศนคติเชิงบวก ก็จะได้ยินได้ฟังแต่เรื่องที่มีทัศนคติเชิงบวก คำพูดเชิงบวกจะฝังเข้าไปในจิตใจสำนึกเป็นการเติมพลัง ให้กับชีวิต มองวันใหม่เป็นโอกาสใหม่ ๆ ที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น การเริ่มต้นวันใหม่หมายถึงโอกาส ที่จะได้ทำสิ่งใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าให้กับตัวเอง เรียนรู้และพัฒนาให้ดีขึ้น

๙) Emotional Intelligence (EQ) หรือ ความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ทั้งสังเกตและเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นด้วย มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นทักษะที่สำคัญอย่างมาก เพราะการทำงานในองค์กรล้วนต้องอาศัยการติดต่อประสานงานกับผู้คนจำนวนมาก

๑๐) Critical Thinking หรือ การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง ทักษะการคิดเพื่อตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องเห็นคล้อยตามข้อมูลที่นำเสนอ สามารถโต้แย้งข้ออ้างนั้นเพื่อนำไปสู่การแสวงหาคำตอบที่เหมาะสมกว่าเดิมได้ ประโยชน์ของการคิดเชิงวิพากษ์ช่วยให้เกิดการสังเกต ไม่รีบด่วนสรุปต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รู้จักตั้งคำถามต่อสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล ไม่ถูกหลอกง่าย ๆ ช่วยให้ตัดสินเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยข้อเท็จจริง ไม่ใช่ใช้อารมณ์ความรู้สึก หรือความเชื่อที่มีต่อ ๆ กันมา ช่วยให้คิดถี่ถ้วน รอบคอบ ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดในสิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิม

โดยสรุปในยุคที่ปัญญาประดิษฐ์และระบบอัตโนมัติกำลังเข้าแทนที่มนุษย์ขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะงานด้านเทคนิคและงานที่ต้องซ้ำ ๆ ซึ่งทำได้รวดเร็วและแม่นยำกว่ามนุษย์มากส่งผลให้ทักษะด้าน Hard Skills มีความสำคัญลดลงไปค่อนข้างมาก และทำให้ Soft Skills มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ Soft Skills นั้น ครอบคลุมทักษะที่จำเป็นในอนาคตในหลายด้าน เช่น การทำงานเป็นทีม การบริหารเวลา การเอาใจใส่ความรู้สึกผู้อื่น เป็นต้น โดยทักษะเหล่านี้ช่วยสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานได้ดีขึ้น สร้างความไว้วางใจ ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

สำหรับทักษะทางด้าน IT ที่จำเป็นในการทำงานยุคดิจิทัล เมื่อโลกกำลังเคลื่อนที่ไปอย่างรวดเร็วสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ หรืออุตสาหกรรม ๔.๐ การเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านกำลังเกิดขึ้นอยู่ทุกวินาที ทั้งในเรื่องเล็ก ๆ ไปจนถึงเรื่องใหญ่ ๆ ที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิตผู้คนไปตลอดกาล และสิ่งหนึ่งที่จะเปลี่ยนไปด้วยคือความต้องการของตลาดแรงงาน โดย Randstad Sourceright ผู้ให้บริการด้านทรัพยากรบุคคลระดับโลก ได้สรุปรายงานเรื่องทักษะที่มาแรงในปี ๒๐๒๒ โดยการศึกษาข้อมูลจากตลาดแรงงานกว่า ๒๖ ประเทศ และได้สังเกตความเปลี่ยนแปลงความต้องการในตลาดแรงงาน บนเว็บไซต์จัดหางานขึ้นชื่ออย่าง LinkedIn, World Economic Forum, Gartner และ ZDnet ความเปลี่ยนแปลงในรายงานเป็นตัวบ่งบอกที่ชัดเจนว่า ทักษะที่เรามองว่า “ใหม่” และ “เป็นเอกลักษณ์” เมื่อหลายปีก่อนกลายมาเป็นความต้องการพื้นฐาน และทักษะรอบด้าน จะเป็นที่ต้องการมากในโลกอนาคตที่จะผสานความเป็นดิจิทัลมากขึ้น โดยที่ทักษะที่ต้องมีและควรมีเพื่อให้ตัวเราเอง รวมถึงองค์กรหรือหน่วยงานอยู่รอดได้ในโลกอนาคตนั้นประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ดังนี้

๑) ทักษะด้าน Artificial Intelligence ตลาดของ AI และ NLP Engineer จะเติบโตขึ้น เพราะปัจจุบันหลายองค์กรได้เริ่มพัฒนาความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customer Engagement) โดยการหันมาใช้แชทบอท หากความต้องการแรงงานที่เชี่ยวชาญทักษะเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นตาม ประกอบกับปัจจุบัน หลายอุตสาหกรรมมีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น และมีแผนที่เปิดใช้งานโดยเทคโนโลยีอย่างสมบูรณ์ (Tech-enabled Sectors)

๒) ทักษะที่เกี่ยวข้องกับ IoT Technology ปัจจุบันอุปกรณ์หลายอย่างไม่ว่าจะเป็น โทรศัพท์ รถยนต์ หรือแม้กระทั่งหลอดไฟต่างเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตทั้งนั้น ด้วยเหตุนี้ IoT (Internet of Things) จึงถูกขนานนามว่าเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ต่อไป (The Next Big Thing) ตามรายงานของ Accenture มีการคาดการณ์ว่าภายในปี ๒๐๒๔ นั้น จะมีตัวเลขของอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อกันได้ถึง ๔ หมื่นล้าน

อุปกรณ์ และตามรายงานของ Statista ตัวเลขนี้จะสูงถึง ๗ หมื่นล้านภายในปี ๒๐๒๕ รายงานที่เกี่ยวกับ IoT ตั้งแต่วิศวกรไปจนถึงนักพัฒนาจึงเป็นที่ต้องการในตลาด โดยผู้เชี่ยวชาญด้านนี้ต้องมีทักษะหลากหลายที่จะช่วยในการพัฒนาและรักษาโครงสร้างพื้นฐานของ IoT ไว้ได้ในทุกขนาดและทุกระดับของชุดเทคโนโลยีองค์กร ตั้งแต่ AI, Machine Learning, ไปจนถึง API Automation Advertisements

๓) ทักษะที่เกี่ยวข้องกับ Machine Learning เพราะ AI ได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวัน วิศวกรด้าน Machine Learning จึงเป็นอาชีพที่เป็นที่ต้องการด้วย โดยทักษะสำคัญที่วิศวกรด้านนี้ควรมีคือทักษะด้าน Machine Learning, Software Engineering, และ Data Science และนอกจากภาษาที่ใช้หลัก ๆ อย่าง Python, SQL, Java และ C++ แล้ว วิศวกร Machine Learning หลายคนยังมีความเชี่ยวชาญในโปรแกรมและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น Tensor Flow, R Programming และ Apache Kafka เป็นต้น

๔) ทักษะด้าน Data Science หากจบการศึกษาทางด้าน Data Science (วิทยาการข้อมูล) จะมีงานรองรับแน่นอน เพราะไม่ว่าจะอุตสาหกรรมใด รายงานที่เกี่ยวกับ Data Science ก็ล้วนเป็นที่ต้องการ อาชีพด้าน Data Science นอกจากจะต้องมีความรู้ด้านภาษาโปรแกรมอย่าง Python, R Programming และ SQL เป็นหลักแล้ว ทักษะด้านการทำ Data Visualization และความเข้าใจด้านธุรกิจก็สำคัญเช่นกัน

๕) ทักษะที่เกี่ยวข้องกับ Mobile Application Development ปัจจุบันโทรศัพท์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของทุกคน ทักษะจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับ Mobile Application Development ได้แก่ทักษะการออกแบบ UI, ความรู้ด้านการพัฒนาแอปพลิเคชัน ข้ามแพลตฟอร์ม, Backend Computing, ภาษาโปรแกรม และความเข้าใจด้านธุรกิจ Advertisements

๖) ทักษะที่เกี่ยวข้องกับ Cloud Computing ซึ่ง Cloud Computing ไม่ใช่แค่เพียงระบบคลาวด์ที่คนเอาไว้ใช้ในการเก็บรูปหรือวิดีโอเท่านั้น แต่เป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจที่ได้เปลี่ยนโลกไปทั้งใบ เพราะ Cloud Computing ได้เปลี่ยนวิธีที่ธุรกิจต่าง ๆ จัดเก็บและเข้าถึงข้อมูล พร้อมทั้งเปลี่ยนวิธีการทำงานของหลายธุรกิจไปโดยสิ้นเชิง มีความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้การกู้คืนข้อมูลเป็นไปได้ ดูแลรักษาไม่ยาก เข้าถึงง่าย และยังมีความปลอดภัยสูงอีก ทักษะที่เกี่ยวข้องกับ Cloud Computing ได้แก่ความเข้าใจด้าน Cloud Technology ความปลอดภัยของระบบ (Cloud Security), Machine Learning , AI, และ DevOps เป็นต้น

๗) ทักษะที่เกี่ยวข้องกับ Blockchain หรือเทคโนโลยีการเก็บข้อมูลแบบไม่มีตัวกลาง ได้กลายมาเป็นทางเลือกใหม่ขององค์กรทั่วโลก ด้วยความสามารถในการแก้ปัญหาด้านความไม่โปร่งใสและความต้องอาศัยคนกลางในธุรกรรมการเงิน ประกอบกับกระแสการลงทุนด้าน Cryptocurrency เทคโนโลยี Blockchain จึงมีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบันและจะมากยิ่งขึ้นในอนาคต ผู้เชี่ยวชาญด้าน Blockchain จึงเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน ทักษะที่ Blockchain Developer ต้องมี ได้แก่ความรู้ด้าน Data Structure, Smart Contracts, Cryptography, Blockchain Architecture, และความสามารถในการทำงานข้ามแพลตฟอร์ม

๘) ทักษะด้าน AR/VR การใกล้เข้ามาถึงของโลก Metaverse ทำให้เทคโนโลยีด้าน AR/VR มีความสำคัญอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน หลายบริษัทต่างหันมาลงทุนทั้งซอฟต์แวร์และอุปกรณ์ AR/VR มากขึ้น เพื่อเตรียมตัวเข้าไปเป็นผู้เล่นสำคัญในโลกเสมือนจริงในอนาคต รายงาน AR/VR Developer ต้องมีทักษะจำเป็นมากมาย เช่น การเขียนโปรแกรม การพัฒนาซอฟต์แวร์ Machine Learning และ XR SDKs เป็นต้น

๙) **ทักษะด้าน Cyber Security Analytics** ทุกวันนี้ บริษัทมากมายต่างต้องสูญเสียเงินจำนวนมาก เพราะต้องจ่ายค่าปรับในการทำข้อมูลหลุด การโจรกรรมข้อมูลกลายเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้บ่อยมากขึ้น ทำให้หลาย ๆ บริษัททุ่มเงินจำนวนมากในการลงทุนด้าน Cyber Security เพื่อป้องกันระบบและข้อมูลจากแฮกเกอร์ การเรียกค่าไถ่ (ransomware) และไวรัส ซึ่งเป็นเหตุผลว่าทำไมวิศวกร Cyber Security กำลังเป็นที่ต้องการอย่างมาก ทักษะที่สายงานนี้ต้องการได้แก่ Reverse Engineering, Application Design, และ Firewall Administration

๑๐) **ทักษะด้าน Social Media Marketing** สำหรับหลาย ๆ บริษัทในปัจจุบัน การตลาดได้เปลี่ยนมาเป็นด้านออนไลน์เกือบหมดแล้ว ดังนั้น การตามหาผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดออนไลน์ SEO, SEM จึงเป็นเรื่องสำคัญ และที่สำคัญผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดเหล่านี้ยังเป็นตัวการสำคัญในการสร้างแบรนด์และการทำ Lead Generation อีกด้วย

๒.๑๑ ความเปลี่ยนแปลงของอาชีพในสถานการณ์ปัจจุบัน

รูปแบบการทำงานของมนุษย์จากอดีตจนถึงปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากที่ใช้แรงกายในการทำงานเป็นหลัก ก็ได้มีการพัฒนาเรื่อยมาจนมีเครื่องทุ่นแรงและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยหนุนเสริมประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น ทำให้แนวคิดด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (Productivity) เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่เปลี่ยนรูปแบบการทำงานของมนุษย์เสมอมา และด้วยการมุ่งเน้นด้าน Productivity (เพิ่มปริมาณ/คุณภาพการผลิต ด้วยต้นทุนที่เท่าเดิมหรือลดลง) ที่ดูที่จะไม่ผ่อนแรงลงเลย จึงมั่นใจได้ว่าอาชีพที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตก็จะเปลี่ยนแปลงไปเหมือนกัน ทำให้ดิจิทัลเทคโนโลยี ระบบอัตโนมัติ รวมถึงปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทำให้ความมั่นคงในหน้าที่การงานของคนจำนวนมากจะมีปัญหา ทั้งนี้ก็เป็นเพราะวิถีแห่ง Productivity ดังกล่าว ที่ทำให้ผู้ประกอบการต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เน้นสร้างกำไรให้มากที่สุด (Profit Maximization) เพื่อสะสมทุนให้กิจการเติบโตใหญ่ต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งเทคโนโลยีขั้นสูงบางอย่าง สามารถทำงานแทนมนุษย์ได้แล้วด้วยต้นทุนในระยะยาวที่ถูกกว่า เช่น งานรoutines (Routine job) และงานประมวลผลต่าง ๆ แต่อีกด้านหนึ่ง Digital Disruption และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีเหล่านี้ก็เป็นส่วนสำคัญในการผลิตสร้างอาชีพเกิดใหม่ในอนาคตเช่นกัน ขณะเดียวกันอาชีพที่เน้นทักษะด้านมนุษย์ (Human Skills) หรือ Soft Skills รวมไปถึงอาชีพที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ที่เทคโนโลยีไม่สามารถทำแทนมนุษย์ได้ ก็มีแนวโน้มที่จะมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในอนาคตด้วยเช่นกัน และเมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเกิดมีอาชีพใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ หรือ อาชีพดั้งเดิมที่ไม่ได้รับความสนใจ กลับมามีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นได้ อาทิ เช่น

๑) นักพัฒนาซอฟต์แวร์ (Software Developer) ปัจจุบันไม่ว่าจะธุรกิจประเภทใด ต่างก็พึ่งพาเทคโนโลยีด้วยกันหมดทั้งสิ้น งานด้านการพัฒนาซอฟต์แวร์จึงเป็นที่ต้องการในตลาด และด้วยแนวโน้มการพัฒนาระบบซอฟต์แวร์ใหม่ ออกมาอยู่เรื่อย ๆ โอกาสของอาชีพนี้ จึงเป็นที่ต้องการมาก

๒) รักษาความปลอดภัยไซเบอร์ (Cybersecurity) ด้วยการที่กิจกรรมหลายอย่างของมนุษย์ยุคปัจจุบันต้องทำผ่านระบบดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมการเงิน การซื้อขายสินค้า การติดต่อสื่อสาร และเก็บบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ฯลฯ การป้องกันการโจรกรรมข้อมูลดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งทั้งในระดับปัจเจกและองค์กร

๓) วิศวกรหุ่นยนต์ (Robotics Engineer) วิศวกรส่วนใหญ่จะยังเป็นอาชีพที่ไม่ตกเทรนด์ แต่วิศวกรหุ่นยนต์เป็นสาขาหนึ่งที่มีทิศทางสดใสมาก ๆ ในอนาคต เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจแต่ละภาคส่วนตั้งแต่ระบบคลังสินค้า โลจิสติกส์ เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) หรือภาคการผลิต (Manufacturing) ฯลฯ ต่างก็มีแนวโน้มที่จะประยุกต์ใช้ระบบหุ่นยนต์อัตโนมัติด้วยกันทั้งสิ้น

๔) ผู้จัดการโครงการ (Project Manager) เป็นหนึ่งในอาชีพที่นอกจากจะต้องใช้ทักษะด้าน Hard Skills แล้ว ยังต้องพึ่งพาทักษะด้าน Soft Skills อย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะต้องรู้รายละเอียดของโครงการอย่างถ่องแท้แล้ว ยังต้องสื่อสาร ประสานงาน สร้างบรรยากาศแห่งทีมเวิร์ค และบริหารปัจจัยต่าง ๆ ภายในทีมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการตามที่กำหนดเอาไว้ และถ้าหากการทำงานจากบ้าน (WFH) กลายมาเป็น New Normal ความสามารถในการเป็นผู้จัดการโครงการที่ดีจะมีบทบาทที่สำคัญมากยิ่งขึ้นในสถานะที่ทุกคนต่างทำงานกันจากทางไกล

๕) นักการตลาด (Marketer) แพลตฟอร์มการค้าออนไลน์ได้เอื้อให้ตลาดการค้ามีผู้เล่นมากหน้าหลายตามากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การแข่งขันที่สูงขึ้น และหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่สามารถชี้ขาดถึงผลการแข่งขันคือความสามารถในการทำการตลาด ทำให้อาชีพนักการตลาดยังมีความสำคัญและไม่เอ้าท์

๖) ผู้เชี่ยวชาญด้าน E-Commerce (E-Commerce Specialist) แม้อาจนับรวมเป็นสาขาย่อยของการตลาด แต่ผู้เชี่ยวชาญด้าน E-Commerce ก็มีความโดดเด่นจนสามารถแยกออกมาเป็นการเฉพาะได้ เพราะระบบการค้าออนไลน์มีความสำคัญต่อทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภคมากขึ้น ทำให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาย่อยนี้มีความสำคัญอย่างมากในกระแสการเติบโตอย่างต่อเนื่องของตลาด E-Commerce เพราะจะช่วยให้ผู้ประกอบการส่งสารไปยังผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เวลาจัดโปรโมชั่นทางการตลาดผ่านระบบ E-Commerce ถ้าผู้ประกอบการไม่ชำนาญในการใช้ระบบ สารที่จะส่งไปยังผู้บริโภคก็อาจไปไม่ถึงหรือมีประสิทธิภาพไม่มากพอจนทำให้ไม่สามารถปิดการขายได้ เป็นต้น

๗) นักพัฒนาแอปพลิเคชัน (Mobile Application Developer) ช่องทางหนึ่งในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากคือแอปพลิเคชันบนมือถือ แท็บเล็ต และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เคลื่อนที่อื่น ๆ ด้วยความนิยมนี้เองที่ทำให้นักพัฒนาแอปพลิเคชันเนื้อหอมเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ผู้ขายและผู้ซื้อมาเจอกันได้ง่ายขึ้น

๘) ผู้ผลิตคอนเทนต์ (Content Creator) นอกจากการบริหารจัดการและการตลาดแล้ว เรื่องราวของผลิตภัณฑ์หรือแบรนด์ก็เป็นอีกปัจจัยที่สามารถมัดใจลูกค้าได้อยู่หมัด และให้ผลตรงข้ามหากเล่าเรื่องได้ไม่ดีพอ โดยตัวผู้ผลิตคอนเทนต์ที่มีทักษะรอบด้านไม่ว่าจะเป็นการเขียน ถ่ายภาพ/วิดีโอ ตัดต่อ และมีความชำนาญในการเล่าเรื่องบนแพลตฟอร์มที่หลากหลายโดยเฉพาะออนไลน์ จะโดดเด่นจากผู้ผลิตคอนเทนต์ที่มีความถนัดเพียงเฉพาะทาง

๙) ผู้สร้างสรรค์งานด้าน VFX (VFX/CGI) ทักษะในการผลิตงานด้าน Visual Effects (VFX) เป็นที่ต้องการมากขึ้นในแวดวงการสื่อสาร โดยเฉพาะในวงการโฆษณา ละคร และภาพยนตร์ โดยมีแรงหนุนมาจากการแข่งขันด้านการตลาดที่ต้องพึ่งพาการโฆษณาที่ดึงดูดผู้ชมมากขึ้น และความนิยมชมภาพยนตร์ที่มี VFX อลังการมากขึ้นของผู้ชม

๑๐) ผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์ (Creative Director) หนึ่งในปัจจัยชี้ขาดว่าโครงการใด คือความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์ที่ดีไม่ใช่แค่ต้องมีทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังต้องมีทักษะในการคัดกรองความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ จากลูกทีม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโปรเจกต์ของทีมได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังต้องบริหารจัดการและควบคุมคุณภาพงาน

ด้าน creative ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย อาชีพนี้จึงมีบทบาทสำคัญต่อธุรกิจหรือโครงการที่ต้องเน้นงานด้าน Creative

๑๑) นักวิจัยประสบการณ์ลูกค้า (User Experience (UX) Researcher) การที่จะมีกิจกรรมการตลาด แอปพลิเคชัน คอนเทนต์ และประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาโปรเจกต์ แปรนต์หรือผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามใจหรือเกินความคาดหมายของลูกค้าได้ก็ต้องพึ่งพาข้อมูลด้านลูกค้าทั้งในเชิงคุณภาพ (Qualitative) และปริมาณ (Quantitative) ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนักวิจัยด้านประสบการณ์ลูกค้าที่มีความสามารถในการค้นคว้าข้อมูล ประมวลผลข้อมูลดิบ และสามารถสื่อสารผลการศึกษาก็ได้มาอย่างเป็นระบบและเข้าใจง่ายจะเข้ามาเติมเต็มปัจจัยแห่งความสำเร็จนี้ได้

๑๒) นักวิเคราะห์ (Analyst) แม้จะคาบเกี่ยวกับนักวิจัยแต่บางครั้งผู้ที่สามารถวิเคราะห์ ตีความ และนำผลการวิจัยไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพนั้นไม่ใช่คนเดียวกับนักวิจัยแต่เป็นนักวิเคราะห์ ขณะเดียวกัน แม้ว่าหุ่นยนต์หรือซอฟต์แวร์ขั้นสูงจะสามารถประมวลผลข้อมูลดิบบางด้านได้เก่งกว่ามนุษย์แล้ว โดยเฉพาะข้อมูลด้านการคำนวณตัวเลข แต่ทักษะในการตีความ วิเคราะห์สถานการณ์เป็นรายกรณี (Scenario Analysis) และการสื่อสารผลวิเคราะห์ยังเป็นงานที่มนุษย์ทำได้ดี และมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในยุคที่มีข้อมูลข่าวสารล้นเกินจนบางครั้งแทบจับต้นชนปลายไม่ถูก ซึ่งอาชีพนักวิเคราะห์สามารถเข้ามาเติมเต็มในส่วนนี้ได้

๑๓) ที่ปรึกษาทางธุรกิจ (Business Consultants) การแข่งขันที่สูงขึ้น ข้อมูลที่ล้นเกิน รวมถึงปัจจัยเสี่ยงและอุปสรรคมากมายในการดำเนินธุรกิจ ทำให้การตัดสินใจของผู้ประกอบการทั้งมือใหม่และรุ่นเก๋าอาจผิดพลาดได้ การมีที่ปรึกษาทางธุรกิจที่มีข้อมูลแน่นและมองเกมขาดก็จะช่วยป้องกันความเสี่ยงและช่วยให้กิจการพิชิตเป้าหมายได้

๑๔) ตัวแทนการขาย (Sale Representative) แม้จะมีเทคโนโลยีที่ล้ำยุค มีการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ บริหารจัดการระดับเทพ แต่หลาย ๆ ธุรกิจยังต้องพึ่งพาตัวแทนการขายที่เพียบพร้อมไปด้วย Soft Skills ด้านการสื่อสาร เจรจา ดึงดูดลูกค้าเหมือนเดิม เพราะ AI ยังไม่สามารถทำหน้าที่สานสายสัมพันธ์กับลูกค้าได้ดีเท่ามนุษย์

๑๕) นักบริบาล (Care Worker) การที่สังคมปัจจุบันในหลาย ๆ ประเทศโดยเฉพาะประเทศไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรโดยรวมมากขึ้น งานด้านการดูแลบุคคล (Care Work) จะมีบทบาทที่สำคัญมากขึ้น และด้วยการที่ลูกหลานถูกรุมเร้าและบีบคั้นจากหน้าที่การงานมากขึ้นเรื่อย ๆ จนอาจไม่มีเวลามาดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้วยตนเอง ทำให้ความต้องการในการใช้บริการจาก Care Worker สูงขึ้นหากแนวโน้มโดยรวมยังดำเนินต่อไป

๑๖) ที่ปรึกษาสุขภาพจิต (Mental Health Conselor) เพราะการแข่งขันที่สูงยิ่งขึ้น อาหารการกินที่ไม่ถูกสุขอนามัย และปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมายที่พร้อมเข้ามารุมเร้าชีวิตผู้คนในยุคดิจิทัลที่มีอัตราเร่งของชีวิตสูงปรี๊ดเช่นนี้ ทำให้ผู้คนมีอาการป่วยทางจิตมากยิ่งขึ้น และด้วยความรู้และการเปิดรับโรคทางจิตมากขึ้น ทำให้อาชีพที่ปรึกษาสุขภาพจิตจึงเป็นอีกอาชีพที่น่าจับตามองมาก ๆ (<http://www.plookfriends.com/blog/content/detail/89354>)

บทที่ ๓

อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ

๓.๑ สถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน

๓.๑.๑ สถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในภาพรวมอย่างมาก เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นการผลิตคนเข้าสู่การมีงานทำ และการมีงานทำของคนในชาติก็เป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญที่จะสะท้อนระบบเศรษฐกิจของประเทศว่าเป็นไป ในทิศทางใด ดังนั้น การศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตกำลังคน ที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและรองรับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา เพื่อมุ่งผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนา เศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนา กำลังคน ทางด้านวิชาชีพที่หลากหลาย ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้วสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปประกอบอาชีพได้ตามความต้องการ ในขณะที่สถานการณ์ปัจจุบันการผลิตและพัฒนา กำลังคน ด้านอาชีวศึกษานั้นกลับมีการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่สอดคล้องตามความต้องการ ของสถานประกอบการ ประกอบกับจากการที่ผู้เรียนสายวิชาชีพมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่ง อาจมาจากภาพลักษณ์ของการอาชีวศึกษาที่ค่อนข้างเป็นไปในทางลบ ค่านิยมของผู้ปกครองที่ต้องการ ให้บุตรหลานได้เรียนและได้รับปริญญาบัตร รวมทั้งค่าตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบอาชีพที่ถูกมอง ว่าผู้ที่เรียนจบการศึกษาสายอาชีพจะต้องทำงานที่หนัก มีรายได้น้อยเมื่อเทียบกับผู้ที่จบการศึกษา ในระดับปริญญาตรี รวมไปถึงการนับหน้าถือตาในสังคมปัจจุบันที่เน้นคนที่จบการศึกษาสูง ๆ แต่ไม่เน้น และละเลยเรื่องการเมืองการมีงานทำ การมีอาชีพและมีรายได้เลี้ยงดูครอบครัวและไม่เป็นภาระของสังคม โดยสรุปก็คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีการผลิตและพัฒนา กำลังคนอาชีวศึกษาออกมา ประสบปัญหาทั้งในเชิงปริมาณ และในเชิงคุณภาพ กล่าวคือ เป้าหมายเชิงคุณภาพเป็นการพัฒนาคน ให้มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ ส่วนเป้าหมายเชิงปริมาณเป็นการเพิ่ม แรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ

โดยปัญหาทางด้านคุณภาพของอาชีวศึกษาเกิดจากสาเหตุสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑) เนื้อหาหลักสูตรไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพ สถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ โดยสาขาวิชา ที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาจำนวนมากเปิดสอนไม่ใช่สาขาที่เป็นความต้องการของสถานประกอบการ ทั้งนี้ ภายใต้อมติฐานว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงด้านสัดส่วนสาขาอาชีพในตลาดแรงงานมากนัก ระบบ อาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานควรสามารถผลิตแรงงานรุ่นใหม่เพื่อทดแทนแรงงานที่เกษียณอายุ หรือแรงงานที่หันไปประกอบอาชีพอื่น ดังนั้น สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาที่เหมาะสมในแต่ละสาขาควร จะใกล้เคียงกับสัดส่วนสาขาอาชีพในตลาดแรงงานจริง อย่างไรก็ตาม สาเหตุสำคัญ ๒ ประการที่ทำให้ระบบ การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทยไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการ นั้นคือ

(๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถเลือกเปิดสอนสาขาใดก็ได้ โดยไม่ต้องพิจารณาถึงความต้องการของสถานประกอบการ และ (๒) การขาดระบบฐานข้อมูลตลาดแรงงานที่จะสามารถนำมาช่วยวางแผนการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา

๒) แม้ในกรณีที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเปิดสอนได้ตรงสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของสถานประกอบการ แต่เนื้อหาในหลักสูตรไม่ตรงและสอดคล้องกับทักษะความรู้ที่สถานประกอบการต้องการ ลำพังการเปิดสอนให้ตรงสาขาวิชานั้นยังไม่เพียงพอ เพราะรายละเอียดของเนื้อหาในหลักสูตรนั้นก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เช่น หลักสูตรอาจตรงกับความต้องการแต่ล้าสมัยเพราะสอนเทคนิคต่าง ๆ ที่โรงงานหรือสถานประกอบการเลิกใช้กันไปแล้ว หรือหลักสูตรอาจไม่ได้บรรจุทักษะที่ต้องใช้งานจริง หรือแม้หลักสูตรจะมีการบรรจุเนื้อหาสาระได้อย่างครบถ้วน แต่การให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละหัวข้ออาจไม่สะท้อนสภาพการทำงานที่เกิดขึ้นจริง โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องระหว่างเนื้อหาหลักสูตรกับความต้องการของสถานประกอบการนั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย (๑) ระบบการจัดทำเนื้อหาหลักสูตรที่ถูกกำหนดโดยครูผู้สอนอาชีวศึกษาเป็นหลัก และ (๒) การที่ครูผู้สอนอาชีวศึกษาเกือบทั้งหมดไม่มีประสบการณ์การทำงานในภาคเอกชนมาก่อน เมื่อปัจจัยทั้ง ๒ อย่างมาประกอบกันก็จะทำให้หลักสูตรอาชีวศึกษาเต็มไปด้วยเนื้อหาที่ถูกกำหนดโดยครูผู้สอนอาชีวศึกษาผู้ซึ่งไม่มีความรู้ความเข้าใจในโลกของสถานประกอบการจริง เนื้อหาหลักสูตรที่ได้มาจึงมีลักษณะเป็น “เชิงวิชาการ” มากกว่า “เชิงปฏิบัติ” และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการได้

๓) ถึงแม้หลักสูตรการศึกษาจะสอนทักษะความรู้ที่สถานประกอบการต้องการ แต่ผู้เรียนยังขาดทักษะและความเชี่ยวชาญจนไม่สามารถทำงานได้จริง แม้จะเปิดสอนได้ตรงสาขา และเนื้อหาสาระในหลักสูตรตรงกับความต้องการของสถานประกอบการก็ตาม แต่หากไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชี่ยวชาญจริง การเรียนการสอนก็จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และไม่มีหลักฐานข้อมูลการวัดสมรรถนะทักษะอาชีพของผู้จบอาชีวศึกษา จึงไม่สามารถพิสูจน์ปัญหากรณีที่ผู้เรียนขาดความเชี่ยวชาญทักษะได้อย่างชัดเจน

จากสภาพปัญหาข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีรายงานสภาวะสังคมไทยเกี่ยวกับการศึกษากับการพัฒนาประเทศ โดยได้ให้ข้อเสนอแนะที่ควรให้ความสนใจและติดตามอยู่ ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ควรเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย โดยมุ่งที่กำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อให้มีทักษะ และสมรรถนะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ด้วยการให้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงและเรียนรู้โลกการทำงานและให้มีการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางอาชีพและแสดงให้เห็นถึงเส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพเพื่อสร้างความมั่นใจและจูงใจในการเรียนอาชีวศึกษา

ประเด็นที่ ๒ ควรเร่งพัฒนายกระดับทักษะแรงงานใน ๒ กลุ่ม คือ

๑) กลุ่มแรงงานเดิม กลุ่มนี้มีความสำคัญอย่างมากที่ควรให้มีการฝึกอบรมให้เกิดทักษะใหม่ ๆ (Up-Skills Re-Skills และ New-Skills) มีการเพิ่มทักษะที่หลากหลาย ทั้งทักษะทางด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นที่จำเป็น และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับพัฒนาคุณลักษณะด้านการทำงาน เช่น การผสมผสานระหว่างการใช้เทคโนโลยีกับการลงพื้นที่จริงอย่างเหมาะสม ยืดหยุ่น และพัฒนาทักษะการสร้างทีม เป็นต้น

๒) กลุ่มแรงงานใหม่ โดยให้มุ่งการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ในระบบการศึกษากับการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้จริง มีการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการร่วมออกแบบหลักสูตร และการฝึกอบรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละคลัสเตอร์อุตสาหกรรม อีกทั้งมีการเพิ่มทักษะและความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่

นอกจากนี้ จากรายงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย และคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) ยังได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันและสอดคล้องในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับสภาวะการศึกษาไทยว่าถ้าต้องการยกระดับฐานะของประเทศจะต้องมีการปฏิรูปการอาชีวศึกษา โดยการบริหารจัดการอาชีวศึกษาควรต้องเน้นความยืดหยุ่นไม่ตายตัวเหมือนในอดีตที่ผ่านมา โดยที่ทุกรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษาและได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนสายอาชีวศึกษาให้ก้าวทันยุคประเทศไทย ๔.๐ หรือยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการที่ต้องการผู้จบการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา มีทักษะและองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยที่สถาบันการอาชีวศึกษาได้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับ ๑๐ อุตสาหกรรมหลักเพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตรอาชีวศึกษาแล้วเช่นกัน ซึ่งเมื่อมีการปฏิรูปอาชีวศึกษาแล้วสถานศึกษาอาชีวศึกษาก็ควรต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาด้วย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตร การปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครูผู้สอน แนวทางการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนอาชีวศึกษา สื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญคือ สถานประกอบการ และชุมชน โดยภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนและส่งเสริม เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบการจัดการอาชีวศึกษาอย่างยั่งยืน

โดยสรุป การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในปัจจุบันไม่สะท้อนต่อการประกอบอาชีพของผู้เรียน หลักสูตรการเรียนการสอนที่ล้าหลังไม่ทันสมัย เรียนมากแต่รู้น้อย สอนในเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันหรือการประกอบอาชีพ เน้นทฤษฎีมากเกินไป ผู้เรียนต้องใช้เวลาเรียนในสถานศึกษาค่อนข้างนานส่งผลต่อความเบื่อหน่ายในการเรียน เมื่อสำเร็จการศึกษาออกมาแล้วก็ไม่มีสิ่งใดยืนยันหรือกำหนดได้ว่า ทุกคนที่สำเร็จการศึกษาจะมีงานทำที่ดีและมีรายได้ที่เหมาะสมตามสมรรถนะที่มี ในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูไม่ตอบโจทย์ในการพัฒนาประเทศที่ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ทั้งในส่วนของสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ อันนำไปสู่การมีรายได้ที่เพียงพอกับการดำรงชีวิตประจำวัน จึงต้องหาแนวทางสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่จะสามารถต่อยอดการดำเนินการและยกระดับการประกอบอาชีพไปสู่การเป็นผู้ประกอบการอิสระได้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : ๒๕๖๓)

๓.๑.๒ แนวโน้มและทิศทางการขับเคลื่อนการอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดหลักการและวางหลักการแนวคิดในการดำเนินการขับเคลื่อนเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางด้าน

อาชีวศึกษาไว้อย่างรอบด้าน ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙) โดยสาระสำคัญอยู่ที่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

- ๑) สารสนเทศสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด
- ๒) การให้ความสำคัญกับครู และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเพิ่มพูนขีดความสามารถของครูในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓) การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน
- ๔) การเตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในส่วนของการตั้งรับและเชิงรุก ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล

โดยมีประเด็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

นโยบายที่ ๑ : มุ่งสร้าง/ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาภายใต้บริบทความร่วมมือกับสถานประกอบการให้ได้ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและฝึกอบรมวิชาชีพกำลังคนอาชีวศึกษาที่อยู่นอกระบบให้เพิ่มขึ้น มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ มุ่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียนให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคม รวมถึงส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาระบบทวิภาคี ส่งเสริม สนับสนุน และเร่งรัดการ จัดอาชีวศึกษาด้านความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคีและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน และสิ่งสำคัญของการอาชีวศึกษาคือการปรับภาพลักษณ์ ทัศนคติและสร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อการเรียนสายอาชีพด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพให้กับนักเรียน กลุ่มผู้ประกอบการและชุมชน ยุทธศาสตร์ต่อมาคือการเพิ่มโอกาสการเรียนและการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษาให้กับกลุ่มผู้อยู่นอกระบบ โดยการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ผู้อยู่นอกระบบ การศึกษาให้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ การส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือพัฒนากิจการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพตลอดชีวิตให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการและผู้อยู่นอกระบบ ส่งเสริม สนับสนุนอบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระและยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกประเด็น คือ พัฒนาระบบการประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การพัฒนาหลักสูตรให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นไปตามสมรรถนะของกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพตรงตามคุณวุฒิวิชาชีพ

นโยบายที่ ๒ : พัฒนาปริมาณและคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
ด้านอาชีวศึกษา มีเป้าหมายสำคัญ คือ มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาพอเพียงต่อการจัดการศึกษา รวมถึงการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมสมรรถนะและประสบการณ์เพื่อคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา การส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน

นโยบายที่ ๓ : พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ใหม่ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ สถานศึกษาของอาชีวศึกษามีมาตรฐานในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ในการยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาของอาชีวศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช. ปวส.และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ วิชาชีพและฝึกอบรมวิชาชีพของชุมชน ยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับสถานประกอบการ ในการเปิดสอนระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

นโยบายที่ ๔ : การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ เป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะการบริหารงานอย่างมีคุณภาพโดยการมีส่วนร่วม ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้บริหาร

โดยที่ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙) ดังกล่าว เป็นเสมือนเข็มทิศที่ตีในการพัฒนาและขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ปัญหาสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ข้างต้นไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ทำให้การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษามีการพัฒนาไปตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวอย่างก้าวกระโดดนั้น ยังคงเป็นเรื่องที่ยาก โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนาระบบอาชีวศึกษาไม่มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ข้างต้น ประกอบด้วย

๑) การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยครั้ง ทำให้ความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญไม่มีความต่อเนื่อง เกิดการชะงักเป็นระบบตามวงรอบที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหน่วยงานเป็นระยะ

๒) ทิศทางและความชัดเจนของตัวผู้บริหารแต่ละคนที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความถนัดและมีแนวคิดในการบริหารจัดการที่ต่างกันและไม่มีแผนการขับเคลื่อนที่ชัดเจน ส่งผลให้กลไกการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ไม่เกิดการขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลง

๓) การที่ผู้บริหารไม่ดำเนินการและไม่ให้ความสนใจในยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาไว้อย่างหลากหลาย โดยไม่มีบทกำหนดโทษหากผู้บริหารไม่ได้ดำเนินการขับเคลื่อนเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์กำหนด ส่งผลให้หลักการแนวคิด และยุทธศาสตร์การพัฒนาในบางประเด็นไม่ได้รับการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง

๓.๑.๓ ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกแนวทางในการศึกษาต่อ

การเข้าศึกษาต่อของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ ซึ่งจะเรียนต่อในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) นั้น มีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง ๒ ส่วน ดังนี้

๑) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกแนวทางในการศึกษาต่อ

๑.๑) ตัวผู้เรียนเอง ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีใจรัก มีความชอบ มีความถนัด มีทักษะพื้นฐาน ความคาดหวังในอาชีพและการทำงาน

๑.๒) การได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้องหรือไม่ (ข้อมูลเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา รวมทั้งผลประโยชน์และโอกาสของผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีวศึกษาจะได้รับ)

๑.๓) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อน ค่านิยม และการให้คุณค่าของสังคมในเชิงเปรียบเทียบ จะเป็นแรงกดดันและชักนำให้ผู้เรียนเลือกไปในแนวทางที่คิดว่า จะได้รับการยอมรับจากสังคม

๑.๔) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยจะมีแรงผลักดันให้ต้องเลือกแนวทางการเรียนที่ใช้เวลาและค่าใช้จ่ายน้อย สามารถเข้าสู่อาชีพและการทำงานได้เร็ว จึงมีความโน้มเอียงที่จะเลือกเรียนอาชีวศึกษามากกว่า

๒) ปัจจัยที่ทำให้มีผู้เลือกเรียนในสายสามัญมากกว่าสายอาชีวศึกษา

๒.๑) ค่านิยมสังคมไทยให้ความสำคัญกับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาสูง ทำให้ทุกคนมีความพยายามที่จะมุ่งสู่การเรียนเพื่อให้ได้ปริญญา เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓) จึงมีความโน้มเอียงที่จะเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔ - ม.๖) มากกว่า การเข้าสู่ระบบการเรียนทางด้านอาชีวศึกษา ประกอบกับปัจจุบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเปิดกว้างมากขึ้น มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษารองรับเพิ่มมากขึ้น ทั้งการขยายวิทยาเขตของสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่เดิมและสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งขึ้นใหม่ในส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยเปิด และมหาวิทยาลัยเอกชน ทำให้ผู้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีโอกาสไปศึกษา ต่อในระดับอุดมศึกษาได้มากขึ้น

๒.๒) การจ้างงานในระบบเศรษฐกิจไทย ยังมีการกำหนดค่าจ้างตามคุณวุฒิมากกว่า การกำหนดตามสมรรถนะความสามารถ ทำให้มีผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีวศึกษารู้สึกด้อยกว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญา ประกอบกับสังคมไทยจะปลูกฝังให้บุตรหลานมีค่านิยม “เป็นเจ้าของคน” ไม่ให้คุณค่าการทำงานหนัก จึงยิ่งตอกย้ำความคิดให้ทุกคนคิดว่าถ้ามีโอกาสจะต้องพยายามเรียนให้สูง ให้ได้ปริญญา จะได้เป็นเจ้าของคนและจะได้ทำงานที่สบายกว่า

๒.๓) การจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนวิชาที่ต้องเรียนเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจุดประสงค์ของวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ที่ต้องการทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความถนัดที่แท้จริงของตนเองได้ ก็ไม่เกิดผลมากนัก ด้วยจำนวนชั่วโมงเรียนที่มีอยู่จำกัดเมื่อเทียบกับจำนวนเนื้อหาที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด แม้ในหลักสูตรจะเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมได้ก็ตาม แต่ก็ยังติดขัดด้วยการขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ด้านวิชาชีพในโรงเรียนสายสามัญ ผู้เรียนจึงมีโอกาสที่จะได้มีการฝึกประสบการณ์ตรงในทักษะวิชาชีพน้อยมาก ไม่เกิดการชักนำให้ผู้เรียนได้เห็นทางเลือกในการเรียน

ทางด้านอาชีวศึกษา ซึ่งสิ่งที่จะเข้ามาทดแทนได้บ้าง คือ บทบาทของครูแนะแนวที่จะให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ ชี้แนะให้เห็นช่องทางในการศึกษาสายอาชีพ ซึ่งจะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้เร็วขึ้น สามารถทำงานมีรายได้เป็นของตนเองได้เร็วกว่าการเรียนต่อในสายสามัญและอุดมศึกษา

๒.๔) ผู้ปกครองและตัวนักเรียนไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสายอาชีวศึกษา รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการมีงานทำหลังจากจบการศึกษาที่ชัดเจนและถูกต้อง ด้วยสาเหตุที่สถานศึกษาที่ผู้เรียนศึกษาอยู่นั้นไม่สนับสนุนและขาดการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่ ทำให้เกิดความวิตกกังวลว่าเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแล้วจะไม่มีงานทำหรือต้องทำงานที่ใช้แรงงานและเป็นงานหนัก ไม่สะดวกสบายเหมือนผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

๓.๒ บริบทด้านคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา

๓.๒.๑ คุณภาพของครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา

สถานการณ์เกี่ยวกับครูผู้สอนอาชีวศึกษาในปัจจุบัน อาชีวศึกษาไทยขาดแคลน ครูผู้สอนมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะครูผู้สอนที่เป็นข้าราชการในสาขาวิชาชีพเฉพาะทาง ที่มีไม่เพียงพอ ทำให้ต้องอาศัยการจ้างครูอัตราจ้างในระยะสั้น ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับค่าตอบแทนต่ำไม่สอดคล้องตามคุณวุฒิ การศึกษา ส่งผลให้เกิดปัญหาในเรื่องขวัญและกำลังใจในการทำงานตกต่ำ ไม่สามารถดึงดูดคนเก่ง ให้มาเป็นครูผู้สอนได้ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่มีความต่อเนื่อง เพราะครูผู้สอนที่เป็นครูอัตราจ้างออกกลางคัน โดยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษานั้น อาจแบ่งออกเป็น ๒ ประเด็นใหญ่ คือ ๑) การขาดแคลนครูผู้สอนหรือจำนวนครูผู้สอนมีไม่เพียงพอกับความต้องการ และ ๒) คุณภาพของครูอาชีวศึกษาที่ไม่เป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษา กล่าวคือ ครูผู้สอนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนได้แต่ในภาคทฤษฎีเท่านั้น แต่ในส่วนของภาคปฏิบัติไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้ นั่นคือสภาพปัญหาของครูอาชีวศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันที่มีปัญหาทั้งในเรื่องคุณภาพและปริมาณ ผู้ทรงคุณวุฒิในแวดวงการศึกษาหรือแม้แต่ผู้บริหาร การศึกษามีความเห็นตรงกันว่าครูผู้สอนอาชีวศึกษามีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ยังไม่เป็นครูมืออาชีพ การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้อย่างคงมีอยู่น้อย ซึ่งครูผู้สอนอาชีวศึกษาจะต้องเพิ่มในเรื่องของจิตวิญญาณความเป็นครูให้มากขึ้น

ท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนบางคนก้าวไม่ทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นโยบายในระดับกระทรวงฯ และระดับสำนักงานฯ ที่เปลี่ยนแปลงบ่อยมีผลต่อสมรรถนะการทำงานของครูผู้สอน สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ใช้เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ครูผู้สอนยังใช้การสอนแบบเดิม ๆ และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป ปัญหาเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษาอาชีวศึกษาก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดกลางจะมีปัญหาน้อยกว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดเล็ก

การผลิตและพัฒนาครูอาชีวศึกษาในประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงและมีวิวัฒนาการมาโดยตลอดแต่ก็ยังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกยุคใหม่ ทำให้การผลิตครูอาชีวศึกษา

เกิดปัญหาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ตามหลักการแล้วการจัดการศึกษานั้นผู้ที่จบการศึกษาจะมีคุณภาพและมีทักษะอย่างไรจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูผู้สอนอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ ในปัจจุบันมีรายงานการวิจัยและเอกสารทางวิชาการจากทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน และสถานศึกษาต่าง ๆ ต่างสะท้อนมุมมองต่อทัศนคติทางด้านคุณภาพของครูผู้สอนอาชีวศึกษาไปในทิศทางต่าง ๆ มากมาย ซึ่งชี้ให้เห็นว่า คุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูอาชีวศึกษาในปัจจุบันยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจเท่าที่ควร การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับครูอาชีวศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพข้างต้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและมีความท้าทายเป็นอย่างมาก หากจะพิจารณาปัญหาหลัก ๆ ในส่วนของคุณภาพครูผู้สอนอาชีวศึกษานั้น อาจพิจารณาที่ระบบการผลิตครู ซึ่งปัจจุบันระบบการผลิตครูอาชีวศึกษา ยังไม่มีสถาบันอุดมศึกษาใดที่ผลิตครูอาชีวศึกษาออกมาได้มีคุณภาพและมีคุณสมบัติตามที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องการ และหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไม่ได้มีความร่วมมือในการผลิตครูอาชีวศึกษาร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาอย่างชัดเจน ส่งผลให้การผลิตครูอาชีวศึกษาไม่เป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ เสี่ยงสะท้อนจากหน่วยที่ผลิตครูได้นำเสนอปัญหาที่สำคัญในกระบวนการผลิตครูอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน อาทิ ปริมาณความต้องการครูอาชีวศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ไม่ชัดเจนในรายละเอียดและจำนวนที่ต้องการจริง ส่งผลให้การผลิตครูผู้สอนอาชีวศึกษาให้มีปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการจะดำเนินการได้ยาก อีกทั้งตำแหน่งและอัตราที่รองรับการบรรจุครูอาชีวศึกษามีปริมาณไม่เพียงพอกับกระบวนการผลิต สถาบันอุดมศึกษาผลิตครูอาชีวศึกษาออกมาแล้วไม่มีตำแหน่งรองรับที่เพียงพอ ส่งผลต่อความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตครูอาชีวศึกษาอย่างมาก ในส่วนนี้หน่วยงานผู้ใช้ครู โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษา) และผู้ผลิตครู (สถาบันอุดมศึกษา) อาจต้องหาแนวทางในการวางแผนการผลิตครูอาชีวศึกษาร่วมกัน เพื่อให้เป้าหมายในการผลิตครูอาชีวศึกษาออกมาให้มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการครูอาชีวศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะทางต่าง ๆ อีกประเด็นที่สำคัญและต้องพิจารณาควบคู่ไปด้วย คือ การพัฒนาครูอาชีวศึกษา ทั้งครูผู้สอนซึ่งเป็นครูรุ่นเก่าที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนมาอย่างยาวนาน และครูผู้สอนรุ่นใหม่ที่จะเข้าสู่ระบบการจัดการเรียนการสอน ที่ต้องมีการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนควบคู่กันไป โดยเฉพาะการ Re-Skills คือ การสร้างทักษะใหม่ที่เป็นจำเป็นในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมถึงการ Up-Skills คือ การพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้นเพื่อรองรับการเติบโตในอนาคต และการ New-Skills หรือการสร้างทักษะใหม่ที่เป็นจำเป็นในอนาคต และสามารถพัฒนาทักษะนั้นไปสู่การคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้

ทั้งนี้ ในการพัฒนาผู้สอนอาชีวศึกษานั้น ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (๒๕๖๑) อดีต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความเห็นในส่วนดังกล่าวว่า “ในปัจจุบันผู้สอนอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ ๗๐ ไม่รู้เรื่องโรงงานสมัยใหม่ และไม่เคยมีประสบการณ์ในโรงงานมาก่อน ผู้สอนมุ่งเน้นด้านการสอนเท่านั้น จึงควรต้องเปลี่ยนโรงงานให้เป็นโรงเรียน” ดังนั้น แนวทางขับเคลื่อนและพัฒนาอาชีวศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผู้สอนอาชีวศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

๑) ส่งเสริมให้ผู้สอนมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมในหลักสูตรสั้น ๆ เพื่อเติมเต็มและเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้มากขึ้นและมีทักษะที่ได้มาตรฐาน

๒) สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูอาชีวศึกษาด้วยการให้ผู้สอนไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือสถานศึกษาอื่นเพื่อให้เกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญและเพิ่มประสบการณ์ของตนเอง โดยกำหนดระยะเวลา ๓๐ – ๖๐ วัน ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน

๓) สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนผู้สอนระหว่างสถานศึกษา

๔) สนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มระหว่างผู้สอนอาชีวศึกษากับครูพิเศษในสถานประกอบการ (ครูพิเศษซึ่งเป็นผู้ประกอบการตัวจริงให้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยผู้เรียนยังคงเรียนภาคทฤษฎีภายในห้องเรียน และให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากการฝึกปฏิบัติอย่างแท้จริงจากครูพิเศษ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพการทำงานจริงเพื่อให้เกิดการผสมผสานต่อยอดความรู้ภาคทฤษฎีในห้องเรียน)

๕) ควรกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูอาชีวศึกษาที่มีมาตรฐานรองรับชัดเจน โดยที่คุณลักษณะครูผู้สอนยุคใหม่ควรพึงมีจะต้องพร้อมไปด้วยคุณลักษณะ ๙ ประการ ประกอบด้วย

๑) **Experience** การสร้างสรรค์และเรียนรู้การใช้เครื่องมือ/เทคโนโลยีสมัยใหม่

๒) **Extended** การค้นหาความรู้ด้วยเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา

๓) **Expanded** การขยายผลความรู้เพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชน และสังคมโดยรวม

๔) **Exploration** การค้นคว้าและเลือกเนื้อหาสาระที่ทันสมัย เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

๕) **Evaluation** เป็นนักประเมินที่ดี มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินผลและเหมาะสมกับรูปแบบการเรียน

๖) **End – User** เป็นผู้ใช้เทคโนโลยีได้อย่างหลากหลายและสามารถเป็นผู้ใช้ปลายทางที่ดี

๗) **Enabler** มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างบทเรียน สร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนมากขึ้น

๘) **Engagement** การให้ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ

๙) **Efficient and Effective** มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นผู้ผลิต ผู้กระจาย และผู้ใช้ความรู้อย่างครบถ้วน

ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากที่ครูอาชีวศึกษายุคใหม่จำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติดังกล่าว เพื่อเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศอย่างก้าวกระโดด

นอกจากนี้ ในการผลิตและการพัฒนาครูอาชีวศึกษานั้น จำเป็นจะต้องให้ครูมีสมรรถนะ และทักษะที่สำคัญสำหรับการเป็นครู โดยการนำหลักการ C- Teacher มาใช้ในการกำหนดเนื้อหาสาระให้มีการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมในหลักสูตร ได้แก่ Content, Computer Integration (ICT), Constructionist, Connectivity, Collaboration, Communication, Creativity และ Caring รวมทั้งต้องนำคุณลักษณะทั้ง ๙ ประการของครูยุคใหม่ หรือ E-Teacher เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตร เพื่อเพิ่มสมรรถนะให้กับครูอาชีวศึกษาที่ต้องเน้นและให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อปรับและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่ทันต่อ

บริบทความเปลี่ยนแปลง โดยการบูรณาการสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายอย่างลงตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาและสถานการณ์ของประเทศในปัจจุบัน ในการจัดทำหลักสูตรเพื่อผลิตและพัฒนาครูอาชีวศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา ได้แก่ สมรรถนะหลัก คือ กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป สมรรถนะความเชี่ยวชาญ คือ กลุ่มวิชาชีพครูโดยเน้นการสอนอาชีวศึกษา ที่ต้องสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสมรรถนะในหน้าที่เฉพาะสาขาของแต่ละอาชีพ ที่ต้องมีทั้งความรู้และทักษะในอาชีพของตนเองเป็นอย่างดีพอที่จะนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ไปถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้ และที่สำคัญ คือ ครูอาชีวศึกษาควรจะต้องมีการประเมินเพื่อหาสมรรถนะที่ควรเพิ่ม จะนำลักษณะของครูที่จะต้อง มี ได้แก่ C-Teacher และคุณลักษณะในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของครูโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือ E-Teacher มาจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะที่เพิ่มขึ้นอันจะเป็นประโยชน์กับผู้เรียนตาม

๓.๒.๒ คุณภาพของสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ

สำหรับประเด็นในเรื่องคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของห้องปฏิบัติการทางวิชาชีพนั้น

๑) วัสดุ ครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

๑.๑) ถ้าสมัยไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน

๑.๒) มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและสอดคล้องกับจำนวนผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษานี้

๑.๓) มีสภาพที่ไม่พร้อมรองรับการใช้งาน ชำรุด ขาดการซ่อมแซมและบำรุงรักษา

๒) อาคารเรียน อาคารห้องปฏิบัติการ และโรงฝึกงาน

๒.๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาเกี่ยวกับอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และโรงฝึกงานไม่เพียงพอและสอดคล้องตามจำนวนผู้เรียน

๒.๒) ขาดแคลนอาคารเรียน และอาคารห้องปฏิบัติการ ซึ่งอาคารที่มีอยู่มีสภาพชำรุดทรุดโทรม เช่น หลังคารั่ว น้ำซึม อาคารทรุด เป็นต้น

๒.๓) ห้องเรียนไม่ตอบโจทย์การจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน เช่น ห้องเรียนไม่เป็น Smart Classroom ไม่ทันสมัย ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ หรือไม่สามารถเป็นแหล่งค้นคว้าในการเรียนรู้ได้

ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษานั้น ได้รับการลงทุนเกี่ยวกับวัสดุและครุภัณฑ์ ด้านการศึกษาน้อย ครุภัณฑ์ส่วนใหญ่จึงถูกใช้งานมานานและมักขาดการบำรุงรักษา นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในเรื่องการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุฝึกไม่เพียงพอ เนื่องจากระบบอาชีวศึกษาไทยไม่ได้รับการลงทุนครุภัณฑ์อย่างเพียงพอ ส่งผลให้เกิดปัญหาความขาดแคลนครุภัณฑ์ของอาชีวศึกษาไทยอย่างชัดเจน

๓.๒.๓ คุณภาพมาตรฐานของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สถานการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นตามบริบทความเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างต่อเนื่อง ระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่มีปรัชญาในการจัดการเรียนรู้เพื่อการผลิตและพัฒนาผู้เรียนเข้าสู่การประกอบอาชีพนั้น หากไม่มีการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้อย่างเหมาะสมรวมทั้งกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อให้

ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ก็ยากที่จะมีผู้สนใจเข้าเรียนในระบบปกติ และในขณะเดียวกันผู้เรียนก็จะหันมาเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ด้วยตัวเองจากบุคลากรที่ประสบผลสำเร็จในช่องทางอาชีพต่าง ๆ และถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อสร้างแนวทางและแรงบันดาลใจให้ผู้ชมได้มีแนวคิดและเข้าสู่การประกอบอาชีพจริง

เมื่อโลกพัฒนาไปข้างหน้าด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดอาชีพในยุคดิจิทัลแนวใหม่ขึ้นมามากมาย บางอาชีพสามารถทำงานผ่านอินเทอร์เน็ตได้โดยไม่ต้องใช้เงินลงทุน บางอาชีพเพียงใช้องค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับประเภทของงานใหม่ ๆ ก็สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันจะมีการใช้สื่อออนไลน์มาช่วยอำนวยความสะดวกมากขึ้น เพราะผู้เรียนสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ตามความพร้อม สามารถทบทวนบทเรียนได้เมื่อยังไม่เข้าใจ ซึ่งเหมาะกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ การนำสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญ ดังนั้น ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงนี้จะต้องบูรณาการศาสตร์ในหลากหลายรูปแบบที่เหมาะสมกับแต่ละอาชีพ อาจจะต้องใช้ทั้งระบบออนไลน์ (On line) และเข้าฝึกปฏิบัติงาน (On-site) ดังนั้น จะต้องเริ่มจากการจัดทำหลักสูตรที่เป็นฐานสมรรถนะ เพื่อทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีทั้งเนื้อหา สาระ สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีการประเมินสมรรถนะ เนื่องจากการจัดทำหลักสูตรที่เป็นอาชีพนี้จะไม่ยึดติดกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระบบปกติที่ต้องแบ่งเป็นรายวิชา เป็นหน่วยกิต และมีระยะเวลาที่กำหนดแน่นอน แต่จะต้องพัฒนาให้เป็นการจัดการเรียนรู้ตามที่ผู้เรียนให้ความสนใจสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มีเนื้อหาที่ทันสมัย โดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) จึงจะเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปด้วยกล่าวโดยสรุป ภายใต้บริบทของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงปัจจุบันและอนาคตจะมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างมาก และอาชีพใหม่ ๆ จะเป็นที่สนใจของผู้คนทั่วไปอย่างกว้างขวาง สามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หลักสูตรอาชีพศึกษาจึงควรจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องยึดติดอยู่กับจำนวนปีที่ศึกษา จำนวนหน่วยกิตที่บังคับ และควรต้องเน้นไปที่หลักสูตรเฉพาะทางระยะสั้นเพื่อการทำงานจริง การเรียนการสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ต้องใช้เวลานานจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน จนบางครั้งทำให้กลุ่มคนบางกลุ่มหลุดออกจากระบบการจัดการศึกษาไปในที่สุด แต่หลักสูตรเฉพาะทางระยะสั้นจะสามารถตอบโจทย์การทำงานของภาคแรงงานในสถานการณ์ปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

สำหรับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น การจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาได้กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษามีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ อีกทั้งสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ดังนั้น แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงควรเน้นให้ผู้เรียนสร้างความใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยการใช้กระบวนการทางปัญญาโดยผู้สอนมีบทบาทในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน ทั้งนี้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ควรมีลักษณะสำคัญดังนี้

๑) มีผู้เชี่ยวชาญ (Professional) ในกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อช่วยสอน ฝึก แนะนำ เพราะผู้สอนเพียงคนเดียวไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มอาชีพ

ต่าง ๆ และอาชีพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ เนื่องจากการได้รับองค์ความรู้และทักษะจากประสบการณ์ในการทำงานจริงของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาอาชีพนั้นสำคัญมากกว่าองค์ความรู้ในชั้นเรียน

๒) มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยเป็นลักษณะการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาหนึ่งแล้ว มีการบูรณาการเข้ากับอีกสาขาวิชาหนึ่ง เนื่องจากศาสตร์และองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันและมีผลกระทบต่อกัน ดังนั้น การเรียนรู้จึงเป็นการนำความรู้ไปใช้ในการอธิบายอย่างมีเหตุและผล ครูผู้สอนจึงไม่ควรแยกความรู้ออกเป็นสาขาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจองค์ความรู้อย่างองค์รวม (Boyer. 1995, Richardson. 1994)

๓) เป็นการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนด้วยตนเอง โดยที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้จากคำถามที่ได้จากการฟัง และจากการเล่าเรื่องของผู้มีประสบการณ์ตรง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกในสิ่งที่ตนเองมีความต้องการและมีความสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้ได้ และเนื่องจากศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลย่อมที่จะมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การเลือกในสิ่งที่ชอบจะทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาองค์ความรู้ที่ผู้เรียนต้องการจริง ๆ และตั้งใจที่จะใฝ่หาองค์ความรู้นั้นอย่างจริงจัง ซึ่งไม่ใช่เป็นการป้อนความรู้จากครูผู้สอนไปยังผู้เรียน

๔) มีการจัดเวทีทางวิชาการให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เครือข่ายต่างสถาบัน ได้มีประสบการณ์และเปิดโลกทัศน์สู่ภายนอก อีกทั้งยังได้แสดงบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active) โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง

๕) มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและออกไปช่วยเหลือสังคม เช่น โครงการอาชีพพัฒนาด้านการฝึกอาชีพ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) เป็นต้น

การเรียนสายอาชีพสมัยใหม่ย่อมหนีไม่พ้นกระแสความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เช่นเดียวกับวงการอื่น ๆ ปัจจุบันจะมีแหล่งข้อมูลออนไลน์จำนวนมาก ทั้งบทเรียน แบบแปลน Prototype ให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนรู้เพิ่มเติมได้ง่ายขึ้นผ่านสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต เกิดวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ อย่างเช่นเกม ซึ่งช่วยกระตุ้นความสนใจและไม่น่าเบื่อ อีกทั้งยังสามารถใช้เทคโนโลยีช่วยเหลือการเรียน เช่น สร้างภาพเครื่องจักร อุปกรณ์ สถานการณ์เสมือนจริงด้วย Virtual Reality (VR) เพื่อฝึกฝนการทำงานซ้ำ ๆ ได้อย่างปลอดภัยและสะดวก ใช้เครื่องพิมพ์ 3D printing เพื่อสร้างแปลนตัวอย่างงาน ทำให้เห็นภาพและแก้ไขได้ตามที่ต้องการ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นในอนาคตอาจมีการประยุกต์ AI เข้ามาช่วยจัดสรรบทเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความสามารถในการเรียนรู้ รวมถึงมาเป็น “ครู” ช่วยสอนด้วยก็ได้ ซึ่งทั้งหมดนี้นับว่าเป็นโอกาสที่ทำให้ผู้เรียนได้คลุกคลีคุ้นเคยกับเทคโนโลยีต่าง ๆ ก่อนเข้าสู่โลกการทำงานที่จะเต็มไปด้วยสารพัดนวัตกรรมในภายภาคหน้า

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสุดท้ายที่จะทำให้การเรียนการสอนอาชีพศึกษาประสบผลสำเร็จ คือ ครูผู้สอนหรือผู้ฝึกอบรมเองต้องปรับเปลี่ยนตนเองไปตามหลักสูตรและยุคสมัยด้วย เมื่อทักษะประเภท Soft Skills ทวีความสำคัญมากขึ้นในตลาดแรงงาน ครูผู้สอนอาจต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้เพียงอย่างเดียวเป็นผู้ที่ช่วยสอนทักษะชีวิต ทักษะอารมณ์และสังคม รวมถึงให้การสนับสนุนดูแลสภาพจิตใจ ให้มีความสำคัญกับการปรับตัวของนักเรียนต่างชาติ พร้อมกันนั้นหน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็ต้องหยิบยื่นความช่วยเหลืออย่างการฝึกอบรมทักษะทางเทคโนโลยีเพิ่มเติม เสริมความรู้เรื่องผู้ประกอบการ เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวตามกระแสไปด้วยกันกับผู้เรียน

๓.๓ บริบทด้านแรงจูงใจผู้เรียนสายอาชีวศึกษา

๓.๓.๑ ค่านิยมของผู้เรียนและผู้ปกครอง

เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญของประเทศ ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากของประเทศในภาพรวม แต่ค่ากล่าวที่ทุกคนได้ฟังกันเป็นการทั่วไป คือ แรงงานระดับฝีมือ/กึ่งฝีมือขาดแคลนเป็นจำนวนมาก เพราะกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่มุ่งไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ควรคำนึงถึง คือ ในบริบทของสังคมไทยนั้น เชื่อว่าการเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) นั้น ถือว่าไม่มีเกียรติ ไม่มีศักดิ์ศรี ทศนคติของผู้ปกครองที่มีค่านิยมให้บุตรหลานเข้าเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีวศึกษา และเน้นไปที่การเรียนในระดับปริญญาตรีมากกว่า ซึ่งตรงข้ามกับทิศทางในการพัฒนาประเทศ ส่งผลสำคัญต่อการวางแผนในระบบการผลิต ส่งผลกระทบต่อเนื่องทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมาก กล่าวคือ มีผู้เรียนในระดับปริญญาตรีสำเร็จการศึกษาออกมาเป็นจำนวนมาก แต่อยู่ในสถานะที่ว่างงาน ตกงาน ในขณะที่ปริมาณความต้องการกำลังคนทางด้านวิชาชีพสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีเป็นจำนวนน้อยและนับวันมีปริมาณลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสวนทางกับความต้องการกำลังคนของภาคอุตสาหกรรมที่ต้องการกลุ่มคนดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

จากรายงานสถานการณ์การผลิตและแนวโน้มการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศพบว่า สัดส่วนนักเรียนเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ต่อสายสามัญเป็น ๖๐ : ๔๐ สาเหตุเนื่องจากค่านิยมที่มองว่านักเรียนอาชีวศึกษาเป็นเด็กเรียนไม่เก่ง ไม่มีความสามารถที่จะสอบเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ สังคมและสภาพแวดล้อมไม่ดี มีแต่เด็กเกเร ยาจน และหากให้บุตรหลานได้เข้าเรียนต่อสายอาชีวศึกษาแล้ว อาจเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ที่มีการทะเลาะวิวาทกัน และอาจเป็นผู้ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ตามมาได้ ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ปกครองจึงเห็นว่บุตรหลานควรเข้าเรียนสายสามัญจะปลอดภัยกว่า เพื่อมิให้เกิดปัญหาที่อาจเกิดการสูญเสียตามมา นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังคิดอีกว่าการเรียนต่อด้านอาชีวศึกษาจะทำให้บุตรหลานมีความลำบาก เนื่องจากในบางสาขาวิชาจะต้องเรียนไปด้วยและทำงานไปด้วย และเมื่อจบการศึกษาสายอาชีวศึกษาแล้วจะมีรายได้หรือค่าตอบแทนที่น้อย ในขณะที่งานค่อนข้างหนัก อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานก็ยังมีน้อย จึงทำให้เด็ก/ผู้ปกครองมุ่งที่จะไปเรียนสายสามัญจนถึงปริญญาตรีมากกว่าเรียนสายอาชีวศึกษา

ดังนั้น การเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากเพื่อให้ได้คนที่มีทักษะอาชีพและเป็นคนที่กำลังสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม ซึ่งแนวทางการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษาอาจทำได้โดยแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

๑) การควบคุมสัดส่วนการศึกษาต่อสายอาชีวศึกษากับสายสามัญ ดังตัวอย่างในประเทศจีนและประเทศสิงคโปร์ ที่ได้กำหนดจำนวนที่นั่งอย่างจำกัดในการศึกษาที่มหาวิทยาลัย จึงทำให้เพิ่มจำนวนที่นั่งของผู้เรียนสายอาชีวศึกษาได้ ดังนั้น หากต้องการให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศไทยมีผู้เรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นแล้ว ภาครัฐจึงควรออกเป็นกฎหมายควบคุมจำนวนที่นั่งเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย และหากประเทศไทยไม่มีกฎหมายหรือมีนโยบายในการส่งเสริมคนมาเรียนสายอาชีวศึกษาแล้ว ในอนาคตเมื่อแรงงานลดลงเรื่อย ๆ ย่อมเสี่ยงต่ออุตสาหกรรมที่อาจย้ายฐานการผลิตไปประเทศเพื่อนบ้านได้

๒) การจัดกิจกรรมโครงการเพื่อให้นักเรียนสายสามัญไปทัศนศึกษา เรียนรู้และดูงาน ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือการทดลองเรียนเพื่อให้นักเรียนสายสามัญได้มีโอกาสรู้ว่าการเรียน สายอาชีพนั้น มีสาขาวิชาอะไรบ้าง มีการเรียนการสอนอย่างไร

๓) การสื่อสารกับผู้ปกครองและนักเรียนให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนว่าผู้ที่เรียนจบ การศึกษาสายอาชีพในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีโอกาสในการทำรายได้สูงกว่าผู้ที่จบในระดับปริญญาตรี และมองเห็นความก้าวหน้าในงานอาชีพ จากการเรียนสายอาชีวศึกษาที่สามารถต่อยอดสู่การประกอบธุรกิจได้ อีกทั้งในระหว่างเรียนยังสามารถ สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวอีกด้วย

๓.๓.๒ กระบวนการแนะแนวศึกษาต่อสายอาชีพ

การแนะแนวการศึกษาต่อสายวิชาชีพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบันนั้น ประสบปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการดำเนินการที่จะเข้าแนะแนวผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานในสถานศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่จะไม่เปิดโอกาสให้ครูแนะแนวของสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และเอกชนเข้าไปแนะแนวการศึกษาต่อในสายวิชาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สาเหตุประการแรก คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษา เดิมมากกว่าการปล่อยให้ผู้เรียนไปเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เนื่องจากจำนวน ผู้เรียนในสถานศึกษาจะมีผลต่อเงินอุดหนุนรายหัวที่รัฐบาลจัดสรรให้ ดังนั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่ ต้องการที่จะเก็บตัวผู้เรียนไว้เองทั้งหมดเท่าที่จะดำเนินการได้ ดังนั้น ผู้เรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จึงเป็น ผู้เรียนซึ่งมีที่มาจากผู้ที่จบจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และผู้ที่จบการศึกษาจากการศึกษา นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในส่วนนี้เองผู้เรียนอาชีวศึกษาถูกสังคมมองว่าเป็นบุคคลชั้นสอง ทั้งที่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา มีความรู้ความสามารถและมีทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับจากการศึกษา มีอาชีพ มีงานทำ และมีรายได้เลี้ยงดูครอบครัวเป็นอย่างดี

ประกอบกับ สถานการณ์ปัจจุบันนี้ครูแนะแนวก็มีอยู่ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากจำนวน ของครูแนะแนวในสถานศึกษาต่าง ๆ มีน้อยกว่าความต้องการ การขออัตราบรรจุครูแนะแนวเพิ่มกระทบ กับปัญหาอัตราครูของสถานศึกษา และปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครู ได้ยกเลิกสาขาครูแนะแนว ไปแล้วเป็นจำนวนมาก จึงทำให้การสรรหาครูแนะแนวที่มีคุณภาพมาบรรจุกระทำได้ยากขึ้น

๓.๓.๓ ภาพลักษณ์ด้านอาชีวศึกษา

อาชีวศึกษาประสบปัญหาสำคัญคือมีผู้ให้ความสนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาค่อนข้างน้อย ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่มีมาอย่างต่อเนื่องและยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาและความปลอดภัย ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อ ความเชื่อมั่นและความมั่นใจของทั้งผู้ปกครองและตัวผู้เรียนเองในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตการเรียน สายอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาภาพลักษณ์ที่ควรต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความกังวลต่อสถานการณ์การทะเลาะวิวาทของผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยเกรงว่าบุตรหลานของอาจเข้าไป อยู่ในเหตุการณ์หรือเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ที่มีการทะเลาะวิวาทกัน และอาจเป็นผู้ได้รับผลกระทบ ในเหตุการณ์นั้น ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญปัญหาดังกล่าวผู้ปกครองจึงเห็นว่าบุตรหลานไม่ควร ที่จะเข้าเรียนต่อทางด้านอาชีวศึกษาเพื่อมิให้เกิดปัญหาที่อาจเกิดการสูญเสียตามมา

ในขณะที่เดียวกันอาชีวศึกษามีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการสร้างภาพลักษณ์และผลสะท้อนที่ดีต่อการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพ โดยมีกิจกรรมและโครงการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาทางด้านวิชาชีพต่าง ๆ ที่เป็นการช่วยเหลือสังคมไปพร้อมกัน อาทิ ๑) การพัฒนารูปแบบและยกระดับคุณภาพศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) ๒) การผลิตอาชีวะพันธุ์ใหม่ (Premium Program) ๓) การส่งเสริมสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้มีความเป็นเลิศเฉพาะทาง (Excellent Center) ๔) การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในกลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษา (ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา) ๕) การฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นฐานสมรรถนะ (Education To Employment) รวมทั้งความหลากหลายในประเภทของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เปิดดำเนินการและตั้งกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ ทำให้เยาวชนทุกคนที่มีความสนใจทางด้านอาชีวศึกษาสามารถสมัครเข้าสอบคัดเลือกเพื่อเข้ารับการศึกษได้ นอกจากนี้ยังมีการส่งผู้เรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางวิชาชีพอาชีวศึกษาในเวทีโลก ซึ่งเป็นการแข่งขันทักษะวิชาชีพในระดับสากล และได้รับรางวัลชนะเลิศมาอย่างต่อเนื่อง แต่กลับไม่มีการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีเหล่านี้ และสร้างความเข้าใจต่อทัศนคติการเรียนทางด้านอาชีวศึกษาให้เป็นไปในทางบวกให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ดังนั้น อาชีวศึกษาจะต้องเร่งดำเนินการในส่วนดังกล่าวเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเรียกคืนความไว้วางใจจากผู้ปกครองในเรื่องภาพลักษณ์การอาชีวศึกษาให้กลับมาโดยเร็ว ซึ่งจะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มากขึ้นตามมา

๓.๓.๔ ค่าตอบแทนของผู้จบสายอาชีวศึกษา

ผู้เรียนอาชีวศึกษาถูกสังคมมองว่าเป็นบุคคลชั้นสอง เนื่องจากคิดว่าผู้ที่เรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถสอบเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาอื่นที่ดีกว่าได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วกลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นกลุ่มที่ต้องการความรู้และทักษะทางด้านวิชาชีพในสาขาวิชาที่ต้องการเพื่อการประกอบอาชีพทันทีหลังสำเร็จการศึกษา ภาพรวมของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้วและเข้าสู่การทำงานในภาคประกอบการนั้น ส่วนใหญ่มองว่าผู้ที่จบการอาชีวศึกษาจะทำงานที่หนักและได้รับค่าตอบแทนที่ต่ำ ไม่คุ้มกับค่าเหนื่อย ลักษณะงานที่ทำค่อนข้างยากและลำบาก แต่คนที่ประกอบอาชีพเองกลับมองว่างานที่มีความยากลำบากเป็นความท้าทายในการทำงานที่จะเป็นการพัฒนาทักษะในการทำงานเพื่อการสั่งสมประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นและก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการได้เองในอนาคต

หากพิจารณาในแง่ของการกำหนดอัตราเงินเดือนนั้น จะขึ้นอยู่กับสำนักงาน ก.พ. ในการกำหนดอัตราค่าตอบแทนเป็นรายเดือนตามคุณวุฒิการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จะได้รับค่าตอบแทนที่ต่ำ เนื่องจากติดกับดักและเงื่อนไขในเรื่องเงินเดือนของสำนักงาน ก.พ. ที่ได้กำหนดระดับการศึกษาที่เชื่อมโยงกับระดับเงินเดือน แต่ในส่วนของภาคเอกชนนั้น ส่วนใหญ่จะมีการจ้างงานโดยให้ค่าตอบแทนเป็นรายเดือนตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละคน และบางคนได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่าผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้วย ดังนั้น ในเรื่องอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทนรายเดือนของผู้ที่จบการศึกษาทางด้านวิชาชีพ ควรต้องมีการปรับปรุงระบบเงินเดือนใหม่โดยง่ายให้ตามความรู้ความสามารถและสมรรถนะในการทำงานที่ปรากฏ

๓.๔ ความเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีวศึกษากับมาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้กำหนดกรอบคุณวุฒิวิชาชีพที่ถูกจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดระดับคุณวุฒิวิชาชีพให้สอดคล้องกับระดับสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ

กรอบคุณวุฒิวิชาชีพในแต่ละระดับจะอธิบายถึงกฎเกณฑ์ความรู้ทักษะและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ขอบเขตความรับผิดชอบ ผลผลิตที่พึงจะได้จากการปฏิบัติงาน นวัตกรรมและระดับความยากง่าย ของการทำงานโดยเฉพาะ

กรอบคุณวุฒิวิชาชีพในระดับต้นอาจจะเน้นให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์ การปฏิบัติการ แต่ในระดับคุณวุฒิสูง ๆ จะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่หรือวิธีการในการทำงานหรือ คิดค้นเทคโนโลยีใหม่ในอาชีพของตนเอง เกณฑ์และคำอธิบายในกรอบคุณวุฒิวิชาชีพจะอธิบายถึง สมรรถนะขอบเขตความรับผิดชอบ ผลผลิตที่พึงจะได้จากการปฏิบัติงาน ระดับความยากง่ายของการทำงาน และนวัตกรรมที่เป็นกลางไม่เฉพาะเจาะจงอาชีพใดอาชีพหนึ่ง เพื่อยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพและการพัฒนา กำลังคนของประเทศให้สามารถแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและระดับสากลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ กรอบคุณวุฒิวิชาชีพถูกใช้เป็นเครื่องมือหลักในการประเมินและรับรองสมรรถนะของบุคคล ตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการทั้งของภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรม ตลอดจนเป็นกลไก ในการเชื่อมโยงเทียบเคียงกับระบบคุณวุฒิการศึกษาในระดับประเทศและสากล

กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ (Professional Qualification Framework) จะมีคำอธิบาย บรรยาย ลักษณะงานในอาชีพที่ใช้จำแนกสมรรถนะวิชาชีพหรือขอบเขตการปฏิบัติงานในอาชีพสำหรับบุคคล ๆ หนึ่ง เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในแบ่งระดับตามผลลัพธ์ของงาน ตามผลผลิตที่ต้องการจากผลปฏิบัติ ตามความยากง่าย ของงาน ตามความซับซ้อนของงาน ตามขอบเขตความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของงาน เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาตนเองในงานอาชีพ จากระดับเริ่มต้น ไปสู่ระดับสูงสุดของงานอาชีพ โดยกำหนดให้เป็น คุณวุฒิตามสมรรถนะวิชาชีพ เรียกว่า คุณวุฒิวิชาชีพ (www.tpqi.go.th/qualification.php)

ภาพที่ ๓.๑ ความเชื่อมโยงระหว่างคุณวุฒิการศึกษา มาตรฐานอาชีพ กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

๓.๕ บทวิเคราะห์แนวทางการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา

สำหรับแนวทางการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา ซึ่งวิเคราะห์จากสถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน พบว่า ปัญหาทางด้านคุณภาพของอาชีวศึกษาเกิดจากหลายปัจจัยที่สำคัญประกอบกัน ทั้งนี้หาหลักสูตรไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพจริง สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้มีความทันสมัยแต่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งไม่เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตัวผู้เรียน แม้ในกรณีที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเปิดสอนได้ตรงสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของสถานประกอบการก็ตาม แต่เนื้อหาสาระในหลักสูตรการเรียนการสอนกลับไม่ตรงและสอดคล้องกับทักษะความรู้ความสามารถที่สถานประกอบการต้องการ นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดจากหลักสูตรการศึกษาแล้ว ยังพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ดำเนินการอยู่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะที่เพียงพอในการไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ไม่ได้รับการส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัญหาในเรื่องคุณภาพของครูผู้สอน ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีผลกระทบต่อผู้เรียน ดังนั้น การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา ควรพิจารณาเพื่อดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้

๑) สำรวจความต้องการกำลังแรงงานของสถานประกอบการ รวมทั้งกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน

๒) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยการปรับชื่อสาขาวิชาเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และให้มีสมรรถนะตามที่กำหนดในมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ และความสนใจของผู้เรียน โดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรไม่จำเป็นต้องใช้เวลาเรียนเท่ากัน แต่ควรต้องเน้นที่สมรรถนะของผู้เรียนเป็นหลักที่สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่อาชีพได้ทันทีเมื่อผ่านการทดสอบสมรรถนะแล้ว และไม่ต้องเสียเวลาเรียนในสิ่งที่ไม่จำเป็นและไม่ได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยจัดการเรียนรู้ในระบบทวิภาคีทั้งหมดในทุกสาขาวิชาที่เปิดสอน และสิ่งที่ควรพิจารณา คือ ควรต้องยกเลิกหลักสูตรการเรียนการสอนที่ล้าสมัย หรือไม่มีผู้สนใจเรียนแล้ว

๓) เตรียมความพร้อมของสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โดยอาจจะจัดหาใหม่ถ้ามีงบประมาณเพียงพอ หรือใช้ความร่วมมือกับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีที่มีความพร้อมกว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษา

๔) พัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ รวมทั้งต้องมีสมรรถนะในการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ

๕) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับแต่ละสาขาวิชาชีพ ด้วยวิธีการสอน โดยการบูรณาการศาสตร์และองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ รวมไปถึงการวัดผล การประเมินผลที่มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับสมรรถนะในหลักสูตร

๖) พัฒนางานวิจัยของครู ให้มีความหลากหลาย โดยร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ภาพที่ ๓.๒ แนวทางการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา

๓.๖ บทวิเคราะห์แนวทางสร้างแรงจูงใจในการเรียนสายอาชีวศึกษา

สำหรับแนวทางสร้างแรงจูงใจในการเรียนสายอาชีวศึกษานั้น สามารถแบ่งได้ ๒ ส่วนด้วยกัน คือ ๑) กลุ่มผู้เรียนที่จะเข้ารับการศึกษาใหม่ หรือกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓) และจะเข้าศึกษาต่อและยังไม่ได้เลือกสายว่าจะเรียนต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ และ ๒) กลุ่มผู้เรียนที่อยู่ในระบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษา แต่ประสบปัญหาระหว่างที่มีการศึกษา ซึ่งจะได้อธิบายรายละเอียดแยกย่อยในแต่ละประเด็นให้ชัดเจน ดังนี้

๑) กลุ่มผู้เรียนที่จะเข้ารับการศึกษาใหม่ เป็นกลุ่มที่ยังมีความสับสนในการเลือกเส้นทางการศึกษาต่อ เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนดังกล่าวเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่จะเลือกเรียนสายสามัญหรือเลือกเรียนสายวิชาชีพ เนื่องจากการเลือกเรียนต่อทางใดนั้นจะเป็นดัชนีชี้วัดการทำงานในอนาคต ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะสามารถจูงใจให้ผู้เรียนในกลุ่มดังกล่าวเข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีความสร้างแรงจูงใจการศึกษาต่อในเส้นทางการศึกษาสายอาชีพเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน ประกอบด้วย

๑.๑) การแนะแนว เป็นการแนะนำแนวทางและให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นในการเรียนอาชีวศึกษากับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓) และจะเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงหลักการและความสำคัญของการเรียนรู้สายอาชีพที่เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำจริง

๑.๒) การสนับสนุนทุนการศึกษา มีการสนับสนุนทุนการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เพื่ออีกเป็นช่องทางหนึ่งที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนที่จะเลือกเข้าเรียนต่อสายอาชีวศึกษา โดยจะต้องมีการกำหนดแนวทาง เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม

๑.๓) การมีระบบโควต้า มีการจัดสรรโควต้าให้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีที่ตั้งใกล้เคียงกัน หรืออยู่ในพื้นที่อำเภอเดียวกันหรือจังหวัดเดียวกันที่มีความสนใจในการเรียนสายอาชีวศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพ โดยอาจจะไม่เน้นผลการเรียนเป็นเกณฑ์การให้โควต้า แต่จะมีหลักเกณฑ์และแนวทางในพิจารณาจากประเด็นความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก

๑.๔) การประชาสัมพันธ์ การจะสร้างแรงจูงใจให้มีผู้เรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไปยังผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน มีการนำเสนอข้อมูลที่สั้นกระชับและเข้าใจได้โดยสะดวก ที่สำคัญจะต้องมีสาขาวิชาที่น่าสนใจที่สามารถประกอบอาชีพได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา นำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของการอาชีวศึกษา ทั้งในส่วนของช่วยเหลือสังคม (Fix It Center) ความสำเร็จของนักศึกษาที่เข้าเรียนสายอาชีวศึกษาและการประกอบอาชีพ หลังสำเร็จการศึกษา การแข่งขันทักษะวิชาชีพในระดับสากลที่นำมาซึ่งความภาคภูมิใจ พร้อมนำเสนอสิ่งดี ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาเมื่อผู้เรียนได้เข้ารับการศึกษาด้านวิชาชีพในสถานศึกษาอาชีวศึกษา

๑.๕) มีระบบรับรองการมีงานทำและมีรายได้ระหว่างเรียน ผู้เรียนในระบบทวิภาคีส่วนใหญ่จะมีรายได้ระหว่างเรียนเนื่องจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ซึ่งจะต้องนำเสนอข้อมูลดังกล่าวให้ผู้ที่กำลังจะเข้าเรียนได้รับทราบด้วย ในส่วนของระบบการรับรองการมีงานทำสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษานั้นจะเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญที่จะสามารถจูงใจผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ให้เข้ามาศึกษาต่อในสายวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนที่ประสงค์ต้องการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา และกลุ่มที่ยังไม่แน่ใจว่าจะเลือกเรียนสายสามัญต่อหรือย้ายมาเรียนสายอาชีพ หากสามารถดำเนินการในส่วนนี้ได้จะสร้างแรงจูงใจให้มีผู้เรียนสายอาชีพเพิ่มมากขึ้นแน่นอน แต่ทั้งนี้ระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาจะต้องจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เพียงระบบเดียวเท่านั้น ซึ่งระบบทวิภาคีดังกล่าวก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าสู่การมีงานทำได้ทันทีหลังจบการศึกษา

ภาพที่ ๓.๓ แนวทางสร้างแรงจูงใจในการเรียนสายอาชีวศึกษาสำหรับผู้ที่กำลังเข้าศึกษาใหม่

๒) กลุ่มผู้เรียนที่อยู่ในระบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษา บริบทของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่เข้าเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มผู้เรียนที่สามารถเรียนและสำเร็จการศึกษาได้

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้เรียนที่ต้องออกกลางคัน และไม่สามารถอดทนเรียนจนจบการศึกษาตามหลักสูตรกำหนดได้

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มผู้เรียนที่ต้องอดทนและพยายามให้จบการศึกษาให้ได้

ซึ่งผู้เรียนกลุ่มที่ ๒ และกลุ่มที่ ๓ นี้ สามารถที่จะสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นเพื่อให้ไม่ต้องออกกลางคัน มีความสุขและมีความต้องการที่จะเรียนรู้ โดยการสร้างแรงจูงใจที่แสดงถึงความปรารถนาของผู้เรียนซึ่งเป็นพฤติกรรมแสดงออกมาให้เห็นได้ในรูปแบบของความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความอดทนที่จะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและระยะยาวจนทำให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ตามที่ได้วางไว้ ซึ่งแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นศักยภาพที่มีอยู่ในผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้คือการกระตุ้นและการเสริมแรง การอบรมหรือการสั่งสอน การพูดคุย การได้พบปะสังสรรค์ การเข้าร่วมทำงานเป็นทีม ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีอิทธิพลอย่างมากในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนทั้ง ๒ กลุ่มดังกล่าว ได้มีการเรียนรู้ภายในให้กับผู้เรียน และในส่วนแรงจูงใจในการเรียนรู้ภายนอกสามารถดำเนินการในรูปแบบต่อไปนี้

๒.๑) การสร้างสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้เป็น Smart City โดยเริ่มจากการสร้างบรรยากาศทางกายภาพของสถานศึกษา ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เหมือนกับภาคธุรกิจ (Business-like Atmospheres) มีการจัดสิ่งแวดล้อมให้ความรู้สึกที่น่าสนใจ น่าจับต้อง มีการจัดวางอุปกรณ์ที่พร้อมใช้งานได้จริง ทันสมัยและมีความสมบูรณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และในปัจจุบันที่ผู้เรียนต้องการ คือ อินเทอร์เน็ตแบบไร้สายผ่านมือถือแบบพกพา สะดวกทุกที่ทุกเวลาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจริง

๒.๒) จัดหาครูผู้สอนที่มีความเป็นมืออาชีพ (Professional) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน รู้จักใช้กลยุทธ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสื่อการสอนที่ทันสมัยที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ โดยใช้ช่วงจังหวะ เวลา และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเป็นแรงกระตุ้นและสร้างความสนใจในการเรียนรู้ และหากผู้เรียนยังไม่พร้อมให้ยุติการสอนในช่วงขณะหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันเมื่อผู้เรียนพร้อมให้ดำเนินการสอนต่อไป ซึ่งหากมีความจำเป็นอาจทำเป็นข้อตกลงกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน เช่น เวลาของการเข้าเรียน วันและเวลาของการส่งงาน การลาเรียน เป็นต้น

๒.๓) จัดหาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้กับผู้เรียน ซึ่งในปัจจุบันสื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษาสามารถจัดหาได้ง่ายและรวดเร็ว แต่ควรมีการพิจารณาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีการศึกษาที่ทำให้เกิดความเข้าใจได้อย่างชัดเจน และควรทำให้เกิดการเปรียบเทียบความคิดและความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับทักษะและองค์ความรู้ที่หลากหลายและมีหลาย ๆ ตัวอย่างเป็นกรณีศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ไม่มีข้อสงสัยใด ๆ เพิ่มความชัดเจนและความสมบูรณ์มากขึ้น โดยครูผู้สอนควรหลีกเลี่ยงการใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีการศึกษาที่คลุมเครือ (Ambiguous) เพราะอาจจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนได้

๒.๔) จัดให้มีสิ่งตอบแทนหรือรางวัลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การติดดาว การให้เกียรติบัตร การมอบทุนสนับสนุนการศึกษา การกล่าวด้วยวาจาในรูปแบบคำชมเชย การพูดถึงหรือการอ้างถึง ตัวบุคคล หรืออื่น ๆ เพื่อสร้างเสริมแรงจูงใจและเพิ่มความตั้งใจในการเรียนรู้ รวมไปถึงการให้คำแนะนำ ผู้เรียนในส่วนของกรณีรายได้ระหว่างเรียนสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะได้รับความรู้ แล้วยังจะได้รับค่าตอบแทนในระหว่างที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการด้วย

๒.๕) การให้ความร่วมมือกับผู้เรียนและยินดีกับความสำเร็ที่เกิดขึ้น การจัดการเรียนรู้ ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น การจัดการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้ภายนอกห้องเรียนจากการทำงาน กิจกรรมต่าง ๆ หรือการทำงานร่วมกัน อาจเป็นทีมจำนวน ๒ - ๓ คน หรือเป็นทีมมากถึง ๑๐ คน ดังนั้น ความร่วมมือของคนในทีมงานจึงมีส่วนสำคัญที่จะทำให้งานบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ การวางแผนการทำงานเพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ต้องมีการดำเนินการอย่างรอบคอบและเชื่อมโยงเทคนิค วิธีการต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมทางวาจา รสนิยม อารมณ์ขัน จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือ ทำให้งานบรรลุตามเป้าหมายได้ การกล่าวขอบคุณ ขอโทษ หรือการแสดงความยินดีในความสำเร็จจึงเป็นแรงกระตุ้น หรือความพึงพอใจที่สำคัญในการทำให้แรงจูงใจในการเรียนรู้เกิดขึ้นได้เช่นกัน โดยทักษะที่ควรทำให้เกิดกับผู้เรียน ได้แก่ ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการเขียน ทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ เป็นต้น

๒.๖) การจัดหาอาชีพให้หลังสำเร็จการศึกษา โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้อง ประสานกับสถานประกอบการ โดยเฉพาะสถานประกอบการที่ผู้เรียนได้เข้าไปฝึกปฏิบัติงานทางวิชาชีพ เพื่อจัดเตรียมตำแหน่งงานรองรับให้กับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาเข้าสู่การทำงานจริง

ภาพที่ ๓.๔ แนวทางสร้างแรงจูงใจในการเรียนสายอาชีวศึกษาสำหรับผู้ที่อยู่ในระบบอาชีวศึกษา

สรุปได้ว่า ในการจัดการอาชีวศึกษา ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และ สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนได้นั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด และวิธีการ แต่การสร้างหลักสูตรใหม่ ๆ การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน รูปแบบใหม่ ๆ การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารจะต้องมีสมรรถนะในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อหาความร่วมมือที่จะเป็นประโยชน์กับตัวผู้เรียน

การศึกษาเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานครั้งนี้ เป็นการพิจารณาศึกษาแนวคิด ที่มา สภาพปัญหา และอุปสรรคในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา การสร้างแรงจูงใจต่อการเข้าเรียนอาชีวศึกษา โดยหลักการและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ข้างต้นสอดคล้องตามแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ใน ๓ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ในส่วนของการพัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูง โดยจัดการเรียนรู้ตามโลกสมัยใหม่ที่ครอบคลุมทั้งความสามารถในงาน ทักษะการใช้ชีวิต สมรรถนะดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งกำหนดมาตรการจูงใจ และกลไกการสนับสนุนการฝึกอบรมและร่วมจัดการเรียนรู้ พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนและพัฒนากำลังคนที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะตามรายอุตสาหกรรมของการผลิตและบริการเป้าหมาย การเชื่อมโยงระบบสมรรถนะกับค่าจ้าง กำหนดมาตรการในการผลิตกำลังคนแบบเร่งด่วน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสมให้ประชาชนพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ โอกาสในการได้รับทางเลือกในการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน รวมถึงโอกาสในการได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน รวมทั้งการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงโดยจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีระบบความรับผิดชอบทางการศึกษา เพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนและประเทศ และผู้จบอาชีวศึกษามีงานทำ

ประเด็นดังกล่าว ยังสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ในขณะที่นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ) มีนโยบายในการจัดทำระบบแนะแนวการเรียน โดยพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และมีหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จัดให้มีระบบแนะแนวทางสำหรับผู้เรียน (Coaching) เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบแนวทางการเรียนและเป้าหมายชีวิตที่ตนเองชอบ และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดระยะเวลาการเรียน รวมทั้งจัดหาเงินกองทุน เพิ่มนักเรียนสายอาชีวศึกษานำเข้าสู่ตลาดแรงงาน

บทที่ ๔

สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา

ในการพิจารณาศึกษาเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานครั้งนี้ เป็นการพิจารณาศึกษาแนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรคในการการสร้างแรงจูงใจต่อการเข้าเรียนอาชีวศึกษา โดยจะมีการศึกษา กฎหมาย กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเข้าเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ แผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ในส่วน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และเป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ในการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ทั้งการปฏิรูป กลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ รวมทั้งการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉม ด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) เพื่อหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพที่จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและบริการของประเทศให้ก้าวหน้าไปได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาทางด้านคุณภาพของอาชีวศึกษาเกิดจากหลายปัจจัยที่สำคัญประกอบกัน ทั้งเนื้อหาสาระในหลักสูตรไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพจริง สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้มีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งไม่เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตัวผู้เรียน แม้ในกรณีที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเปิดสอนได้ตรงสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของสถานประกอบการก็ตาม แต่เนื้อหาสาระในหลักสูตรการเรียนการสอนกลับไม่ตรงและสอดคล้องกับทักษะความรู้ความสามารถที่สถานประกอบการต้องการ นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดจากหลักสูตรการศึกษาแล้ว ยังพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ดำเนินการอยู่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะที่เพียงพอในการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ห้องเรียน หรือแม้แต่ห้องปฏิบัติการที่ไม่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้มีความทันสมัยตามยุคและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัญหาในเรื่องคุณภาพของครูผู้สอน ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีผลกระทบต่อผู้เรียน ดังนั้น การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา ควรพิจารณาเพื่อดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้

๑) สำรวจความต้องการกำลังแรงงานของสถานประกอบการ รวมทั้งกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน

๒) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยการปรับชื่อสาขาวิชาเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และให้มีสมรรถนะตามที่กำหนดในมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ และตามความสนใจของผู้เรียน โดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรไม่จำเป็นต้องใช้เวลาเรียนเท่ากัน แต่ควรต้องเน้นที่สมรรถนะของผู้เรียนเป็นหลักที่สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่อาชีพได้ทันทีเมื่อผ่านการสมรรถนะแล้ว และไม่ต้องเสียเวลาเรียนในสิ่งที่ไม่จำเป็นและไม่ได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยจัดการเรียนรู้ในระบบทวิภาคี ทั้งหมดในทุกสาขาวิชาที่เปิดสอน และสิ่งที่ควรพิจารณา คือ ควรต้องยกเลิกหลักสูตรการเรียนการสอนที่ล้าสมัย หรือไม่มีผู้สนใจเรียนแล้ว

๓) เตรียมความพร้อมของสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โดยอาจจะจัดหาสื่อการเรียนรู้ข้างต้นใหม่หากมีงบประมาณเพียงพอ หรืออาจใช้กลไกในความร่วมมือกับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีที่มีความพร้อมกว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกในส่วนดังกล่าว

๔) พัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ รวมทั้งต้องมีสมรรถนะในการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ

๕) พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละสาขาวิชาชีพ ด้วยวิธีการสอนโดยการบูรณาการศาสตร์และองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน รวมไปถึงการวัดผล การประเมินผลที่มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับสมรรถนะในหลักสูตร

๖) พัฒนางานวิจัยของครูผู้สอนให้มีความหลากหลาย โดยร่วมกับสถานประกอบการในการทำงานวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษา เพื่อให้สามารถนำงานวิจัยที่ดำเนินการร่วมกันมานั้นไปขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์ได้จริงในทางปฏิบัติ

จากแนวทางดังกล่าวข้างต้น เป็นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ซึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีขนาดใหญ่อาจจะพบปัญหาน้อยกว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยเฉพาะในวิทยาลัยการอาชีพ การกำหนดแนวทางการพัฒนาในครั้งนี้ จะนำเสนอจากสภาพปัญหาที่พบและการสะท้อนจากสถานศึกษาในการเดินทางไปศึกษาดูงานของคณะอนุกรรมการฯ แต่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานได้ในทุกสถานศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้มีผู้สนใจเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้นด้วย

๔.๒ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้สนใจเข้าเรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น จากแนวทางที่นำเสนอแนะ สำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลและเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ควรต้องดำเนินการวางแผนและกำหนดมาตรการในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา ดังนี้

๔.๒.๑ ด้านคุณภาพและมาตรฐาน

๑) คุณภาพครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา

๑.๑) กำหนดสมรรถนะและวิธีการประเมินสมรรถนะทางการสอนและสมรรถนะเฉพาะในแต่ละสาขา

๑.๒) ประเมินสมรรถนะเพื่อหาสมรรถนะที่ขาดหายไป (Competency Gap) ของครูผู้สอนเป็นรายบุคคล

๑.๓) พัฒนาสมรรถนะที่ขาดหายไป ด้วยการ Up-Skill, Re-Skill หรือ New-Skill เพื่อให้ครูมีสมรรถนะในการสอน โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ รวมทั้งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับแต่ละสาขาวิชาชีพ ด้วยวิธีการสอน การวัดผล การประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสมรรถนะในหลักสูตร

๑.๔) พัฒนาระบบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

๑.๕) จัดหาทุนสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรอาชีวศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกองทุนต่าง ๆ อาทิ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูผู้สอนและบุคลากรอาชีวศึกษาได้พัฒนาสมรรถนะของตนเอง ทั้งทางด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และสมรรถนะทางวิชาชีพด้วย

๒) คุณภาพสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ

๒.๑) สำรวจความต้องการใช้ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์การเรียนในภาพรวมทั้งหมด

๒.๒) วางแผนในการจัดหา ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์การเรียน เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการในการจัดการเรียนรู้จริง

๒.๓) วางแผนในการปรับปรุงห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ พร้อมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

๒.๔) ดำเนินการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๕) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา ในการระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ โดยไม่ต้องรอเพียงงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด

๓) คุณภาพมาตรฐานของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

๓.๑) พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

๓.๒) หลักสูตรการเรียนรู้อาชีพ ควรมาจากมาตรฐานอาชีพที่กำหนดโดยเจ้าของอาชีพ

๓.๓) หลักสูตรควรเน้นการสร้างให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพ โดยให้ความสำคัญกับภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีที่ควรจะเรียนเฉพาะรายวิชาที่จำเป็นเท่านั้น จะสามารถลดเวลาในการเรียนได้ และหากมีการบูรณาการองค์ความรู้เข้าด้วยกัน จะช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการจัดการศึกษาได้มากพอสมควร

๓.๔) พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน โดยเลือกใช้สื่อที่หลากหลาย ตามลักษณะของแต่ละศาสตร์แต่ละศาสตร์ให้มีความน่าสนใจ ทันสมัย โดยใช้เทคนิค และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓.๕) กระทบการจัดการเรียนการสอน ควรบูรณาการในรายวิชาที่สัมพันธ์ และเชื่อมโยงกัน ควรมีการเรียนและนำมาใช้ในการปฏิบัติจริง

๓.๖) ต้องให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพจริงในสถานประกอบการ ที่ตรงกับสาขาอาชีพของผู้เรียน

๔.๒.๒ ด้านแรงจูงใจผู้เรียนอาชีวศึกษา

๑) ค่านิยมของผู้เรียนและผู้ปกครอง

๑.๑) ประชาสัมพันธ์ เพื่อนำเสนอผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพจากการเรียนทางด้านอาชีวศึกษาให้แพร่หลายผ่านสื่อและช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับรู้ อย่างเข้าใจ ตระหนักในการเรียนสายวิชาชีพและเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษา ว่าเป็นระบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน มีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา มีความก้าวหน้าในอาชีพ รวมทั้งสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

๑.๒) สร้างค่านิยมต่อการเรียนอาชีวศึกษาว่าการเรียนทางด้านอาชีวศึกษา จะทำให้ผู้เรียนมีงานทำทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยไม่จำเป็นต้องเรียนต่อเนื่องทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในระดับอุดมศึกษา แต่การเรียนสายวิชาชีพก็สามารถก้าวไปสู่การศึกษาในระดับปริญญาได้เช่นเดียวกัน และยังมีความรู้ทางด้านวิชาชีพติดตัวไปเพื่อประกอบอาชีพได้อีกด้วย

๑.๓) ให้ความสำคัญกับสมาคมผู้ปกครอง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนการศึกษาทั้งในรูปแบบของทุนการศึกษา การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็น โดยไม่ต้องรองงบประมาณแผ่นดิน

๒) กระทบการแนะแนวศึกษาต่อสายอาชีพ

๒.๑) พัฒนาระบบการแนะแนว โดยอาจจะจัดทำเป็นรูปแบบเปิดบ้าน (Open House) เพื่อให้ผู้ปกครองและผู้เรียนได้เข้ามาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาใกล้บ้าน ที่จัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอผลงานหรือผลสำเร็จของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ผ่านมา หรือแสดงความพร้อมของการจัดการเรียนการสอนให้บุคคลภายนอกได้รับรู้

๒.๒) ใช้วิธีการแนะแนวเชิงรุก ในลักษณะของการแนะแนวจากรุ่นพี่ไปสู่รุ่นน้อง ซึ่งจะสร้างความน่าสนใจได้มาก

๒.๓) ให้ความสำคัญกับการแนะแนวการศึกษาต่อ โดยต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวที่ชัดเจน และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๓) ภาพลักษณ์ด้านอาชีวศึกษา

๓.๑) นำเสนอความสำเร็จของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพให้แพร่หลายผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ผู้เรียนอาชีวศึกษา และสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนสายวิชาชีพ

๓.๒) เชิดชูเกียรติ ให้รางวัลกับผู้เรียน และศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

๓.๓) ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นการสร้างภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา

๔) การมีงานทำและค่าตอบแทนของผู้จบสายอาชีวศึกษา

๔.๑) สร้างระบบการเรียนรู้ร่วมกับการทำงานและมีรายได้ระหว่างเรียน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง ซึ่งผู้เรียนจะได้มีประสบการณ์จริงและทักษะในการประกอบอาชีพระหว่างที่เรียนด้วย

๔.๒) ร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อหาตำแหน่งงานให้ผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษา

๔.๓) รวบรวมข้อมูลค่าตอบแทนเฉลี่ยของผู้เรียนอาชีวศึกษาในแต่ละระดับที่จะแสดงให้เห็นว่าสถานประกอบการให้ความสำคัญกับผู้จบทางด้านอาชีวศึกษา เพราะมีสมรรถนะในอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา

๔.๔) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดอัตราค่าตอบแทนให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ควรต้องได้รับค่าตอบแทนตามสมรรถนะและทักษะที่ปรากฏ

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารทางวิชาการ

ชนิษฐา ชัยรัตน์วารรณ. แนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนาอาชีวศึกษาไทย. วารสารการอาชีวศึกษา ภาคกลาง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา สู่สากล (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๙), กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๕.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. วิกฤต! แรงงานขาดแคลน ทำไม เด็กไทยเรียนอาชีวะน้อยลง? สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๒ (๒๕๕๗). จาก <https://www.thairath.co.th/content/426863>.

ฉันทนา ปาปัดตา และคณะ. การพัฒนารูปแบบการพัฒนากำลังคนด้านสมรรถนะดิจิทัลตามนโยบาย ประเทศไทย ๔.๐. วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๕) : เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม ๒๕๖๕, สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๕.

ชัยพลฤกษ์ เสรีรักษ์. อาชีวะจัดงานใหญ่ทวิภาคีไทย ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๒ (๒๕๕๗) จาก <https://www.ryt9.com/s/govh/2034906>

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. การประชุมศึกษาธิการครั้งที่ ๑/๒๕๖๑. ข่าวสารหน่วยงานภาครัฐ (๒๕๖๑). จาก <https://www.egov.go.th/th/content/10301/5418/>

ณัฐสิฏา รัชเกียรติวงศ์. การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย, (กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), ๒๕๖๒.

สมพร ปานดำ. การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาทักษะของช่างอุตสาหกรรมอาชีวศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล. วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑: มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๓. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๓.

อรรถพล สังขวาสี และคณะ. อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๔). วารสารวิชาการธรรมทัศน์ ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๔).

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙), กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๔.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การวิจัยและพัฒนาแบบการพัฒนาลัทธิสูตรและการจัดการเรียนการสอนสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ, กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๐. _____ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, ๒๕๕๑.

_____ อนาคตภาพของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ, นนทบุรี : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๖๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผน และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก, ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑.

ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)

แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๐.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา
วันจันทร์ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ณ อาคารรัฐสภา.

<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/21750>.

นโยบายการจัดการศึกษา ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)

<https://moe360.blog/2021/04/16/education-policy/>

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

ภาคผนวก

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและการบูรณาการหลักสูตร
การเรียนการสอน”

ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและการบูรณาการหลักสูตร
การเรียนการสอน”
ณ วิทยาลัยพาณิชย์การเชตุน เขตราชฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีพังโคนพาณิชย์การ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีการโรงแรมและการท่องเที่ยวไทย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา” ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา” ณ วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา” ณ มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา” ณ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคตรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่อาชีพและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่”
ณ ศูนย์การเรียนรู้ บริษัท สมบูรณ์ แอดวานซ์เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) (Somboon Learning Academy)
และสถานประกอบการในเครือบริษัทฯ นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ อ่าวพลวงแดง จังหวัดระยอง
การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ ศูนย์การเรียนรู้ True Digital Academy โครงการ ทрудิจิทัลพาร์ค ทู ดิจิทัล อคาเดมี แคมปัส
ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวันดี แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ บริษัท ภูพานเฮ 2021 (ไทยแลนด์) จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนา
องค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)”
ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนา
องค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)”
ณ วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์การนักวิชาชีพ
ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา”
ณ อาคารสำนักงาน บริษัท เลิศวิลัยแอนด์ซันส์ จำกัด เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
และศูนย์บูรณาการระบบอัตโนมัติ ถนนเศรษฐกิจ ๑ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

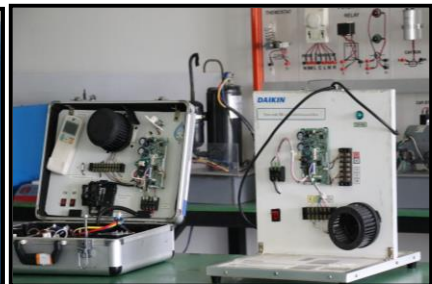
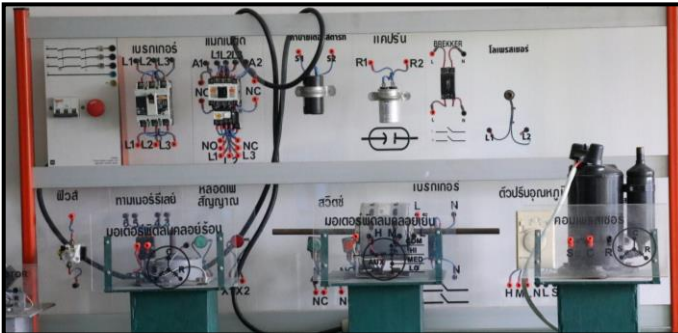

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาภายใต้สถาบันการอาชีวศึกษา”
ณ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“แนวทางการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)”
ณ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการเรียนการสอนรูปแบบเรียนคู่งาน – งานคู่เรียน”
และ “การจัดหลักสูตรการเรียนรู้สู่การมีงานทำโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล”
ณ สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิ”
และ “การพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM)”
ณ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนา
กำลังคนอาชีวศึกษา (CVM)”

ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษารนบุรี เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

